

သင်ကြော်မျှ

၂၀၂၄ ခန့်စာ ဖော်ပါရီလ

‘လူသားတို့ ကျန်းမာပျော်ရွှေ့ပို့ ရေဝင်ဒေသများ ထိန်းသိမ်းပို့’

“Wetlands and Human Wellbeing”

(၂၀၂၄ ခန့်စာ ဖော်ပါရီလ)

ပျော်ရှုံး:

❖ အင်းတော်ကြီးတော့ရှင်းတိရွှေ့နှင့်သေားမဲ့တော့

မျက်နှာပုံး

ရုပ်ဆု

❖ ဆည်းဆာရောင်း - ဖိုးမောင်(ကျောက်ချက်ပြီးစီ)

၄၂-၄၃

ပေါင်းကြီး:

❖ ရေဝပ်ဒေသများထိန်းသိမ်းရေး ဂိုင်းဝန်းကျာက္ယ် စောင့်ရှေ့ကိုပေး

၁

ကဗျာ / ကဗျာနှင့်ကဗျာ

❖ ထိန်းသိမ်းပါလေ အိုအဆွေ (ကဗျာ) - နိုင်ပြု-ကျော်မျှူး

၁၂

သတ်မှတ်ကဗျာ

❖ သစ်တော့သတင်းများ တရားမဝင်သစ်နှင့် သစ်တော့ ထွက်ပစ္စည်းများဖော်ပေါ်ခြင်းသတင်းများ

၂၂-၂၆

❖ ကာဘွန်း - အော်ပို့ကျိုး

၂၉

သစ်စားကဗျာ

❖ ဒေသဖူလုံးရေး သီးနှံ/သစ်တော့စနစ်တကျ နိုက်ပျိုးပေး.... - ဦးမိန့်သက် ညွှန်ကြားရေးမှူး (မြိုင်း)

၁၁-၁၂

❖ An Old Forest Looks Back.(21)- - U Sein Thet

၃၀-၃၂

၃၆

❖ နိုက်ခင်းကွန်း၏ ရုပ်နှင့်အင်အားဆိုင်ရာ ဂုဏ်သတ္တိများ.... - ဒေါက်တာ ချို့ချို့ပြင်

၂၁-၂၄

❖ SOME MISCELLANEOUS NOTES OF MYINT SWE - Myint Swe(1975)

၃၇

❖ သစ်ပင်စိုက်သည့် နောက်ဝယ် - အန်းလွင်လေး

၂၄-၂၆၂၉

၂၅-၂၈

နှောက်ကျော်

❖ စန္ဒကျေးပင် (နှဲသာဖြူပင်) - ဦးဟဗိသင်း

၂၇-၂၉

နောက်ကျော်ပုံး

❖ မြို့ခြီးချော်ကျော်

၂၅-၂၈

သုတေသနပြုမှုပို့ဆောင်ရေးကဗျာ

၂၇-၂၀

❖ ကာဘွန်းစီမံကိန်းများကို Verified Carbon Standard (VCS) စံသတ်မှတ်ချက်တွင် ... - ဒေါက်တာ သော်မိန္ဒို

၁၃-၁၅၂၀

❖ ဒီဂါးတယ် နည်းပညာသုံးသစ်တော့ခြေရာခံစားစနစ်... - ဇော်တွင် (ဥ၃)

၁၃-၁၅၂၀

တတည်းမှုပြန်နှင့် ဖုန်းဝေး

ဦးမောင်မောင်လိုင်

ဇွန်ကြားရေးမှူး၊ တိုးချဲ့ဝညာပေးရေးဌာန
ရုံးအမှတ်(၃၉)၊ သစ်တော့ဦးစီးဌာန၊
သယ်စာတန်းသာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြေးဌာန^{နှောက်တော်}
^{ထုတ်ဝေးအမှတ်} - (၆၂-၀၀၄၀၀)

တတည်း

ဦးမောင်မောင်အေး - ၃ -

လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး

တတည်းအဖွဲ့ဝင်များ

ဦးမိန္ဒိုနှင့် ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး
ဦးအောင်ကျော်ဦး လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး
ဒေါ်မောင်မြင် ဦးစီးအရာရှိ (English Editor)
ဦးချုံးမြှေ့အောင်(၁) ဦးစီးအရာရှိ

ပုံးနှိပ်သူ

ဦးရှုစွဲငွေး(၆၂-၀၁၁၅၅)

ပေါ်ပြုလာမိသားစုံနှုန်းတို့က်

(၂-၁၈၃)၊ ပွဲရှုတန်း၊ မြို့မေးရေး၊ ဓမ္မာသီရိပြုစုံယ်၊

နှောက်တော်

ဆုံးမျမှ်နှာ - စံရုံးစွဲစွဲ

fdextension39@gmail.com

ဘဝတော်ကဗျာ

❖ အမှတ်တရ သလ္ာဝတီ - ကိုနွေ့ပြီးစီ (မြိုင်း)

၁၆-၂၀

❖ ကျွန်းတော်နှင့် အရေးပေါ်ကွန်းကျိုလင်များအဖွဲ့
- ဇော်မြိုင်း (သစ်တော်)

၂၅-၂၆

❖ ရေဆင်းမြေမှာ လေးနှစ်ကြာ - အောင်ခင်(သစ်တော်)

၂၃-၂၆

❖ သစ်တော့စိုက်ခင်းသမားတစ်ယောက်ရဲ့ဘဝ
အစိတ်အပိုင်းများ(၅) - အောင်ကျော်ဦး (၅)

၂၃-၂၁

ကရဝမ်ဒသများထိန်းသိမ်းပေါ်ရှိခြင်း၊ တော်ယူလောင်းပြောင်းလဲခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ရေဝပ်ဒေသများသည် တောင်တန်းရေဝပ်ဒေသ
များမှ ကြီးမားသော ရေချို့ရေဝပ်ဒေသများ၊ ရေကန်ကြီးများနှင့် ဒီဇိုင်ဘာ
နှစ်လတော်ပြင်များ၊ သွားကျောက်တန်းကဲ့သို့သော ကမ်းရှိုးတန်းရေဝပ်
ဒေသများအထိ စုလင်စွာတည်ရှိပါသည်။ မိုဝင်ယူးစုံများကဲ့များပေါ်ကွဲထွေ
စွာတည်ရှိနေသည် ရေဝပ်ဒေသများသည် တန်ဖိုးမပြတ်နိုင်သော သဘာဝ
သယံဇာတများဖြစ်ပြီး လူသားတို့အတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည့်အရာများကို
ဖိုးပေးခြင်း၊ အထောက်အကူပြခြင်း၊ သန္တစ်ပေးခြင်းနှင့်ယဉ်ကျေးမှုမှုလေ့
ထုံးတမ်းများအား ထိန်းသိမ်းခြင်း စသည့်ကေဟစန်စိန်ဆောင်မှုအမျိုးအစား
င့် မျိုးကို ပေးစွမ်းလျက်ရှိပါသည်။

ရေဝပ်ဒေသများထိန်းသိမ်းရေးနှင့်စဉ်ဆက်မပြတ် ထုတ်ယူသုံးခွဲနိုင်ရေး လုပ်ချေသေချာစေသည့်လုပ်ငန်းများအာရေးပါပဲ၊ သက်ရှိလောကတည်မြေရေးအတွက် ရေဝပ်ဒေသများ ပျက်စီးပျောက်ကွယ်မှုမရှိစေရေးနှင့်အတိုင်းပြန်လည်ထိန်းသိမ်းရေး လူတို့ဘဝချမ်းသာသုခရာရေးအတွက် ရေဝပ်ဒေသများထိန်းသိမ်းပေးရေးတို့ကို တစ်ကဗ္ဗာလုံးသိရှိစေရန်အတွက်နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ဖေဖော်ဝါရီလ J ရက်နေ့ကို ကဗ္ဗာရေဝပ်ဒေသများနှင့်အဖြစ်သတ်မှတ်ပြီး မီးမောင်းထိုးနှီးဆော်လျက်ရှိပါသည်။

ტირპუးရეးလုပ်ငန်းများနှင့် ဖြူပြတည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများ
အတွက် ရေဝပ်ဒေသရှိ သယ်ယောတများသည် ဖြူသံဆည်းပေးရသောကြောင့်
ရေဝပ်ဂေဟစန်များ လျော့နည်းကျခစ်းလျက်ရှိပါသည်။ ရေထုပ္ပန်ညွှန်း
ခြင်းနှင့် ငါးအလွန်အကျိုးဖမ်းဆီးခြင်း၊ ပြည်ပမှတ်ရောက်လာသော မျိုးစိတ်
တို့သည် ရေဝပ်ဒေသဂေဟစန်များကို အနွောက်ပေးလျက်ရှိသည့်အပြင်
ရေဝပ်ဒေသမျိုးစိတ်များ မျိုးသုဉ်းပျောက်ကွယ်မှုနှင့် ရင်ဆိုင်ကြံတွေ့လျက်
ရှိပါသည်။

လူသားအားလုံးအတွက် ရေဝင်ဒေသများ၏ အရေးပါပုံများ၊
အကျိုးကျေးဇူးများ၊ ရေဝင်ဒေသများစွမ်းသည့် ဂေဟနစုစုဝန်ဆောင်
မှုများ၊ ရေဝင်ဒေသများအပေါ်ခြေမီးမြောက်လျက်ရှုံးသည့်အကြောင်းတရား
များ၊ ယင်းတို့ကိုဖြေရှင်းနိုင်မည့်နည်းလမ်းများအား မျိုးဆက်သစ်လူငယ်များ
သိရှိရန်မှာ လွှန်စွာအရေးကြီးပါသည်။

ကွဲ့လူးရေ တိုးတက်များပြားလာသည်နှင့်အမျှ ရေချိတ်
ယူသုံးစွဲမှ ပိုများပြားလာသည်။ ပညာရှင်များ၏ သုတေသနပြုလေ့လာ
ဆန်စစ်ချက်အရ မျက်မောက်ကာလတွင် လူတို့၏နေစဉ် ရေချိတ်ယူ
သုံးစွဲသည် သဘာဝသိလျှင်သည့် ရေချိအရင်းအမြစ် ပမာဏထက်
ပိုမိုနေခြင်းကြောင့် ရေချိရနိုင်အက်အခဲဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိပါသည်။ ရေချိ
အရင်းအမြစ်များပျက်စီးပောက်ကွယ်ပါက ရေချိမရနိုင်ပေါ်။ ရေချိအရင်း
အမြစ်ဖြစ်သည့် ကုန်းတွင်းရေဝပ်ဒေသများ ထိနိုက်ပျက်စီးယိုယွင်းခြင်း၊
ပျောက်ကွယ်ခြင်းမရှိစေရေးအတွက် အလေးထားထိန်းသိမ်းလုပ်ဆောင်ကြ
ရပေမည်။

အနာဂတ်ကာလလူသားတို့အတွက် အရေးကြီးသည့် ရေပိဒေသ များနှင့် ယင်းတို့ အပေါ်ဖို့နေထိုင်ကျက်စားသည့်ပျိုးစိတ်များအား ရေရှည် တည်တံ့ခွဲရေးအတွက် လူသားအားလုံးမှ စိုင်းဝန်းထိန်းသိမ်းစောင်ရောက်

ရန်နှင့်ရေဝင်ဒေသများအပေါ် ပြိုမ်းခြာက်နေမှု
များအား လျော့နည်းသက်သာစေရေးအတွက်
နည်းလမ်းများရှာဖွေဖော်ထဲတိပြီး အစိုးရအဖွဲ့
အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သည့် နိုင်ငံတကာနှင့်
ပြည်တွင်းအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသခံပြည်သူများ
မှ ဖူးပေါင်းအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန်
လိုအပ်ပါကြောင်းနှင့် ပျောက်ဆုံးသွားသော အ
ဆင့်အတန်းနိုင်ကျသွားသော ရေဝင်ဒေသများ
အား ပြန်လည်ထိန်းသိမ်း ဆောင်ရွက်ကြပါစို့ဟု
ပြုလိုက်ရပါသည်။

သင်တော်မပါဒ (၆)ချက်

- (၁) ကာကွယ်ခြင်း
ရေ၊ ပြေ၊ တော်စိုးတိရဲစွန်၊ ဝိုင်မျိုးစိုးနှင့် သဘောဝန်ကျင်းမာရ်ကို ကာကွယ်ရမည်။

(၂) ထာဝစ်တည်တံ့ခွဲခြင်း
လက်ရှိပြည်သူရုပ်နှင့် နောက်ရောက်သာများပါ သစ်တော်များမှရရှိဖို့ပို့သည့် တိကိရိက်နှင့်သွယ်ပို့သော အကျိုးများကို စဉ်ဆောင်ပြု၍ ခဲ့ခြင်းကြေစွဲရန် သစ်တော်သယ်ယူသောရှင်အပြည်များကို ထာဝစ်တည်တံ့ခွဲနေစွာ ရေးအဖွဲ် ထိန်းသီပ်းရမည်။

(၃) အခြေခံစားဝတ်နေရာလုပ်ချက်များ ပြည်သည်းပေးခြင်း
ပြည်သူရုပ်နှင့် လေယာ၊ နောက်ခံအသေးကြေား၊ အစားအစာများ၊ အပန်းငြေားနေ့မှုအစိုးသည့် အခြေခံစားဝတ်နေရာ လုပ်ချက်များကို ပြည်သည်းပေးရမည်။

(၄) စွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်ပြင်မားစွဲခြင်း
သစ်တော်သယ်ယူသော ရရှိနည်သည့် မိမ္ပားရေး၊ အကျိုးအပြည်စုံစား လူ့ရေးနှင့် သဘောဝန်ကျင်းများ ထိန်းသီပ်းရေးနှင့်ရုပ်နှင့် မထိန်းရေးတော် အပြည်အဝေးဆုံးရရှိရန် စီမံရေးပုံမှန်။

(၅) ပြည်သူတို့က ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်လာစွဲခြင်း
သစ်တော်များပြုစုံထိန်းသီပ်းရေးနှင့် သစ်တော်သယ်ယူသော အသာဆုံးရေးနှင့်ရုပ်ပိုင်းနှင့်တို့တွင် ပြည်သူတို့က ပူးပေါင်းပါဝင်လာကြစွဲရန် ဆောင်ရွက်သွားရမည်။

(၆) ပြည်သူတွေကို နိုက်-ထိုက်သည် အသိရှင်သင့်နှင့်စွဲခြင်း
နိုင်ငံတော်၏ လူ့မှိုးသွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပူး တို့တော် စုံစွဲ သစ်တော်များ၏ အစိုက်အခေါ်းပါ ပါဝင်နောက်ခြင်းကို ပြည်သူတို့အတွက် နိုက်သည် အသိရှင်သင့်နှင့် သိန်းနေစွဲစွာ စည်းကြုံးပေးသွားရမည်။

၁၁။ သတင်းပျော်ကဏ္ဍ

ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ့ ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီးခုံးခွဲ

သယ်ယူတန်း သဘာဝတိဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ့ ဦးခင်မောင်ရှိသည် ၃၀-၁၂-၂၀၂၃ ရက်နေ့ နံနက်ပိုင်းက ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီး၊ ကျော်ပျော်ခရိုင်၊ ရေကြည်မြို့ စိမ်းလွှာရေကြည် ခန်းမှု၏ ကြိမ်/ဝါးအချေထည်လုပ်ငန်းရှင်များနှင့်တွေ့ဆုံးသည်။ တွေ့ဆုံးစဉ် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ့က မြန်မာနိုင်ငံ တွင် နှစ်စဉ်ထုတ်လုပ်နိုင်သော ဝါးလုံးရေ ၃၀၁ သန်းနှင့် ကြိမ်လုံးရေ ၈၇ သန်းရိုက်ကြောင်း၊ ဝါးနှင့်ကြိမ် အချေထည်ပစ္စည်းများကို ပြည်တွင်း ရေးကွက်တွင်သာမက ပြည်ပ ရေးကွက်အထိတင်ပို၍ ပြည်တွင်း ပြည်ပဝင်ငွေများ ရှာဖွေပေးနေသည့်အပြင် ဒေသခံပြည်သူများအတွက်လည်း အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးပေးလျက်ရှိကြောင်း၊ ကြိမ်နှင့်ဝါးအချေထည် MSME များ ယခုထက်ပို၍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေးအတွက် လုပ်ငန်းရှင်များ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဝန်ကြီးဌာနမှ အတတ်နိုင်ဆုံးဖြည့်ဆည်း ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အဆိပ်ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် နည်းပညာနှင့်လျှော့စွမ်းအားအပ်ငါး အမြစ်တိုးတက်စေရေး၊ ကုန်ကြမ်းရရှိရေးနှင့်ထုတ်လုပ်ပြီး သော ကုန်ချောများတင်ပို့ရာတွင် အဆင်ပြေချေမွေ့မှု၏ စေရေးအတွက် ဌာနနှင့်လုပ်ငန်းရှင်များ ညီးမြှိုင်းပေါင်းစပ်၍ ဆောင်ရွက်သွားကြရန်လိုကြောင်း ပြောကြားသည်။

ထို့နောက် တက်ရောက်လာသောလုပ်ငန်းရှင်များ ကကာလွှာအလိုက်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေမှာ၊ ကုန်ကြမ်းရရှိမှာ ကုန်ချောထုတ်လုပ်မှုနှင့် ရေးကွက်အခြေအနေ တွေ့ကြုံရသောအက်အခဲများကိုတစ်ပြေကြပြီး တာဝန်ရှိသူများက ဖြည့်စွက်ရှင်းလင်းတင်ပြကြရာ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ့ကလို အပ်သည့်များ ပေါင်းစပ်ညို့နှင့်ဆောင်ရွက်ပေးသည်။

ယင်းနောက်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ့သည် ရေကြည်

မြို့နယ် ဝါးသိမ်းချောင်းမြို့တို့၏ ဝါးနှင့်ကြိမ်အချေထည် ထုတ်လုပ်နေသော လုပ်ငန်းများသို့သွားရောက်၍ ကုန်ချောထုတ်လုပ်နေမှာအဆင့်ဆင့်ကို ကြည့်ရှုစေစေးပြီး သိလိုသည့်များမေးမြန်းကာ လိုအပ်သည့်များ ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ပေးသည်။

မွန်းလွှာပိုင်းတွင် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ့သည် ပုသိမ်ခရိုင်၊ သာပေါင်းမြို့နယ်ရှိ ဝါးဖြူကွင်း ပျိုးဥယျာဉ်၌ လူထွန်စိုက်ပျိုးရန်အတွက် သစ်များ ၅ မျိုးဖြင့် ပျိုးပင် ၁၃၀၀၀ ပျိုးထောင်ထားရှိမှု၊ လျေကြီးတက်ပျိုးဥယျာဉ်အတွင်း သစ်များ ၈ မျိုးဖြင့် ပျိုးပင် ၂၀၀၀၀ ပျိုးထောင်ထားရှိမှုမှာ မြို့မပျိုးဥယျာဉ်အတွင်း သစ်များ ၈ မျိုးဖြင့် ပျိုးပင် ၂၆၀၀၀ ပင် ပျိုးထောင်ထားရှိမှုတို့ကို လိုက်လုပ်ကြည့်ရှုစေစေးပြီး နှစ်စဉ် ၂ ပေအထက် ပျိုးပင်များစဉ်ဆက်ပြတ်ရရှိစေရေးနှင့် စိုက်ပျိုးထားသောအပင်များ တစ်ပင်စိုက် တစ်ပင်ရှင်အောင် ကြုံးပမ်းဆောင်ရွက်သွားရန်မှာကြားသည်။

ထို့နောက် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ့သည် သာပေါင်းမြို့၊ မြို့နယ်သစ်တော်းစီးဌာနရုံး၌ တာဝန်ရှိသူများနှင့် တွေ့ဆုံးပြီး လိုအပ်သည့်များ မှာကြားသည်။

ညနေပိုင်းတွင် ပုသိမ်မြို့ရှိ မြို့နယ်သစ်တော်းစီးဌာနရုံးသို့ရောက်ရှိပြီး ဝန်ထမ်းများနှင့်တွေ့ဆုံးလိုအပ်သည့်များ ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေး၍ ပုသိမ်မြို့ရှိ မြို့မပျိုးဥယျာဉ်အတွင်း သစ်များ ၁၈ မျိုးဖြင့် ပျိုးပင် ၃၈၇၀၀ ပျိုးထောင်ထားရှိမှုကို လုပ်ညွှန်ကြည့်ရှုစေစေးခဲ့ကြောင်း သိရှိရသည်။

ဆက်လက်၍ ၃၁-၁၂-၂၀၂၃ ရက်နေ့ နံနက်ပိုင်းက ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ့သည် ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီး၊ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးတင်မောင်ဝင်းနှင့်အတူ ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီး၊ ပုသိမ်ခရိုင်၊ ပုသိမ်မြို့နယ်၊ သလုပ်ဌားကြီးပိုင်း

အကွက်အမှတ်(၂)ရှိ ၂၀၂၃ ခုနှစ် မိုးရာသီတွင် စိုက်ပျိုးခဲ့သော စီးပွားရေး ပျဉ်းကတိုးစိုက်ခင်း ကော ၃၉၀ ရှင်သန် အောင်မြင်မှာ သလပ်ခွာကြိုးပိုင်း အကွက်အမှတ်(၂)ရှိ ၂၀၂၂ ခုနှစ် မိုးရာသီတွင် စိုက်ပျိုးခဲ့သော စီးပွားရေးပျဉ်းကတိုး စိုက်ခင်း ကေ ၄၀၀ အောင်မြင်ဖြစ်ထွန်းနေမှာ သလပ်ခွာကြိုးပိုင်းအကွက်အမှတ် ၃၀ ရှိ ၂၀၂၁ မိုးရာသီ တွင်စိုက်ပျိုးခဲ့သော ၁/၂၀၂၁ စီးပွားရေး ပျဉ်းကတိုးစိုက်ခင်း ကော ၃၉၀ အောင်မြင်ဖြစ်ထွန်းနေမှုအခြေအနေများကို လုညွှေလည်ကြည့်ရ စစ်ဆေးသည်။

စိုက်ခင်းများကြည့်ရှုစစ်ဆေးစဉ် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးက သစ်တော်စိုက်ခင်းများ အောင်မြင်စေရန်အတွက် ဒေသနှင့်ကိုက်ညီသော သစ်မျိုးနှင့်မျိုးကောင်းမျိုးသန့်စွေများ ကြိုတင်စုဆောင်းပျိုးထောင်ရေး အချိန်မီ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် စိုက်ပျိုးပြီးသော အပင်များရှင်သန်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရောက်ရေးသည် အရေးကြီးကြောင်း၊ ဒေသခံပြည်သူများ အတွက် ကျေးဇူးသုံးထင်းစိုက်ခင်းများတည်ထောင်ရေးနှင့် တရားမဝင်သစ်တားသီးကာကွယ်ရေးတို့ကိုလည်း အရှိန် အဟုန်ဖြင့် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားရမည်ဖြစ်ကြောင်း မှာကြားသည်။

ဆက်လက်၍ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးနှင့်အဖွဲ့သည် ပုသိမ်းမြှို့နယ်၊ သလပ်ခွာကြိုးပိုင်း၊ အကွက်အမှတ် ၂၅ ရှိ ၁/၂၀၁၈ စီးပွားရေးပျဉ်းကတိုးစိုက်ခင်း၏ ရှင်သန်အောင်မြင်မှုနှင့် စိုက်ခင်းအတွင်း ပင်ကြပ်နှစ်ခြင်းဆောင်ရွက်ထားမှာ ၂၀၂၂ ခုနှစ် မိုးရာသီတွင် စိုက်ပျိုးခဲ့သော ပုဂ္ဂလိကသုတေသနမှ ပျဉ်းကတိုးနှင့်မာန်ရှုနှင့်ရှုံးစိုက်ခင်း ၄၉ ကေ၏ ရှင်သန် အောင်မြင်မှုကို လုညွှေလည်ကြည့်ရှုစစ်ဆေးပြီး လိုအပ်သည်များ မှာကြားသည်။

မွန်းလွှာပိုင်းတွင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးနှင့်အဖွဲ့သည် ပုသိမ်းရရှင်၊ ပုံတော်မြှို့နယ်၊ ဆင်မကြီးပိုင်း၊ အကွက်အမှတ် ၈၉ ရှိ ၂၀၂၃ မိုးရာသီတွင်စိုက်ပျိုးခဲ့သော ၂/၂၀၂၃ ကျေးဇူးသုံးထင်း မန်ရှုန်ရှား စိုက်ခင်းကေ ၁၀၀ နှင့် ဆင်မကြီးပိုင်း၊ အကွက်အမှတ် ၉၀ ရှိ ၁/၂၀၂၃ စီးပွားရေး ပျဉ်းကတိုးစိုက်ခင်းကေ ၂၅၀ ရှင်သန်အောင်မြင်မှုအခြေအနေကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးသည်။ ဆက်လက်၍ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးနှင့်အဖွဲ့သည် ပုံတော်မြှို့နယ်၊ မဲ့ဇလ်ကြီးပိုင်း၊ အကွက်အမှတ် ၇၁ အတွင်း ပျဉ်းကတိုး၊ ခါတော်မြှို့နယ့် ကော်မီရောနော်စိုက်ခင်း ကေ ၃၉၀ စိုက်ပျိုးထားမှုနှင့် ကော်မီစော်ထုတ်ယူ နေမှုအခြေအနေကို လုညွှေလည်ကြည့်ရှုစစ်ဆေးပြီး လိုအပ်သည်များ ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ကြောင်း သိရှိရသည်။

.....

**သစ်တော်ဦးစီးဌာန ခိုက်ခင်းထူးချွန်စူး၊ တရားမဝင်သစ်ဖမ်းသီးရမိမှုထူးချွန်စူးနှင့်
အားကာခားပြိုင်ပွဲများ ဆုံးဖြတ်ခြင်းအခမ်းအနားကို**

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်း ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သစ်တော်ဦးစီးဌာန၏ ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ နှုတ်သစ်ကူး အမျိုးသား/ အမျိုးသမီးလွှန်ဆွဲပြိုင်ပွဲ၊ အမျိုးသမီးထုပ်ဆွဲတို့ပြိုင်ပွဲ၊ အမျိုးသားပိုက်ကျော်ခြင်းပြိုင်ပွဲ၊ စားပွဲတွင်တင်နှစ်ပြိုင်ပွဲများကို ဒီဇင်ဘာလ(၁၂) ရက်နေ့မှ နှေ့နှစ်နံပါတ်(၂၂)ရက်နေ့အထိ သစ်တော်ဦးစီးဌာန၏

ညွှန်ကြားရေးမှုးချုပ်ရုံး၊ မြေက်ခင်းပြင်တွင် ကျင်းပလျက်ရှိရာ (၂-၁-၂၀၂၄)ရက်နေ့နံနက် ပိုင်းတွင်ကျင်းပပြုလုပ်သည် အမျိုးသားလွှန်ဆွဲပြိုင်ပွဲ တတိယလွှာပွဲနှင့် မိုးလွှာပွဲသို့ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးခင်ဗျာင်ရီ၊ ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးမင်းသူ၊ အမြတ်မားအတွင်းဝန်နှင့် ဌာနအကြီးအကဲများ၊ ဝန်ထမ်းများ တက်ရောက်ကြည့်ရှုအားပေးသည်။

ဆက်လက်၍ သစ်တော်စိုက်ခင်းထူးချွန်စူး၊ တရားမဝင်သစ်ဖမ်းသီးရမိမှု ထူးချွန်စူးနှင့်အားကာခားပြိုင်ပွဲများ ဆုံးဖြတ်ခြင်းအခမ်းအနားကို အင်ကြပ်းခန်းပို့ကျင်းပရာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးက သစ်တော်ဦးစီးဌာန၏ ပြန်လည်ကောင်းမွန်လာစေရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကော်စနစ်တည်ပြုပြိုင်ရေး၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်သဘာဝဘေး အန္တရာယ်လျော့ပါး သက်

သာစေရေးအတွက် အရေးပါသောသစ်တော့စိုက်ခင်းများတည်ထောင်ခြင်းတွင် ထူးချွန်စွာဆောင်ရွက်ခဲ့သူများနှင့် သစ်တော့သယံဇာတ်များထာဝစဉ်တည်တဲ့စေရန်နှင့် သစ်နှင့်သစ်တော့စွာပစ္စည်း ဖိုးယူထုတ်လုပ်များ လျော့နည်းပပျောက်စေရေးအတွက် တရားမဝင်သစ်ဖော်သီးရေးတွင် ထူးချွန်စွာဆောင်ရွက်ခဲ့သူများအား ဂဏ်ပြုချီးမြှင့်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ သစ်တော့ပိုးစွာနာများအနေဖြင့် ၂၀၂၃ ခုံးရာသီတွင် သစ်တော့စိုက်ခင်းတည်ထောင်ခြင်း စုစုပေါင်း ၁၆၀၈၁ ကောဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး၊ တရားမဝင်သစ်တားသီးကာကွယ်ရေးအတွက် ဆက်စပ်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်ပူးပေါင်း၍ နည်းလမ်း(၈) သွယ်ဖြင့်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ ၂၀၂၃ ခုံးရာသီတွင် ဒေါက်ရေးနှင့်လုပ်ငန်းမှုပူးပေါင်းတန် ၁၀၀၀၀ ကော်ဖမ်းသီးရပို့ခဲ့ကြောင်း၊ ဆက်လက်၍လည်း အရှိန်အဟုန်မပျက် ဆောင်ရွက်သွားရမည် ဖြစ်ကြောင်းပြောကြားသည်။

ထို့နောက် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးက စီးပွားရေးစိုက်ခင်း ထူးချွန်ဆုပ်ထမ၊ တရားမဝင်သစ် ဖမ်းသီးရပို့မှု ထူးချွန်ဆုပ်ထမ၊ အမျိုးသားလွန်ဆွဲပုံပေါ်မှု၊ အမျိုးသမီးလွန်ဆွဲပုံပေါ်မှု၊ ပထမဆုများကိုလည်းကောင်း၊ ဒုတိယဝန်ကြီးက စိုက်ခင်းထူးချွန်ဆုပ်ထမ၊ ဒုတိယဝန်ကြီးက စိုက်ခင်းထူးချွန်ဆုပ်ထမ၊ အမျိုးသားလွန်ဆွဲဒုတိယ၊ အမျိုးသမီးလွန်ဆွဲဒုတိယ၊ အမျိုးသားလွန်ဆွဲအုပ်ချုပ်မှု၊ အမြဲတမ်းအတွင်းဝန်ကြီးအကဲများက ကျို့သည့်အားကော်များ၊ ပြိုင်ပွဲများ၊ အလိုက် ဆူများသီးမြှင့်ခဲ့ကြောင်း သိရှိရသည်။

သစ်တော့သုတေသနစစ်းအမှတ်(၅) မိုးခွွဲစစ်းတွင် ပြင်းလွှဲမြှုပ်နည်းမြှင့်မှုများနှင့်သစ်တော့ကျောင်း

အခြေခံသစ်တော့ပညာသင်တန်းအမှတ်၏၏(၁၀၇)

**ပထမနှစ်ဝက်(ဆောင်းရာသီ)တော့တွင်းလက်ခတ္ထုကွင်းဆင်းဆောင်ရွက်နေသော ကျောင်းသားများအား
လမ်းညွှန်မှု့ကြားခြင်း**

သစ်တော့ပိုးစွာနာများ ညွှန်ကြားရေးမှုးချုပ် ဒေါက်တာသောင်းနိုင်းသည် (၇-၁-၂၀၂၄)ရက်နေ့နံနက် (၁၀း၃၀) နာရီအချိန်၊ ပြည်ထောင်စုနာဂုံးမြှုပ်နည်းလုပ်ငန်းတော်စွဲတွေ့ကြုံနှင့်အကွက်အမှတ် (၇) အတွင်းရှိ မိုးစွေးသစ်တော့သုတေသနစစ်းသွားရောက်၍ ပြင်းလွှဲမြှုပ်နည်းမြှင့်မှုများ အတွက် (၇) အတွင်းရှိ မိုးစွေးသစ်တော့သုတေသနစစ်းအမှတ်၏၏(၁၀၇) ပြင်းလွှဲမြှုပ်နည်းမြှင့်မှုများနှင့် သစ်တော့ကျောင်း၊ အခြေခံသစ်တော့ပညာသင်တန်းအမှတ်၏၏(၁၁၇) ပထမနှစ်ဝက်(ဆောင်းရာသီ)တော့တွင်းလက်ခတ္ထုကွင်းဆင်းဆောင်ရွက်နေသော သင်တန်းသားများအား
လမ်းညွှန်မှု့ကြားခြင်း

ဝန်ထမ်းများ၏ ခံယူချက်၊ အကျင့်စာရိတ္ထကောင်းမွန်စွာ ကျင့်ကြုံနေထိုင်ကြစေရေး စိတ်ထားကောင်းမွန် မှန်ကန် ရေးတို့အား မှာကြားလမ်းညွှန်ခဲ့ပါသည်။

ဆက်လက်၍ မိုးစွေးသစ်တော့သုတေသနစစ်းရှိ အမြဲတမ်းပျီးဥယျာဉ်အား ကြည့်ရှုစစ်ဆေးပြီး တာဝန်ရှိ သူများအား လုပ်ငန်းလိုအပ်သည်များ လမ်းညွှန်မှု့ကြားခဲ့ပါသည်။

**သစ်တော့သုတေသနစစ်းရှိလုပ်း
သစ်ပို့ကြုံနှစ်စိုက်
ညွှန်ကြုံစွဲး**

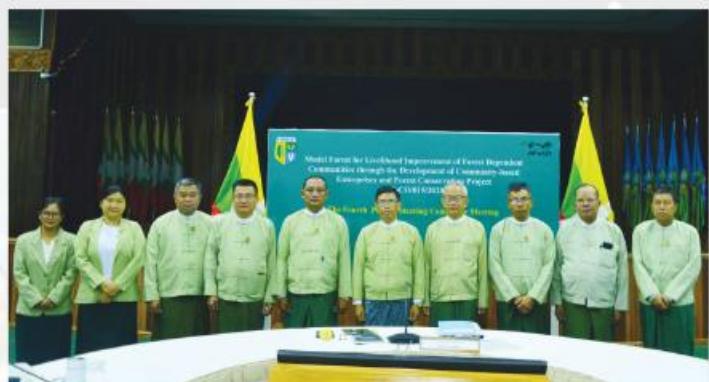
FD-AFoCO IPDM Project (AFoCO/014/2020) ၏ စတုတ္ထအကြိမ် စီမံကိန်းလုပ်ငန်း ကြိုးကြပ်မှုကော်မတီ (Project Steering Committee - PSC) အစည်းအဝေး ကျင်းပြောင်း

သစ်တော်ဦးစီးဌာန၊ ဤနှင့်ကြားရေးမှူးချုပ်ရုံး၊ အင်ကြိုးခန်းမတွင် သစ်တော်ဦးစီးဌာနနှင့်ဂိုဏ်ယား ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊ အာရုံသာ်တောက္လာဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ (Asian Forest Co-operation Organization – AFoCO) တို့ပေါင်း၍ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော “ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးအ တွင်းတည်ထောင်ထားရှိသည့် ကျန်းစိုက်ခင်းများ တွင် ကျရောက်တတ်သည့်ဖျက်ပို့နှင့်ရောဂါများအား ဘက်ပေါင်းစုံ ကာကွယ်နှစ်နှင့်ခြင်းနည်းလမ်းများဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းစီမံကိန်း (FD-AFoCO IPDM Project)” ၏ ၂၀၂၃ ခုနှစ်၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပြီးစီးမှုအခြေအနေ၊ ရန်ပုံငွေသုံးစွဲခြင်းနှင့် ၂၀၂၄ ခုနှစ် လုပ်ငန်းလျှောထားချက်နှင့် ရန်ပုံငွေလျှောထားချက်ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးတင်ပြနိုင်ရန်အတွက် “စတုတ္ထအကြိမ် စီမံကိန်းလုပ်ငန်းကြီးကြပ် မှုကော်မတီ (PSC) အစည်းအဝေး” ကို ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၅ ရက်နေ့ နံနက် (၀၉:၃၀)နာရီမှ (၁၁) နာရီ အထိ ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့ပြီး သစ်တော်ဦးစီးဌာန၊ ဤနှင့်ကြားရေးမှူးချုပ် ဒေါက်တာသောင်းနိုင်း၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (စီမံခန့်ခွဲရေး) ဦးကျော်ထော်၊ AFoCO Secretariat Office မှ ကိုယ်စားလှယ် (၄) ဦး၊ သစ်တော်ဦးစီးရုံးချုပ်မှ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းကြီးကြပ်မှုကော်မတီအဖွဲ့ဝင် ဤနှင့်ကြားရေးမှူးများ FD-AFoCO IPDM Project မှ တာဝန်ရှိသူများ စုစုပေါင်း (၁၇) ဦး ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။

FD-AFoCO Model Forest စီမံကိန်း [AFoCO/015/2020] ၏ စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် စီမံကိန်းလုပ်ငန်းကြီးကြပ်ရေးကော်မတီ (PSC) အစည်းအဝေးကျင်းပြောင်း

သစ်တော်ဦးစီးဌာန၊ ကိုရီးယားနိုင်ငံ၊ အာရုံ ဒေသသစ်တောက္လာဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး အဖွဲ့ (Asian Forest Cooperation Organization- AFoCO) တို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့်၊ သစ်တော့ ပို့ဆိုနေထိုင်သူများ၏ လူမှုဘဝ်း၊ ဖြိုးတိုးတက်စေရေးအတွက် သစ်တော်ဦးသိမ်းခြင်းနှင့် ဒေသခံပြည်သူ့အခြေပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာ စံပြဿနာတည်ထောင်ခြင်းစီမံကိန်း (FD-AFoCO Model Forest Project)

‘စတုတ္ထအကြိမ် ပြောက်စီမံကိန်းလုပ်ငန်း ကြီးကြပ်ရေးကော်မတီ (PSC) အစည်းအဝေး’ ကို ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၅ ရက်နေ့ နံနက် (၀၉:၃၀)နာရီမှ (၁၁:၃၀)နာရီအထိ ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့ပြီး သစ်တော်ဦးစီးဌာန၊ ဤနှင့်ကြားရေးမှူးချုပ်(စီမံခန့်ခွဲရေး) ဦးကျော်ထော်၊ AFoCO Secretariat မှ ကိုယ်စားလှယ်(၄)ဦး၊ သစ်တော်ဦးစီးရုံးချုပ်မှ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းကြီးကြပ်ရေးကော်မတီအဖွဲ့ဝင် ဤနှင့်ကြားရေးမှူးများ FD-AFoCO Model Forest Project မှ တာဝန်ရှိသူများ စုစုပေါင်း(၂၀)ဦး ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။

နေပြည်တော်၊ တိုင်းဒေသကြီး / ပြည်နယ်များမှ ဖွံ့ဖြိုးရမိခြင်း

သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သစ်တော်ဦးစီးဌာနသည် တရားမဝင်သစ်နှင့် သစ်တော်ကိုပစ္စည်းများ ရှာဖွေဖော်ထုတ်ဖော်သီးသေးအား ပြည်သူများပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတ်းပိုစိန် (Community Monitoring and Reporting System- CMRS) အပါအဝင်နည်းလမ်းမျိုးစုဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ (၈-၁-၂၀၂၄) ရက်မှ (၁၄-၁-၂၀၂၄) ရက်နောက်ထိန်း နေပြည်တော်၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် သစ်တော်ဦးစီးဌာနများမှ ပေးပို့လာသောစာရင်းများအရ တရားမဝင် ကျွန်း(၁၉.၈၀၁၄)တန်၊ သစ်မာ (၈.၆၉၀)တန်၊ အခြား(၂၂.၃၉၅၈)တန်၊ စုစုပေါင်း (၄၇၉.၈၈၆၂)တန်၊ ယာဉ်/ယန်းရား(၅)စီး တရားခံ (၁၄)ဦး ဖမ်းဆီးရမိခဲ့ပါကြောင်း၊ ဖမ်းဆီးရမိမှုများအနက် အများဆုံးဖမ်းဆီးရမိမှုများ ၈-၁-၂၀၂၄ ရက်နောက်တွင် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ တောင်ငူခရိုင်၊ ဖြူးမြို့နယ်၊ အမြန်လမ်းပကြီးရဲစခန်းအပိုင်၊ နေပြည်တော်-ရန်ကုန်လမ်းပိုင်း မိုင်တိုင်အမှတ် (၁၁၅)၊ စစ်ဆေးရေးတိုးလုပ်ဂိတ်အနီးမှ တရားမဝင် ကည်း/တောင်ပိုင်း/သာ်၏ ခွဲသား စုစုပေါင်း (၁၀၄)ချောင်း (၁၂.၃၉၅၀)တန်၊ (၂၂)ဘီး ကား(၁)စီး တရားခံ(၄)ဦးတို့အား ဖမ်းဆီးရမိခဲ့ပါသည်။

**တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် သစ်တော်ဦးစီးဌာနများ၏ ၂၀၂၃ - ၂၀၂၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်
ပြီးစီး ပုံမှန် အမြန်လမ်းပကြီးရဲစခန်းအပိုင်၊ နေပြည်တော်-ရန်ကုန်လမ်းပိုင်း
မိုင်တိုင်အမှတ် (၁၁၅)၊ စစ်ဆေးရေးတိုးလုပ်ဂိတ်အနီးမှ တရားမဝင် ကည်း/တောင်ပိုင်း/သာ်၏ ခွဲသား စုစုပေါင်း
(၁၀၄)ချောင်း (၁၂.၃၉၅၀)တန်၊ (၂၂)ဘီး ကား(၁)စီး တရားခံ(၄)ဦးတို့အား ဖမ်းဆီးရမိခဲ့ပါသည်။**

စဉ်	အရှုံးအမည်	ရေတွက်ပုံ	အရေအတွက်	မှတ်ချက်
၁	ကျွန်း	တန်	၂,၁၄၉	
၂	သစ်မာ	တန်	၈၇၈	
၃	အခြား	တန်	၂,၈၉၀	
စုစုပေါင်း			၅,၄၁၇	

၄	မီးသွေး	တန်	၂,၄၄၈
---	---------	-----	-------

၅	ကား	စီး	၃၃၇	
၆	မြေတူးစက် / မြေကော်စက် / ကရိုန်း	စီး	၃	
၇	ထော်လာရီ / ဒီန်းဒေါင်း / ထွန်စက်	စီး	၁၃	
၈	ဆိုင်ကယ် / ဆိုက်တွဲယာဉ်	စီး	၉၃	
၉	စက်လေ့ / ပုံးထောင် / ရေယာဉ်	စီး	၂၅	
စုစုပေါင်း			၄၇၁	စဉ်(၅)မှ(၉) ယာဉ် / ယန်းရား

၁၀	သစ်စက် / အင်ဂျင်	လုံး	၆၉
----	------------------	------	----

ကျပွန်စီပဲကိန်းများကို Verified Carbon Standard (VCS) စံသိမှုတွက်ဖွင့်

မှတ်ပုံတင်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များ (VCS Registration Process) အကြောင်း တင့်တော်

“ဒေါက်ထာ ဘေးနှင့်ပြောင်းလဲမှု”

ကျပွန်ချေးကျက်ပိတ်ဆက်

ကျော်စွဲရောင်းဝယ်မှုရွေးကွက်တွင် စည်းမျဉ်းစည်းကောင်းများနှင့်အညီ ရောင်းဝယ်သော ကျော်စွဲရွေးကွက် (Regulatory Compliance Market)နှင့် ပိမိသဘော ဆန္ဒအလျောက် ရောင်းဝယ်သည့်ကျော်စွဲရွေး (Voluntary Carbon Market) ဟူ၍ ရွေးကွက် (၂) ပျီးစီးပါသည်။ Regulatory Compliance Market ရွေးကွက်အား GHG ထုတ်လွှာတိမှာအတွက် ထည့်သွင်းစည်းတားသည့်ကုမ္ပဏီများ နှင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများက အသုံးပြုကြပါသည်။ ယင်းရွေးကွက်သည် နိုင်ငံအတွင်း ဒေသအတွင်း (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံကာတွင် ဥပဒေအရပြောန်းထားသော ကျော်စွဲရွေးခြင်းအစိုးရအစဉ်များအရ ခုမှတ်ထားသော ရွေးကွက် တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ Regulatory Compliance ရွေးကွက် တွင် Kyoto Protocol Mechanisms (၃) ၅ ဖြစ်သည်။ Clean Development Mechanism (CDM), Joint Implementation (JI) နှင့် EU Trading System (ETS) သည် အလွန်အရေးပါသည်။

Voluntary Carbon Market တွင် ကျော်စွဲရောင်းဝယ်မှုသည် ပိမိသဘောဆန္ဒအရ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ပြီး စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တော့ဆိုင်ရာပိမိန်းများအတွက် အရေးပါသည် ရွေးကွက်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ယောဂျွာအား ဖြင့် CDM ပိမိန်းများမှုရရှိသော ကျော်စွဲခရက်ဒ် များအား Certified Emission Reductions (CER) ဟုခေါ်ပြီး Voluntary Carbon Market မှ ရရှိသော ကျော်စွဲခရက်ဒ်များအား Verified Emission Reductions (VER) ဟုခေါ်ဆိုကြသည်။ Verified Emission Reductions (VER) များကို ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းများမှ ဝယ်ယူကြပြီး ရွေးကွက်အရွယ်အစားသည်တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူကွဲပြားခြားနားကြသည်။

Voluntary Carbon Market တွင် သဘာဝကို အခြေခံသော ပိမိန်းများ(nature-based projects) နှင့်

နည်းပညာအခြေခံသောပိမိန်းများ (technology-based projects) ဟူ၍ ကျော်စွဲပိမိန်း (၂) ပျီးစီးပါသည်။ သဘာဝအားအခြေခံသော ပိမိန်းများ (nature-based projects)ဆိုသည်မှာ သစ်တော့များ ဒီဇိုင်းပြန်သစ်တော့ပြန်းတိုးမှုကိုလျှော့ချိန်းသည့် လုပ်ငန်းများဖြစ်ပြီး နည်းပညာအခြေခံသောပိမိန်းများ (technology-based projects)ဆိုသည်မှာ ပြန်ပြည့်မြစ်းအင်လုပ်ငန်းများ၊ စွမ်းအားမြင့်ပိုးစိုးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ စသည်လည်လည်ငန်းများဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်းမှုနှင့်များ (Carbon Standards)

Voluntary Carbon Market တွင် ကျော်စွဲခရက်ဒ်ရောင်းဝယ်မှုအတွက်စံသိမှုချက် (Carbon Standards) အပျီးမျိုးစီးပါသည်။ ကျော်စွဲစွန်းသတ်မှတ်ခြင်းဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ (Carbon Standard Organizations) က လုပ်ငန်းအပျီးအစားနှင့် သဘောသဘာဝအပေါ်မှတည်ပြီးစည်းမျဉ်းများ(Rules)၊ အစိုးရအစဉ်များ(Programmes) နှင့် ဆောင်ရွက်ပည့်နည်းလမ်းများ(Methodologies)ကို အခြေခံပြီး စံအပျီးမျိုးသတ်မှတ်ပေးထားပါသည်။ Voluntary Carbon Market တွင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော ပိမိန်းများနှင့်အစိုးရအစဉ်များသည် ဖန်လုံးအိမ်ဓာတ်ဒွဲ (Greenhouse Gas-GHG) ထုတ်လွှာတိမှုလျှော့ခြင်း (Reductions) ဆို့မဟုတ် လေထာအတွင်းမှ ဖယ်ထုတ်ခြင်း (Removals)၊ ကျော်စွဲခရက်ဒ်များ ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် ရောင်းခြင်းများအတွက် သတ်မှတ်ထားသောစွန်းများ စည်းမျဉ်းများ နည်းစနစ်များနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ကြရပါသည်။

Voluntary Carbon Market တွင် ကျော်စွဲစွန်း (Carbon Standards) များအား အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများက သတ်မှတ်ပေးပါသည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၌ ထုတ်ပြန်ခဲ့သော ကျော်စွဲခရက်ဒ်ပမာဏအရ သဘာဝကို အခြေခံသော လုပ်ငန်းကဏ္ဍများ၊ စွမ်းအင်နှင့် စက်မှုဆိုင်ရာ

ကလ္းများတွင် အသုံးပြုခဲ့သော အစိကကာွန်စံနှုန်း(၄)ပါးနှင့်ကြောင်း အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း တွေ့ရပါသည်-

- ♣ Verified Carbon Standard (VCS)စံနှုန်း ၆၈၇ ရာခိုင်နှုန်းအသုံးပြုခဲ့ပြီး ကာွန်စံပိုက်နှုန်းလုပ်ငန်းများ အားလုံးရှင်း အကျိုးဝင်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။
- ♣ Gold Standard (GS) စံနှုန်း ၂၀.၁ ရာခိုင်နှုန်း အသုံးပြုခဲ့ပြီး စီမံပိုက်နှုန်းအဆင့် REDD+ လုပ်ငန်းများမှုအပ ကျန်လုပ်ငန်းများအတွက် အကျိုးဝင်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။
- ♣ American Carbon Registry (ACR) စံနှုန်း ၃.၁ ရာခိုင်နှုန်းအသုံးပြုခဲ့ပြီး မြေအသုံးချမှုနှင့်မြေအသုံးချမှု ပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ အကျိုးဝင်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။
- ♣ Climate Action Reserve (CAR) စံနှုန်း ၈.၃ ရာခိုင်နှုန်းအသုံးပြုခဲ့ပြီး စိုက်ပျိုးရေး၊ သစ်တောာ စွမ်းအင်၊ စွန်ပစ်ပစ္စည်း၊ ကာွန်အိုင်အောက်ဆိုက်မဟုတ်သော အခြား GHG များ လျှော့ချွမ်းလုပ်ငန်းများ ပါဝင်ပါသည်။ ထို့သော် အမေရိကန်နိုင်ငံတွင်သာ အသုံးပြုပါသည်။

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် သစ်တော့ပြန်းတီးခြင်းနှင့် သစ်တောာအတန်းအစားကျဆင်းခြင်းမှ ကာွန်ထုတ်လွှတ်မှုလျှော့ချွမ်း (REDD+) စီမံပိုက်နှုန်းများအတွက် REDD+ Environmental Excellence Standard (ART/TREES) စံနှုန်းအသစ်တစ်ခု ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ကဗျာနှင့်ဝယ်ရေးအတွက် Verra အဖွဲ့အစည်း

Verra သည် Voluntary Carbon Market တွင် ကာွန်စံနှုန်းအရည်အသွေး ပိုမိုအာမခံချက်ရရှိရန် ဆောင်ရွက်ပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ Verra အဖွဲ့အစည်းကိုသဘာဝတိဝန်းကျင်နှင့်စီးပွားရေးဆောင်များ မှ ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ်ပြီး ၁၈ ရက်နေ့တွင် ကိုလုပ်သီယာခရှင်(ဝါရှင်တန်ဒီစီ)၊ အောက်ပါအတိုင်း အဆင့် (၄) ဆင့် ရှိပါသည်- အဆင့် (၁)-ဆောင်ရွက်ပည့်နည်းလမ်းရွေးချယ်အဖွဲ့အဖြစ် မှတ်ပုံတင်ခဲ့ပါသည်။

Verra သည် သစ်တော့ပြန်းတီးမှုကို လျှော့ချွမ်း (Reducing Deforestation)၊ စိုက်ပျိုးရေး အလေ့အထများ တိုးတက်ကောင်းမှုနှင့်စေရန် (Improving Agricultural Practice)၊ ပလတ်စတစ်စွဲနှုန်းပစ်ပစ္စည်းများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် (to addressing plastic waste) နှင့် ကျားများမှု

တန်းတူညီမှုမူရရှိရန် (to achieving gender equality) စသည့် ရာသိုဥတုဆိုင်ရာလုပ်ရားမှုနှင့် ရေရှည်တည်တဲ့ သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဖြစ်စေရေးအတွက် ကလ္းများအတွက် ကဗျာ ဦးဆောင်စံနှုန်းများ (world's leading standards for climate action and sustainable development) ကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသောအဖွဲ့အစည်းလည်းဖြစ်ပါသည်။

Verra ကဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော Certification Programme များတွင် Verified Carbon Standard (VCS) Programme နှင့် Jurisdictional and Nested REDD+ (JNR) framework၊ ရာသိုဥတု၊ ဒေသခံပြည်သူနှင့် စိုက်ပျိုးစွမ်းကွဲဆိုင်ရာစံနှုန်းများအစီအစဉ် (Climate, Community & Biodiversity Standards (CCBS) Programme) Sustainable Development Verified Impact Standard (SD VISta) Programme နှင့် Plastic Waste Reduction Programme များ ပါဝင်ပါသည်။ Verra မှ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော စံနှုန်းများအနက် Verified Carbon Standard (VCS) ဆိုသည်မှာ ကာွန်ထုတ်လွှတ်မှုလျှော့ချွမ်းအတွက် ထောက်ခံချက်ပေးရန် Verra မှသတ်မှတ်ထားသည့်စံနှုန်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ Verra မှ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော VCS Programme တွင် အသုံးပြုရန်အတွက် လုပ်ငန်းနယ်ပယ်အလိုက် သုတေသနပြုဖော်ထုတ်ထားသောနည်းစနစ်များ (Methodology) များရှိပြီး လက်ရှိအသုံးပြုလျက်ရှိသော နည်းလမ်း (VCS Methodology -VM) စုစုပေါင်း (၄၉) ခုရရှိပါသည်။ ကာွန် ရွေးကွက် အခြေအနေနှင့် နည်းပညာဖွံ့ဖြိုးမှုအလိုက် ပါးနှစ်တကြိမ် ပြန်လည်သုံးသပ်၍ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲပြီးဆောင်ရွက်ကြပါသည်။

VCS စီမံပိုက်နှုန်းအကောင်အထည်ဖော်ခြင်း

VCS စီမံပိုက်နှုန်းဆောင်ရွက်ရာတွင် အစိကအားဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း အဆင့် (၄) ဆင့် ရှိပါသည်- အဆင့် (၁)-ဆောင်ရွက်ပည့်နည်းလမ်းရွေးချယ်အသုံးပြုခြင်း(Choose a Methodology):

စီမံပိုက်နှုန်းတစ်စုံ၏GHG emission reductions ပမာဏသတ်မှတ်ရန်အတွက် စီမံပိုက်နှုန်းဆောင်ရွက်သူများ (Project Proponents)သည် VCS အသိအမှတ်ပြန်ည်းလမ်းတစ်ခု (methodology) (သို့) GHG programme မှ နည်းလမ်းလမ်းတစ်ခုအား ရွေးချယ်အသုံးပြုရမည်ဖြစ်ပါသည်။

အဆင့်(၂) - စီမံကိန်းဆိုင်ရာအချက်အလက်များ ရေးသားပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် စစ်ဆေးသုံး သတ်ခြင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်း (Prepare and Validate Project Description): စီမံကိန်း ဆောင်ရွက်သူများ သည် ပြည့်စုံသည့် စီမံကိန်းဆိုင်ရာအချက်အလက်များအား ပြင်ဆင်ရေးသားဖြေး accreditated validation/verification body (VVB)ထံတွင် စစ်ဆေးသုံးသပ်ခြင်း ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

အဆင့်(၃)-ထုတ်လွှတ်မှုလျှော့ချုပ်းအား စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့် စစ်ဆေးအတည်ပြုခြင်း(Monitor and Verify Emission Reductions): စီမံကိန်း စတင်ဆောင်ရွက် ချိန်မှစ၍ စီမံကိန်းဆောင်ရွက်သူများသည် GHG ထုတ်လွှတ်မှုပမာဏနှင့် အခြားအချက်အလက်များအား စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းများဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သတ်မှတ်ထုတ်လွှတ်မှုအပါအဝင် သတင်းအချက်အလက်များအားလုံးအား မှတ်တမ်းတင်၍ စောင့်ကြည့်လေ့လာသည့် အစီရင်ခံစာအား VCS မှသတ်မှတ်ထုတ်သည့်ပုံစံဖြင့် တင်ပြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

အဆင့်(၄) - စီမံကိန်းမှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် ကာဗွန်ယူနစ် များထုတ်ပေးခြင်း (Register Project and Issue VCUs): VCS စီမံကိန်းများစာရင်း(VCS Project Database) တွင် မှတ်ပုံတင်နိုင်ရန်နှင့် VCUs များ ရရှိနိုင်ရန်အတွက် စီမံကိန်းများမှ အကောင့်တစ်ခု ဖွင့်၍ လိုအပ်သော Document များအား VCS registry operator ထံသို့ တင်ပြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

VCS စီမံကိန်းများအကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရာ တွင် ယဉ်ဘာယျအားဖြင့် အောက်ဖော်ပြပါ လုပ်ငန်းအစဉ်များကို ဆောင်ရွက်ကြရပါသည်-

အဆင့် (၁)Verraတွင် မှတ်ပုံတင်ရန် အကောင့်ဖွင့်လှစ်ခြင်း(Opening a verra registry account) – ကာဗွန်ရောင်းဝယ်ရေးသေးကွက်တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မည့် စီမံကိန်း (Pipeline Project)အဖြစ် စာရင်းသွင်းရန်

မှတ်ပုံတင်ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ကာဗွန်ရောင်းဝယ်ရေးသေးမည်၏မှတ်ပုံ၊ Verra တွင် မှတ်ပုံတင်အကောင့် (Verra registry account) ဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သတ်မှတ်ထားသော အကောင့်လျှောက်ရွား (account application)တွင် ဖြည့်သွင်း၍ Verra သို့ လျှောက်ထားရမည်ဖြစ်ပါသည်။

အဆင့်(၂) ကာဗွန်ရောင်းဝယ်ရေးသေးကွက်တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် စာရင်းသွင်းခြင်းလုပ်ငန်း(Pipeline Listing Process)–Verra Registry တွင် မှတ်ပုံတင်ခြင်း (Registration) လုပ်ငန်းမဆောင်ရွက်ပါ စာရင်းသွင်းခြင်းလုပ်ငန်း(Pipeline listing) ကိုဆောင်ရွက်ရပါသည်။ စာရင်းသွင်းခြင်းလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာတွင်အဆိုပြုစီမံကိန်းများသည် စီမံကိန်းရေးဆွဲဆဲအဆင့် (Under Development Stage) သို့မဟုတ် စစ်ဆေးသုံးသပ်ခြင်း ခံယူဆောင်ရွက်နိုင်သည့်အဆင့် (Under Validation Stage) ဖြင့် စာရင်းသွင်းဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် –

- ♣ စီမံကိန်းရေးဆွဲဆဲအဆင့်အဖြစ် စာရင်းသွင်းခြင်း (Listing as under development) နှင့်
- ♣ စစ်ဆေးသုံးသပ်ခြင်းခံယူ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အဆင့်အဖြစ် စာရင်းသွင်းခြင်း (Under Validation Stage) ဟူ၍ အဆင့်ခွဲခြား ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

အဆင့် (၃) စီမံကိန်းမှတ်ပုံတင်ခြင်းအဆင့်ဆင့် (Project Registration Process)

စီမံကိန်းမှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ယေဘုယျအားဖြင့် အဆင့် ၁ ဆင့် ကို အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ဆောင်ရွက်ကြရပါသည်–

- ♣ စီမံကိန်းအား စစ်ဆေးသုံးသပ်ခြင်းနှင့် စစ်ဆေးအတည်ပြုခြင်း (Project Validation and Verification)
- ♣ မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် ထုတ်ပြန်ကြော်ငြာခြင်းဆိုင်ရာ အဆိုပြုခြင်း (Registration and Issuance Request)

- ♣ စီမံကိန်းအား သုံးသပ်ခြင်း (Project Review)
- ♣ စီမံကိန်းမှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် ကန်း ကာွန်ယူနစ်များ ထုတ်ပြန်ကြောင်း (Project Registration and Initial VCU Issuance)
- ♣ ကာွန်ယူနစ်များ ထုတ်ပြန်ကြောင်းသည့်ကာလ အပိုင်းအခြား (Periodic VCU Issuance)
- ♣ ကာွန်ယူနစ် အနားယူခြင်းနှင့် ဖျက်သိမ်းခြင်း (VCU Retirements and Cancellations)
- ♣ စီမံကိန်းပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်း (Project Maintenance)

သဘာဝကြံအောင်သောကျွန်းများနှင့် အနာဂတ်အလုံးအလှ

သစ်တော်းစီးဌာနနှင့် ကိရိယား သစ်တော်ဌာန တို့ ပူးပေါင်းပြီး ပဲရှားတိုင်းဒေသကြီး၊ မြောက်လာမရိတော ရိုင်းတိရှိနှင့်သေားမဲ့တော့တွင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော REDD+ စီမံကိန်းသည် VCS စံနှင့်ဖြင့် Verra နှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော စီမံကိန်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှုအချိန်အထိ စစ်ဆေးသုံးသပ်ခြင်း (Under Validation) အဆင့်တွင်ရှိပြီး VM 0006 Methodology ကိုအသုံးပြုပြီးစီမံကိန်းကို ရေးဆွဲဆောင်ရွက်ထားရှိပါသည်။ ကာွန်စီမံကိန်းများသည် လွယ်မရောင်နှင့် ခက်၊ တိမ်မရောင်နှင့် နက်ဆိုသက္ကာသို့ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် REDD+ စီမံကိန်း၊ သစ်တော်များပြန်လည်တည်ထောင်ခြင်းစီမံကိန်းအပါအဝင် မြေအသုံးချုပ်ဆိုင်ရာ သဘာဝကို အခြေခံသော ကာွန်စီမံကိန်းများကို ရေရှည်ဆောင်ရွက်ရသော သဘောသဘာဝဖြစ်ခြင်း စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး နိုင်ငံရေး၊ နည်းပညာ၊ ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုလျှော့ချေရေး စသည်ဖြင့် ဘက်ပေါင်းစုံမှ ချုပ်ဆုံးကပ်ဆောင်ရွက်ကြရသဖြင့် ပိုမိုရှုပ်ထွေးပါသည်။

အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း Voluntary carbon market သည် နည်းစနစ်အသစ်များ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအသစ်များဖော်ထုတ်လျက်ရှိကြောင်းတွေ့ရပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ဒီဇိုင်းသိမ်းများ ပြန်လည်တည်ထောင်ခြင်းလုပ်ငန်းအတွက် Blue Carbon Methodology (VM 0033) ကို Voluntary Carbon Standard (VCS) ကအတည်ပြုပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ မကြာသေးမိုးအချိန်ကလည်း ဒီဇိုင်းသိမ်းများ ပြန်လည်တည်ထောင်ရေးလုပ်ငန်းများအတွက် REDD+ Methodology Framework (VM 0007) ကို ဆောင်ရွက်ပြုဆင်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါနည်းစနစ် (Methodology) တွင် ဒီဇိုင်းများ ပင်လယ်မြေကိုများ (Sea grasses, Salt marshes)

ပြန်လည်တည်ထောင်ရေး၊ စိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများပါဝင်ပါသည်။ အကျိုးရလဒ်အဖြစ် အဆိုပါ Methodology VM 0007 နည်းစနစ်သည် ပထမဆုံး Blue Carbon Conservation Methodology အဖြစ် ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှာတို့ လျှော့ချေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများရှင်းလင်းလွယ်ကူခြင်း၊ နည်းစနစ်များ တိကျွောသတ်မှတ်ထားပြီး ပိမိန်သက်ရာ ကာွန်ထုတ်လွှာတို့ လျှော့ချေရေး စီမံကိန်းများရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်နှိုင်ခြင်း၊ Nationally Determined Contributions (NDC) ကတိကဝဝတ်များဖြည့်ဆည်းရေးအတွက် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများနှင့် စီးပွားရေးကုမ္ပဏီကြီးများက စိတ်ဝင်စားစွာပါဝင်ဆောင်ရွက်လာခြင်းကြောင့် Voluntary Carbon Market တွင် Carbon Credits ဝယ်လိုအားများမြင့်မားလာပြီး အလားအလာကောင်းသော ရေးကွက်တစ်ခုဖြစ်လာလျက်ရှိပါသည်။

ထိုအတွက် ပြောင်းလဲလာသော နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ နည်းပညာ၊ ရေးကွက်တို့နှင့် လိုက်လျော့လိုက္ခာ အဘက်ဘက်မှ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း၊ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ကျိုလစ်ခိုင်မာစေခြင်းနှင့် လူစွမ်းအားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် မြှင့်တ်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်စေရန် ဆက်ပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပြီး နိုင်ငံတော် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အထောက်အကြော်ပြန်မည်ဖြစ်ပါသည်။

သစ်တော်ကြိုးရမ်းများနှင့်အန္တရာယ်များနှင့်ရင်ဆိုင်ရမည့်။

★ မြေလှာရေတိုက်စားမြို့း

★ ရာသီဥတုမြောက်ခြင်း

★ ရေလှုပြင်း

★ ကောက်ရွှာနှင့်များတို့ကောက်ပေါ်ခြင်း

ခြီးမြန်သက်၊ ဉာဏ်ကြားပေးများ(၆၇:)

**အသပူးပံ့ပေး၊
သီးနှံ/သမိတာ
စနစ်တာကျစိုက်ပျိုးပေး**

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုတို့ စုပေါင်းနေထိုင်လျက်ရှိသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ပြီး တိုင်းဒေသကြီး(ရ)ခု၊ ပြည်နယ်(ရ)ခုနှင့် ပြည်ထောင်စုနယ်မြေတို့တွင် ပုံးနှံနေထိုင်လျက်ရှိသည်။ နိုင်ငံတော်သည် အရှေ့တောင်အာရုံတွင်တည်ရှိပြီး ပထဝါအနေအထားအရလည်းကောင်း၊ စီးပွားရေးအရသော လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးအရသော်လည်းကောင်း အချက်အချာကျသည့်နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အဖိုးတန်သစ်တောကြီးများမြေဆီပြုလွှာကြော်ထဲသည့်မြေပြန်လွှင်ပြင်များ၊ သဘာဝတတ်ငွေနှင့်သတ္တုကိုယ်များ၊ ရည်လျားသည့်ပင်လယ်ကမ်းရှိုးတန်း၊ တောင်စဉ်တောင်တန်းများနှင့် နိုင်ငံကြီးအသက် သွေးကြောဖြစ်သည့် ရောဝဝါ၊ ချင်းတွင်း၊ သံလွှင်၊ စစ်တောင်း၊ စသည့်မြေကြီးများအပါအဝင် သဘာဝအရင်း၊ အဖြစ်အခြေခံကောင်းများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကောင်းများရှိသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလည်း ဖြစ်ပါသည်။

မြေသယပုံအတောက်များသည် နိုင်ငံသားများ၏ စားဝတ်နေရေးနှင့် နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့အတွက် ရေရှည်ရည်မှန်းချက်များချမှတ်ပြီး အထူးအလေးထားစိမ့်အုပ်ချုပ်အသုံးချေရဟည် အရင်းအမြှတ်များဖြစ်ပါသည်။ မြေအရင်းအမြှတ်များကို စနစ်တာကျအသုံးချခြင်မေးခွန်ခွဲနိုင်သည် နှင့်အမျှ ပြည်သူတို့၏အခြေခံလိုအပ်ချက်များ ပြည့်ဝလာစေရန်၊ လူမှုစီးပွားဘဝမြှင့်မားလာစေရန်နှင့် နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန် ဟန်ချက်ညီးလာအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ဂေဟစနစ်တည်ပြုပို့ရှိစေပြီး လူမှုရေးရှုထောင့်မှုလည်း ညီညာတ်မျှတောက် စီးပွားရေးအရလည်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရရှိစေရန်ရှုယ်ရှုပြီး သစ်တော့သစ်ပင်နှင့် စိုးပျိုးသီးနှံများအား ပူးတွဲမြေးမြေးခြင်း(သို့) မွေးမြှေးရေးလုပ်ငန်း

တို့ပါ တွဲဖက်လုပ်ကိုင်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ သီးနှံသစ်တော့ဆိုသည်မှာ မြေဆီယာတစ်ခုတည်းပေါ်တွင် သစ်တော့သစ်ပင်နှင့် ရာသီသီးနှံပင်များ(သို့) သားငါးနှင့်အိမ်မွေးတို့ရွှေ့နှင့် များကို ရောနောစိုက်ပျိုးမွေးမြှေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဤနည်းစနစ်တွင် ဆိုးကျိုးများလေ့လာနည်းစေရန်နှင့် အကျိုးအမြတ်ပိုမိုရရှိစေရန် သီးနှံသစ်တော့နှင့်ပတ်သက်သည်။ အတွေ့အကြုံပေါ်သွားသူတာ၊ စိုက်ပင်များအား ကျော်လွှာကြော်ရွှေ့နှင့် များကျိုးများသီးနှံပင်များ(သို့) သားငါးနှင့်အိမ်မွေးတို့ရွှေ့နှင့်များအား တွဲဖက်စိုက်ပျိုးရာတွင် ကောင်းမွန်သော စီမံအုပ်ချုပ်မှုတို့ရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။

သီးနှံသစ်တော့နှည်းစနစ်များသည် အာရုံနှင့် ပစ်စတ်ဒေသသုံး ထွန်ခဲ့သောရာစုနှစ်များစွာကတည်းက ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခဲ့သော်လည်းအလွန်ရှုပ်ထွေးသောကြော်နှင့် တော်သူလယ်သမားများ၊ ကျင့်သုံးမှုအားနည်းခဲ့ပါသည်။ ယနေ့ ခေတ်၌ တိုးတက်ပြောင်းလဲလာသော အခြေအနေများအား တော်သူလယ်သမားများသည် အဆိုပါ သီးနှံသစ်တော့နည်းစနစ်များကို စမ်းသပ်အသုံးပြုလာနေကြပါသည်။ သီးနှံသစ်တော့နှည်းစနစ်များအား ကျယ်ကျယ်ပြန်ပြန်ကျင့်သုံးလာစေသော အစိတ်ကွန်းအားနှစ်ရုံးမှာ လူဦးရေတိုးတက်လာခြင်းနှင့် ရေးကွက်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးလာခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

သီးနှံသစ်တော့နှည်းစနစ်များသည် မြေပျောက်နှာသွင်ပြုအနေအထား ရာသီးတွေနှင့်ရေးကွက်အခြေအ နေလိုက်၍ စိုက်နည်းစနစ်နှင့် စိုက်ပင်အမျိုးအစား အနည်းငယ်ကြေားသွားနိုင်ပါသည်။ အစိတ်ကွန်းနှစ်ရုံးမှာ လယ်ယာကိုအခြေခံသော သီးနှံသစ်တော့နည်းစနစ်နှင့် သစ်တော်ကိုအခြေခံသော သီးနှံသစ်တော့နည်းစနစ်အောက်တွင် ဥယျာဉ်ခြေစနစ်၊ စိုက်ပျိုးသီးနှံပင်များကြားနှင့်ပတ်လည်တို့တွင် သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်းစနစ်၊ အရိပ်

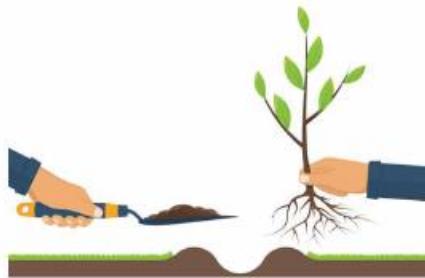
လယ်ယာကိုအခြေခံသော သီးနှံသစ်တော့နည်းစနစ်အောက်တွင် ဥယျာဉ်ခြေစနစ်၊ စိုက်ပျိုးသီးနှံပင်များကြားနှင့်ပတ်လည်တို့တွင် သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်းစနစ်၊ အရိပ်

ရပ်များအောက်၌ ဈေးကွက်ဝင်သီးနှံများစိက်ပျိုးခြင်းစနစ် နှင့် စိက်ပျိုးသီးနှံသစ်တော့ သစ်ပင်စားကျက်ချခြင်းနှင့် ငါးမွေးမြှုခြင်းကို တွေဖက်လုပ်ကိုင်ခြင်းစနစ်ကို ထပ်မံ့ခြားထားပါသည်။

သစ်တော့ကိုအခြေခံသော သီးနှံသစ်တော့နည်းစနစ်အောက်တွင်တောင်ယာစနစ်၊ သစ်တော့များကို ထိန်းသိမ်း၍ သစ်မဟုတ်သောသစ်တော့ထွက်ပစ္စည်းများ ထုတ်ယူခြင်းစနစ်၊ သစ်တော့သစ်ပင်နှင့်စားကျက်တွေဖက်စိက်ပျိုးခြင်းစနစ်နှင့် သားငါးသစ်တော့တွေဖက် စိက်ပျိုးမွေးမြှုခြင်းစနစ်တို့ ထပ်မံ့ခြားထားပါသည်။

သီးနှံသစ်တော့နည်းစနစ်များသည် လူဦးရေ ထဲ ထပ်သိပ်သည်းပြီး သစ်ထင်း လိုအပ်ချက်ရှိသော ရော်ယာများတွင် သဘာဝတော့များနှင့်စိက်ခင်းများပျက်စီးမှုကို လျှော့ပါးစေသော ကြားခံနယ်မြေများအဖြစ် အထောက်အပံ့ပေးနိုင်ပါသည်။ ကမ္မာတစ်စုံများလုံးတွင် သီးနှံသစ်တော့နည်းစနစ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခြင်းကို အစိကအချက်မှာ လူဦးရေများပြားလာခြင်းနှင့် ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ လူဦးရေတိုးတက်များပြားလာသည်နှင့်အမှု မြှုပြုများ စက်ရုံးအလုပ်ရုံးများလည်း ချွဲထွင်လာရပါသည်။ အကျိုးဆက်မှာ တိုးတက်လာသော လူဦးရေအတွက် လုံလောက်သောစိက်ပျိုးမြေများ ရှားပါးလာပါသည်။ တစ်ဖက်မှလည်း အနာဂတ်တွင်ဖြစ်လာနိုင်သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကို ကာကွယ်လျှော့ချွဲနိုင်ရန် သစ်တော့သစ်ပင်များကိုလည်း စိက်ပျိုးရန်လိုအပ်လာပါသည်။ ဒေသခံများအနေဖြင့် ပိဿားစုစုံစားဝတ်နေရေးအတွက် စားသုံးသီးပင်စိက်ပျိုးခြင်းနှင့် သားငါးအိမ်မွေးတို့ရွှေ့နှုန်းမြှုခြင်းတို့ လုပ်ရမှာဖြစ်သလို တစ်ဖက်မှလည်း သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကို ကာကွယ်လျှော့ချွဲနိုင်ရန် ဘက်စုံသုံးသစ်တော့သစ်ပင်များကို စိက်ပျိုးရန် လည်း လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အစိကအခက်အခဲမှာ ဖြေနေရာရှားပါးခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဖြေရော်ယာတစ်ခုတည်းပေါ်တွင် ဘက်စုံထုတ်လုပ်ရရှိနိုင်သော နည်းစနစ်များကိုကျင့်သုံးရန် အရေးကြီးလာပါသည်။ သီးနှံသစ်တော့နည်းစနစ်များသည် ဒေသခံများ၏ လိုအပ်ချက်များကို အတိုင်းအတာတစ်ခုထိဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မှာဖြစ်သလို ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ယာသော ဘေးအန္တရာယ်များကိုလည်း လျှော့ချေပေးနိုင်သောကြောင့် ကမ္မာအဂ္ဂမ်း၌ တစ်စတစ်စ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။

+++++

စိန်းသိမ်းပါလေ အို အဆွဲ ..

စိပ်-ကော်များ
စိမ့်ခုံခွဲရော်ဗျာ

- ဒိက်ကိုရောက်၊ ဒီရေသာက်ပြီး
မွှေ့ရှေ့က်ခြေသေး၊ ရရှင်အေားက
မန္တားအောက်၊ သုတေသနပိုက်
ပေးအပ်ခုံဗျာ၊ သင်ခုံရရှိ၊ နှေတော်များ
- တံတားပို့ရောက်၊ သင်ရုံးကျောက်ပြီး
ခြေဆောင့်ကန်ချိုး၊ ပျုံရှင်ချိုး၊
စားနှုံးများ၊ စွားပြုပြီးကျွဲ့
ဒော်ပြု့တံတား၊ ပြု့စားများ
သင့်အားပေးအပ်၊ သင်ပေးဆပ်ပြု၊ နှေရများ
- ဒီတော်မှန်၊ ဒီတော်သောင်း
ကျိုးကျော်ချိုး၊ ခုံးစွားပြု့ကျွဲ့
ဆောင်ခြီးမြှုက်စိုက်၊ သင် စိုက်ချိုးက်
ခုံးခုံးချိုးတို့၊ ပြု့ပြု့ချိုး
အားကြီးမား၊ ရပြု့ပြု့များနဲ့
သင့်အားခုံး၊ တော်တော်ကော်
ပေးကြော် သင့်ထံ ဟေတော်များ၊
- စိန်းသိမ်းဝန်းကျင်၊ ပြု့ပြု့တစ်ခွဲ့ဝယ်
ဝန်းကျင်အား၊ မဖျက်ရောက်
ကျိုးသိမ်း၊ ရှေ့ရှေ့များ။

ဒီဂျစ်တာယ် နည်းပညာသုံးသမိတ္တာနှင့်ခြေရာခံစွဲ

(Digitalization of TimberTracking System) (DTTS) စနစ်အကြောင်း

ကြောင်းစွင် (၉၃)

မြန်မာနိုင်ငံသည် သစ်တောသယံဇာတပေါက်ယူ ဝယ်ယူနိုင်ငံဖြစ်သောကြောင့် သစ်တောသွက်ပစ္စည်းများ၊ စဉ်ဆက်မပြတ် ထုတ်လုပ်ရောင်းချလျက်ရှိပါသည်။ သစ်တောသွက်ပစ္စည်းများထဲမှ သစ်လုံး၊ သစ်ခွဲသားများကို ရှေးကတည်းက ပြည်ပနိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ရောင်းချခဲ့ကြပါသည်။ အောင်လိပ်အုပ်ချုပ်သည်ကာလမှစ၍ သစ်များ ကိုအလုံးလိုက်ပြည်ပသို့တင်ပို့ခြေး ၂၀၁၃-၂၀၁၄ ခုနှစ် အထိရောင်းချခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၄ - ၂၀၁၅ ခုနှစ် မတ်လ နောက်ပိုင်း သစ်အလုံးလိုက် ပြည်ပသို့တင်ပို့ခြေးကို ကန့်သတ်ခဲ့ပြီး ခွဲသားနှင့်အချေထည်ပစ္စည်း၊ သစ်ထုတ်ကုန်များကိုသာ ပြည်ပသို့ တင်ပို့ခွဲ့ပြုခဲ့ပါသည်။ ယခင်ကာလများက နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်များသို့ သစ်လုံး၊ သစ်ခွဲသားများ တင်ပို့ရာတွင် ရှိုးရှင်းလွယ်ယူစွာ တင်ပို့နိုင်ခဲ့ကြသော်လည်း ၂၀၁၄-၂၀၁၅ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း၊ ဥရောပနိုင်ငံများသို့ သစ်ခွဲသားများတင်ပို့ရာတွင် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေသည့် သစ်တောအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုစနစ်ဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်လျက်ရှိသော သဘာဝတောမှထုတ်လုပ်ကြောင်း၊ သစ်ကွင်းဆက်လိုက်လုပ်စေဆေးနိုင်သည့်သစ်ကိုသာ တင်ပို့ခွဲ့ပြုမည့်အခြေအနေ၊ စနစ်သည် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပါသည်။

သစ်ကွင်းဆက် နောက်ကြောင်းပြန်လိုက်ခြင်း စနစ်မပေါ်ပေါက်သေးသည့်အခါန်တွင် Timber Certification Committee of Myanmar (TCCM) သစ်ထောက်ခံချက်ပြုကော်မတီကို ၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာနက ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ငါးအဖွဲ့သည်အကျိုးအမြတ်မယူသော၊ နိုင်ငံရေးအကြေမခံသော တော်ဝင်အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် စတင်ရပ်တည်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ TCCM အဖွဲ့ကြီးသည် ပိုမိုလေးနက်မှ၊ ပြည့်စုံမှ၊ ချို့ယူဆက်ဆောင်ရွက်မှုအားကောင်းလာစေရန် ရည်သန၏ MFCC (Myanmar Forest Certification Committee) အဖြစ် ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ပြောင်းလဲဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ MFCC အဖွဲ့ကြီးအနေဖြင့် မြန်မာသစ်တောသား ထာဝစဉ်တည်တဲ့စေမည့်ပတ်ဝန်းကျင်ကောင်းကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်း၍ သစ်ထောက်ခံချက်များထုတ်ပေးရန် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပါသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသစ်တောသွက်

ပစ္စည်းရောင်းဝယ်ရေးရေးကွက်တွင် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများတာရားဝင်မှုကို ထောက်ခံချက်ပေးရန်စသည်။ ကိစ္စရပ်များဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

သစ်ပင်အား တောတွင်း၌ ခုတ်လုပိုင်းဖြတ်ပြီး သယ်ယူခွဲစိတ်ရောင်းချသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက်လုံး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအဆင့်တိုင်းကို မှတ်တမ်းမှတ်ရာ၊ အထောက်အထား၊ စာတိပုံမှတ်တမ်းများနှင့် စည်းကမ်းစနစ်ကျစွာဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ကို အဆုံးမှအစသို့ ပြန်လည်စစ်ဆေးခြင်းကို သစ်လွှာပြောင်းလိုင်ဆိုင်မှု ကွင်းဆက်စစ်ဆေးခြင်းဟု ယော်ယျာချော်ဆိုမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြည့်စုံမှုရှိသည့်အပိုပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်အနေဖြင့် သစ်တောသွက်ပစ္စည်းတင်သွေးသည့်နိုင်ငံမှ သစ်တင်ပို့သည့်နိုင်ငံရှိ သစ်တွက်ရှိရာဒေသ၊ သစ်တောအထိနောက်ကြောင်းပြန်စစ်ဆေးနိုင်သည့်စနစ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

နောက်ကြောင်းပြန်ကွင်းဆက် ဆိုသည်မှာလည်း ထောက်ပုံမှုကွင်းဆက်အား စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းဖြင့် အဆိုပါပစ္စည်းများတာရားဝင်ကြောင်း၊ နောက်ကြောင်းပြန်စစ်ဆေးနိုင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုရသော သဘာဝတောမှ သစ်ပင်တစ်ပင်အား ခုတ်လုပိုင်းဖြတ်သယ်ယူခွဲစိတ်ရောင်းချရာတွင် Sustainable Forest Management စနစ်ဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်သည့်တော့မှ နည်းစနစ်တာကျ ထုတ်လုပိုင်းဖြတ်သယ်ယူခွဲစိတ်ရောင်းချခဲ့ပါသည်။ သစ်တွက်ရှိရာတွင် Stump မှ ပြည်ပသို့ တရားဝင်တင်ပို့ရောင်းချသည့်အထိ အဆင့်ဆင့်တရားဝင်ဖြစ်ကြောင်း နောက်ကြောင်းပြန်စစ်ဆေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ထို့ နောက်ကြောင်းပြန်စစ်ဆေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပ် လျှောက်ရှိပါသည်။ စာရွက်စာတမ်းများကို ဒီဂျစ်တယ်ခေတ်မိမိစနစ်သို့ အသွင်ကူးပြောင်း၍ လူမှုမိမိသာနှင့်ချို့ယူဆက်စစ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ရေရှည်တည်တဲ့စေသော သစ်တောအုပ်ချုပ်ခြင်းဆိုင်ရာနည်းလမ်းများ အတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးရမည်ဖြစ်ပြီး ဥပဒေ၊ နည်းညပဒေ၊ ညွှန်ကြားချက်၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ တစ်သေဝေ

မတိမ်းလိုက်နာဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်ကို ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် စစ်ဆေးမေးမြန်းသူများအား သက်သေအထောက်အထားအစုံအလင်ဖြင့် လက်တွေပြုသနိုင်ရေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

တရားဝင်သစ်ခုတ်လွှဲထုတ်လုပ်မှုကို လက်တွေ
သက်သေပြသရန် ကြီးပမ်းမှုတစ်ခုပိုကို ကြီးပမ်းဆောင်
ရွက်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ အာဆီယံလမ်းသွေ့နှုန်းချက်များနှင့်
အညီ ကနိုးမြို့မှုနှင့်တရားဝင်သစ်ဖြစ်ကြောင်း
အာမခံနှစ်ကို ဖော်ထုတ်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင်
ဥရောပသမဂ္ဂ၏ သစ်တော်ဥပဒေစီးပါးမှုစီမံအုပ်ချုပ်မှု
နှင့်ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ ဆန္ဒအလျောက်ပိတ်ဖက်အဖြစ်
သဘောတူမှုလုပ်ငန်းတွင်ပါဝင်ရန် စိတ်ဝင်စားကြောင်း
အဆိုပြုခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ အဆိုပြုး နောက်ပိုင်း ၂၀၁၅
ခုနှစ်မှတ်၍ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို စတင်
ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်တွင် တရားဝင်
သစ်ဖြစ်ကြောင်း အာမခံသည့်စနစ်ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့်
နောက်ဆုံးအဆင့်တွင် ဥရောပသမဂ္ဂသစ်တင်သွေ့မှုဆိုင်
ရာစည်းမျဉ်းနှင့်ကိုက်ညီပြီး တရားဝင်ထုတ်လုပ်ထားခြင်း
ဖြစ်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြသည့်လိုင်စင်စနစ်ဖြင့် ဥရောပ
သမဂ္ဂသို့ သစ်တင်ပြုခြင်းတို့ပါဝင်ပါသည်။ သစ်တော်း
ဦးစီးဌာနအနေဖြင့် မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်းနှင့်ဆက်စပ်ပတ်
သက်သွေ့များနှင့်ပူးပေါင်း၍ COC | Chain of Custody
လိုပေါ်ဆိုတဲ့ သစ်လွှဲပြောင်းမှုဆိုင်ရာအဆင့်များကို ပြုစု
ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ COC တွင် အဆင့် (၃၀)ပါဝင်ပြီး
အဆင့်တိုင်းတွင် သစ်တော်းစီးဌာန၊ မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်း၏ ပြည်ပ
ရောင်းတို့က သက်ဆိုင်ရာအဆင့်များတွင် ပါဝင်ဆောင်
ရွက်ပေါ်သည်။ COC ပါဆောင်ရွက်ရသည့်လုပ်ငန်းအ
ဆင့်များသည် သစ်လွှဲပြောင်းပိုင်ဆိုင်မှုကြင်းဆက်များ
ဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ငန်းအဆင့်တိုင်း ဆောင်ရွက်မှုများ
သည် ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဘား၏အ
တွင်း မှတ်တမ်းမှတ်ရာများနှင့်တက္ကဆောင်ရွက်ရပါ
သည်။

သစ်လွှာပြောင်းမှုဆိုင်ရာ ကွင်းဆက်သည့် သစ်လွှာပြောင်းပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာအဆင့်များဟု ခေါ်ဆိုသော COC ကိုအခြေပြု၍ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ သစ်လွှာပြောင်းမှုဆိုင်ရာအဆင့်များ လုပ်ငန်းစဉ်များအထောက်အထားများနှင့်တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သည့်ဌာနဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများကို အောက်ပါဖော်းဖြင့် ဖော်ပြပါသည်

အဆင့်	လုပ်နည်းစဉ်များ	အထောက်အထားများ	တာဝန်ရှိအဖွဲ့
၁	နှစ်စဉ်တော့တော် သတ်မှတ်ချက်	- နှစ်စဉ်တော့တော်သတ်မှတ်ချက် - တိုင်ဒေသကြီး ပြည့်စုံဖူး တော်အလိုက် ပင်ထောင်ရှုပို့စ်	သတ်တော်းစီးပွာ့
၂	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း ကျိုးအတွင်း သံ ထုတ်လုပ်ရန် လုပ်နည်းစဉ်များ	- ဘဏ္ဍာန်အတွင်း ကျွန်း၊ သစ်မာ၊ ပင်ကျွဲ ထုတ်လုပ်နှင့် လုပ်နည်းစဉ်များ	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း
၃	ပင်ထောင်ရှုပို့စ် ခြင်း	- ပင်ထောင်ရှုပို့စ်မှတ်စုံ စာအုပ် - ပင်ထောင်တည်နေရာပြင်မြေပုံ	သတ်တော်းစီးပွာ့
၄	သစ်ထုတ်လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန် ကွင်း ဝင်ရွင်တောင်းခြင်း	- မြန်မာသစ်လုပ်ငန်းက သစ်တော်းစီးပွာ့သို့ သစ်ထုတ်လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန် ဂွင်ဝင်ခွင့် တောင်းခြင်း	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း သစ်ထုတ်ရေးပွာ့
၅	သစ်ထုတ်လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန်ကွင်း ဝင်ရွင်ပြုခြင်း	- သစ်တော်းစီးပွာ့နှင့် မြန်မာသစ်လုပ်ငန်းက သစ်ထုတ်လုပ်ငန်းဆောင် ရွက်ရန်ခြင်းဝင်ရွင်ပြုခြင်း	သစ်တော်းစီးပွာ့
၆	တံဆိပ်တုံးများ မှတ်စုံတဲ့ခြင်း	- အသုံးပြုမည့် တံဆိပ်တုံး မှုမှုနာများ ပေးပို့သည့် ရုံးစာ - [ပုံစံ (ကော)]	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း သစ်ထုတ်ရေး ပွာ့
၇	ကွင်းနှင့်စစ်ဆေးခြင်း အနီးရှင်းစာ	- ကွင်းနှင့်စစ်ဆေးသည့် အနီးရှင်းစာ - [ပုံစံ (ကော)]	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း သစ်ထုတ်ရေး ဒေသ
၈	သစ်ခုတ်လွှာခြင်းနှင့် ဖြတ်ပိုင်းပေးခြင်း	- သစ်ခုတ်လွှာပါ (ပုံစံ က) - သစ်ခုတ်လွှာပေးစာရင်းချုပ် (ပုံစံ စ)	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း သစ်ထုတ်ရေးပွာ့
၉	တိုင်းဆောင်ရွက်လုပ်ငန်း မှုမှုခွဲထုတ်စုံပြုခြင်း	-	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း (သစ်ထုတ်ရေးပွာ့)
၁၀	သစ်တော်းစီးပွာ့သစ်လုပ်ငန်း တံဆိပ်ရှုပ်ခြင်း	-	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း (သစ်ထုတ်ရေးပွာ့)
၁၁	သစ်တော်းစီးပွာ့နှင့် မြန်မာသစ်လုပ်ငန်းနှင့် သစ်လုပ်ငန်းများ တိုင်းတွေပြုခြင်းနှင့် တံဆိပ်ရှုပ်ခြင်း	- သစ်တော်းစီးပွာ့ ၁ စာ - သစ်အလိုင်းစာရင်းစာအုပ် (ပုံစံ - ယု)	သစ်တော်းစီးပွာ့ / မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း
၁၂	သစ်လိုက်ကာလုပ်း ဖောက်လုပ်ခြင်း	- သစ်လိုက်လုပ်းဖောက်လုပ်ငန်း တိုးတာက်မှုအားဖြေအနေအား မှုတွဲ ပေးပို့သည့်စာ။	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း (သစ်ထုတ်ရေးပွာ့)
၁၃	သစ်လိုင်းခံပို့စေသူ သစ်လိုင်းနှင့် သစ်လုပ်ငန်းများ သယ်ယူပို့ဆောင် ခြင်း	- ကော်တိုက်ခြေစာ	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း (သစ်ထုတ်ရေးပွာ့)
၁၄	သစ်ခုတ်လွှာနည်းလုပ်ငန်း အတွင်းနှင့် ခုတ်လွှာပြီး နောက်ပိုင်း ကွင်းဆင်း စစ်ဆေးခြင်း	- ပုံစံ (၁) - ပုံစံ (၂) - ပုံစံ (၃)	သစ်တော်းစီးပွာ့
၁၅	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း သစ်ထုတ်ရေး ဒေသ သစ်လိုင်းတွင် သစ်လုပ်ငန်းများလောက်ခြင်း	- သစ်လိုင်းအဝင်သစ်လုပ်းစာရင်း - သစ်လိုင်းအဝင်မှတ်တမ်းစာအုပ်	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း (သစ်ထုတ်ရေးပွာ့)
၁၆	သစ်လိုက်ကာလုပ်း ပျက်စီးပြုခြင်းနှင့် သစ်တော်းစီးပွာ့သို့ သစ်လွှားမြန်မာသို့ အနီးခြင်း	- သစ်လိုက်ကာလုပ်းပို့တ်သို့ခြင်း အနီးရှင်းစာ ပြုပုံနှင့် ပါတ်မှတ် တမ်း	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း (သစ်ထုတ်ရေးပွာ့)
၁၇	ကွင်းရိတ်အနီးရှင်းစာ ပြုခြင်း	- ကွင်းရိတ်အနီးရှင်းစာ (ပုံစံ-ကညာ)	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း (သစ်ထုတ်ရေးပွာ့)

၁၈	အသေဆိပ်လိပ်ငွေ၊ သစ်လုံးအဖွဲ့အစည်း နှင့်အစာစီအောင်မြှုပ်နှံမြှင့်	-	မြန်မာစာစီလုပ်ငန်း (ပြည်ပရောင်းဌာန)
၁၉	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း၊ သစ်လုပ်ငန်းအောင်မြှုပ်နှံမြှင့် အခြေခံအောင်မြှုပ်နှံမြှင့် အသေဆိပ်လိပ်ငွေ၊ ရုံးကုတ်ပြည်ပ ရောင်း သစ်လုပ်ငန်း သယ်ယူ ရွှေအားပြောင်း	- အဆင့် ၁၅ (က-၁။၁) ၁၇ (က-၂) ၁၉ (က-၃)	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း (သစ်လုပ်ငန်းရေးဌာန)
၂၀	သစ်လုံးအောင် ကားပြု၏ သယ်ယူပြုခေါင်မြှုပ်နှံမြှင့်	- ကားလိပ်ငါးပြောင်း	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း (သစ်လုပ်ငန်းရေးဌာန)
၂၁	အောင်လွှာ/ရေယာဉ်/ စီအထားပြု သစ်လုပ်ငန်း၊ များအသေဆိပ်လုပ်ငန်း မြှုပ်နှံမြှင့်	- ပုံစံ (က၏) - ပုံစံ (ကပါ)	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း (သစ်လုပ်ငန်းရေးဌာန)
၂၂	ပေါင်လွှာ/ရေယာဉ်/ စီအထားပြု ကားပြု၏ သယ်ယူပြုခေါင်လွှာ၍ သစ်လုံးအောင် လွှာခံပြု လက်နှုပ်လုပ်ငန်း	- လွှာအောင်ကိုနဲ့ AS	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း (သစ်လုပ်ငန်းရေးဌာန)
၂၃	ရုံးကုတ်ပြုလိပ်ငန်း၊ သစ်လုံးအောင်မြှုပ်နှံမြှင့်	- ဇန်နဝါရီ ရွှေအားသစ်လုပ်ငန်း ဆာရွိုး Form T1 - ဇန်နဝါရီသစ်လုပ်ငန်းလက်နှုပ်ငါး ပုံစံ Form T2	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း (ပြည်ပရောင်းဌာန)
၂၄	သစ်လုံးအောင်ပြု၏ ပြင်းစပ်လောင်းမှုနှင့် အတော်အသေဆိပ်လုပ်ငန်း	- သစ်လုပ်ငန်းတွင်ပြုခဲ့ဖို့ အားလုံး အဆင့်ပြုခဲ့ပါ၏ ပုံစံတို့မှာပါ။ Form T4	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း (ပြည်ပရောင်းဌာန / ပြည် ဦးလောင်းဌာန)
၂၅	သစ်လုံးအောင်ပြု၏ ရှုံးပြုခဲ့မြှင့်	- သစ်လုပ်ငန်းအတိုင်းစောင့်း အသေဆိပ်လုပ်ငန်း	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း (ပြည်ပရောင်းဌာန)
၂၆	သစ်လုပ်ငန်း၊ ရေယာဉ်ပြုခဲ့မြှင့်	- ရေယာဉ်ပြုခဲ့မြှင့် - ဂုဏ်စွဲပွဲ - ဂုဏ်စွဲပြုခဲားပြုခဲ့မြှင့် (DO) - ဝင်ပွဲပြုခဲ့မြှင့်လေပွဲမြှင့် - လင်ပွဲပြုခဲ့မြှင့်လေပွဲကြော်းမှာ - ဝင်ပွဲပြုခဲ့မြှင့်အတော်ပြုခဲား	မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း (ပြည်ပရောင်းဌာန)
၂၇	ဇော်ချုပြုသစ်လုံးများ သယ်ယူပြုခဲ့မြှင့်	- မြန်မာသစ်လုပ်ငန်းစီးပွားရေး ပြည်ပအောင်ပြုခဲ့မြှင့် - သစ်တော်ပြုခဲ့မြှင့်နှင့်	သစ်လုပ်ငန်း
၂၈	ပုဂ္ဂိုလ်သစ်လုပ်ငန်း၊ ရှုံးပြုခဲ့မြှင့် ဇော်ချုပြုခဲ့မြှင့်	- ဝင်ပွဲပြုခဲ့မြှင့်	သစ်လုပ်ငန်း
၂၉	သစ်လုပ်ငန်း၊ ပွဲပြုခဲ့မြှင့်	- ဇွန်နဝါရီ ရွှေအားသစ်လုပ်ငန်း ပြည်ပအောင်ပြုခဲ့မြှင့် - ကုန်သော်တွေ့ကုန်ရှုံးပြုခဲ့မြှင့် အတော်ပြုခဲ့မြှင့်	သစ်လုပ်ငန်း
၂၁၀	သစ်အောင်ပြုလိပ်ငန်း၊ ပစ္စာလုံးအောင်ပြု၏ ရှုံးပြုခဲ့မြှင့်	- ရှုံးပြုခဲ့မြှင့်စင်း - ထုတ်ကုန်ခြေသာရွာ	သစ်ဝါယာလွှာ/ ကုန် သယ်ယူပြုခဲ့မြှင့်
၂၁၁	ကုန်သော်လိပ်ငန်း၊ ပြည်ပရောင်းဌာန	- ကုန်သော်လိပ်ငန်း အစိုင်းဆာ	သစ်ဝါယာလွှာ/ ပြည်ပရောင်းဌာန
၂၁၂	ရှုံးပြုခဲ့မြှင့်လိပ်ငန်း၊ သစ်လုပ်ငန်းအောင်မြှုပ်နှံမြှင့်	-	သစ်ဝါယာလွှာ/ ပြည်ပရောင်းဌာန
၂၁၃	များအောင် အကောက် ခွဲ့လုပ်စုစွဲရှုံးပြုခဲ့မြှင့် အရ အသေဆိပ်ပြုခဲ့မြှင့်	-	ထုတ်ပွဲပြုခဲ့စိစစ် အောင်ခွဲ့လုပ်စုအား အကောက်ခွဲ့ခြား ဒါနီး ၂၁၄

အဆိုပါ သစ်လွှာပြောင်းပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာအဆင့်များကို
အပြော၍ သစ်နောက်ကြောင်းပြန် ခြေရာခံခြင်းကို ဆောင်ရွက်
နိုင်ပါသည်။ သစ်နောက်ကြောင်းပြန်ခြေရာခံခြင်းဆိုသည်မှာ
နိုင်ငံများနှင့် ကုမ္ပဏီများက တင်ပို့/တင်သွင်းသည့်သစ်နှင့်
သစ်တောထွက် ပစ္စည်းများကို သစ်တင်သွင်းသည့်နိုင်ငံက သစ်
တင်ပို့သည့်နိုင်ငံရှိ သစ်ထွက်ရှိရာဒေသ သစ်တောအထိ/
နောက်ကြောင်းပြန် စစ်ဆေးနိုင်သည့်စနစ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

သစ်တော်ဦးစီးဌာနနှင့် သစ်လုပ်ငန်းတို့ ၁၉၄၈ ခုနှစ်
နောက်ပိုင်း သဘာဝတော့မှ သစ်ထဲတ်လုပ်ရာတွင် တံဆိပ်တုံး
များစတင်အသုံးပြုခြင်းနှင့် မှတ်တမ်းအထောက်အထားများ
ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်အစဉ်အလာသည် သစ်နောက်ကြောင်းပြန်
ရာခြေရာခံခြင်းကို ထိအခိုန်ကတည်းက စစ်ဆေးခဲ့ခိုင်သည်
အခြေအနေရှိကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။

ယနေ့ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် သစ်နောက်ကြောင်းပြန် ခြေရာခံခြင်းကို မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်းက ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်းအနေဖြင့် တရားဝင် ထုတ်လုပ်ရောင်းချသော ကျွန်း၊ သစ်လုံး၊ တိုင်/မျော်များအတွက် တရားဝင် သစ်ထုတ်လုပ်သယ်ယူမှုဆိုင်ရာ အထောက်အထားများကို သစ်ရောင်းချမှုနှင့်အတူ တစ်ပါတည်းအထောက်အထားများပေးခြင်းကိုလည်း ပူးတွဲဆောင်ရွက်ပါသည်။ သစ်ထုတ်လုပ် / သယ်ယူပို့ဆောင်မှုဆိုင်ရာ ပိုင်ဆိုင်မှုကွင်းဆက်တစ်လျှောက် ခါ့တိဆက် ခြေရာခံနိုင်ခြင်းအား အထောက်အပုံဖြစ်စေနိုင်ရန်အတွက် QR CODE ကို အခြေခံ၍ DTTS စနစ်အား ဝန်ဆောင်မှုပေးလျက်ရှိပါသည်။

QR CODE (Quick Response CODE) တွင် သက်ဆိုင်ရာ သစ်လုံးထုတ်ယူသယ်ပိုမျှနှင့် သက်ဆိုင်သောအချက် (၁၂) ချက်ပါရှိပြီး ငင်းအချက်အလက်များကိုအသုံးပြုပြီး သစ်လုံး၏ မူလအရင်းအမြစ် (Source of Origin) ကိုသိရှိနိုင်မည့်ဖြစ်ပါသည်။

QR CODE အား လက်ကိုင်ဖွန်းဖြင့် Scan ဖတ်ခြင်း
အားဖြင့် Digitalize စနစ်ဖြင့် ပုံပိုထားသောသစ်လုံး၏ မူလ
စိမ် (Source of Origin) ဆိုင်ရာအချက်အလက်များ ထုတ်
လုပ်ထွက်ရရှိခဲ့သည့် ကြိုးစိုင်း / သစ်ကွက် / သစ်ထုတ်ရေးဒေသ /
နယ်/သစ်ထိန်အစရှိသည့် သစ်လုံး၏ လားရာပြအချက်အလက်
များ၊ သစ်လုံးထုတ်ယူသယ်ပို့မှုဆိုင်ရာအထောက်အထား
Documents များအားတွေ့ရှိရမည်ဖြစ်ပြီး ငင်းအထောက်အ¹
ထားများမှတစ်ဆင့် သစ်ထုတ်သယ်ယူပို့ခဲ့သောပိုင်ဆိုင်မှု ကွင်း
ဆက်သစ်စီးဆင်းရာလမ်းကြောင်းတစ်လျှောက် အလွယ်တကူ
ချက်ဆက်သိရှိ ခြေရာခံနိုင်မည်ဖြစ်သည့်အပြင် QR CODE

ତାମ୍ରକ୍ଷଣ (j0) ହିଁ ⇒

ဘမှတ်တရာ့ သညာဝတီ

ကိုယ္ဗြိုဟ် (မြန်)

ယခင်က သညာဝတီကို မကြာခဏရောက်ဖူး သော်လည်း တစ်ညွှန်အပိုင် နှစ်နွေးခန့်တာ အများဆုံး သာ။ ၂၀၀၆ ရွှေလိုင်တွင် သော်ချော်မြေမှုသည် သညာ ဝတီသို့ ရာထူးပိုးပြောင်းရွှေ့ တာဝန်ထမ်းဆောင်ရသည်။ သညာဝတီသည် ရေစိမ်းမြေစိမ်းဟုမဆိုနိုင်သော်လည်း တရ်းတန်းရှုံးလည်းမဟုတ်ပြန်၊ ပြည့်သည်အဖြစ် အကြိမ်ကြိမ်အဖွဲ့ဖော် ရောက်ဖူးသော်လည်း ဒီတစ်ခါက အိမ်ရှင်အဖြစ်သွားရမည်။

အိမ်ထောင်ပြောင်းပစ္စည်းတရီ၊ ကြိုတင်ပို့ဆောင် ထားသည်ကြောင့် စီးတော်ယာဉ် အ/၅၀၇၇ ဖြင့် တပည့် ဖြစ်သူ ကော်မင်းနိုင်နှင့်အတူ မနက်လောက် ဒေါ်စက်ညို မှန့်တိတစ်ပွဲ ဖြည့်တင်းကာ ထွက်ခွာခဲ့ကြသည်။ ကောင်းမှု တော်စေတိကို လမ်းပေါ်ကပ်ကြည်ညိုခဲ့သည်။ အန်းတော် ပြောင်ပင်ဝန်း မြင်းမှတိကိုဖြတ်ကော်ကာ ချောင်းဦးရောက် တော့ ခေတ္တ ကားအနားပေးရင်း ချောင်းဦးမြို့၏ နာမည် ကြီးအစားအစာ စမှုဆာသုပ် တစ်ပွဲစိစားပြီး သညာဝတီ မြို့တော် သို့မဟုတ် မုံရွာသို့ ဆက်လက်ထွက်ခွာခဲ့ရာ နံနက် ၉ နာရီခန့် ရောက်ရှိသတင်းပို့နိုင်ခဲ့သည်။

ထိုစဉ်က ညွှန်ကြားရေးမှုးသည် ဦးရဲတင့် ဖြစ် ပါသည်။ တင်မတော်အရာရှိ အလိမ်းစားတစ်ပို့ဖြစ်ပြီး ရုတ် တရ်ကြည့်လျှင် တင်းမာသယောင်ရုပ်သွေ့ရှုသော်လည်း အလွန်စိတ်ထားကောင်းမွန်ကာ ချစ်ခင်လေးစားစရာကောင်း လှသည်ကို အတူလက်တွဲလုပ်ကိုင်ကြသည့်အခါမှုသိရ သည်။ တာဝန်ယူမှု တာဝန်ခံမှုအပြည့်ရှိသည့်ခေါင်းဆောင် ကောင်းတစ်ယောက်ဖြစ်သည်။ နေရားစားရေး အစစ ကူညီပေးသည်။ သူက စကားပြောလျှင် အမည်ရှုတွင် မောင်တပ်၍ပြောတတ်သည်။ မောင်လျိုး အခက်အခဲရှိ တာပြောကွလို့ အားပေးကူညီတာ အမှတ်ရမိသည်။ ထိုစဉ် က မုံရွာခရိုင် သစ်တော်အရာရှိအဖြစ် ယာယိတာဝန် ယူထားသူမှာ ဖေမြို့သစ်တော်ကောင်းဆင်း ဦးကျော်ဝင်းသည် ဖြစ်ပါသည်။ ဦးကျော်ဝင်းသည် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း စာအုပ် ကြီးဟု ဆိုစမှတ်ပြုကြသော်လည်း စာနာစိတ်ရှုသည့် စည်း ကမ်းကြီးသူတစ်ဦးသာဖြစ်ပါသည်။ စကားနည်းသော လည်း စေတနာမနည်း ညီရင်း အစိဂုစ်စိတ်ရှုသူတစ်ဦး ဖြစ်ကြောင်းကို လုပ်ကိုင်ပေါင်းသင်းကြရင်း သိခွင့်ရဲ့သည်။ အရာရှိကောင်းများနှင့်တွေ့ခုခွင့်ရခြင်းသည် ဝန်ထမ်း

ဘဝတွင် ကြီးမြှတ်သောမဂ်လာတစ်ပါးဖြစ်၏။

ဓရာက်ခဲ့ပြီသညာဝတီ

မုံရွာမြို့နှင့်ပတ်သက်၍ ဝိုက်ပိုးဒီးယားတွင် အောက်ပါအတိုင်းဖော်ပြထားသည်။

မုံရွာမြို့သည် မန္တလေးမြို့၏ အနောက်မြောက် ဘက် ၃၆ ကိုလိုပိတ်အကွာ ချင်းတွင်မြှင့်၏ အရှေ့ဘက် ကမ်းတွင် တည်ရှိသည်။ မုံရွာမြို့၏ အကျယ်အဝန်းမှာ ၄၆ စတုရန်းမိုင် (၁၂၀ စတုရန်း ကိုလိုပိတ်) ကျယ်ဝန်း သည်။ မန္တလေးနှင့် ကလေးမြို့ကိုဆက်သွယ်ထားသော လမ်းပကြီးပေါ်တွင် တည်နေသည်။ ယခု မုံရွာတည်ရှိရာ မှုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားမပွင့်မိအခါက မုံပင်ကြီး ခေါ် အပင်ကြီး တစ်ခုအောက်တွင် ရသေ့တစ်ပါးစံတော်မူရဲ့သည်။ မြတ်စွာဘုရားမှုပွင့်တော်မူမည်ကို ပျောစိတ်တော်ပေးခဲ့သောကြောင့် ထိုနေရာကို မုံပင် ဟုခေါ်ခဲ့ကြသည့်မှစ၍ မုံရွာဖြစ်လာ သည်ဟု ဆိုကြသည်။ အခြားတစ်ခုအဆိုအရ မုံသည်မ တစ်ဦးအား ပနိစစ် ဘုရင်က မိဘုရားအဖြစ် တင်မြောက် ရာမှ ငင်းခွာကို မှန်သည်မရှာဟုခေါ့ကြရာမှ မုံရွာဖြစ် လာသည်ဟုလည်း ဆိုကြသည်။ ရှေးဟောင်းပညာရှင်များ လေ့လာမှုအား မုံရွာအောင် မှုပွဲခြင်း အထောက်အထားများ တွေ့ရှိခဲ့ကြ

သည်။ မုံရွာ အရှေ့ဘက်ရှိ ရွှေမြင်တင်တောင်ကုန်းတွင်
ရှေးဟောင်းလုပ်းနှင့် ဦးခေါင်းခွဲများရှာဖွေတွေ့ရှိထားသည်။
မြေအိုးနှင့် အရှုံးအိုးများကိုလည်း ကျောက္ခာရွာတွင် တွေ့ရှိခဲ့
သည်။ ကျောက္ခာရပ်ကွက်ရှိ စုပ်ဖြူရာတွင် ရှေးဟောင်း
လူနိုးနှစ်ခုကို ကျောက်ပုဆိန်လေးခါ၊ ကျောက်ကွင်း လေးခါ
မြေပုတီးများနှင့်အတူ တွေ့ရှိခဲ့သည်။ ငါးအချက်များက
မုံရွာသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်များစွာကပင် တည်ရှိခဲ့ကြောင်း
ထင်ရှားစေသည်။ ရှေ့မြန်မာမင်းလက်ထက်ကမူ ရွာကြီးများ
သာဖြစ်၍ အလုံမြှုသာလျှင်ထင်ရှားခဲ့ပေသည်။ မြတ်သူတို့
လက်ထက် ခရစ် ၁၈၈၈ ခုနှစ်တွင် ချင်းတွင်းခရှင်ကို
နှစ်ပိုင်းခဲ့လိုက်သည်တွင် မုံရွာမြှုံးကို ချင်းတွင်းခရှင် အောက်
ပိုင်း၏ ခုံးပိုက်ဖြူအဖြစ် ရွှေးချယ်ခဲ့သည်။

+++++

မုရာတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ် အမှတ်ရစရာ
လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များမှာတော့အပ်ကြီး ဦးသူနဲ့မူင့်၊ တော့
အပ်ကျော်စင်၊ တော့အပ်အေးကျော်နှင့် နောက်ပိုင်းတွင်
ထပ်မံအားဖြည့်ဝင်ရောက်လာသူ တော့အပ်ကြီး ဦးသန္တရှင်း
(ယခု - ဒု ညန် ဒေါက်တာသန္တရှင်း)တို့ ဖြစ်သည်။
ခရီးသွားငါးဖော်ဟု ကင်ပွန်းတပ်လျှင် ရတန်ကောင်း၏။

ကျွန်ုတ်တို့အဖွဲ့သည် Mobile Team ဖြစ်သည်။ လိုအပ်သည့်အခါန် လိုအပ်သလို ရွှေလျားသည်။ ခရိုင်တာဝန်ခံ အစ်ကိုက ရုံးပြုသည်။ ဒီတော့ နယ်ကိစ္စသည် ကျွန်ုတ်ကိစ္စသဖွယ်ဖြစ်လာကာ ကျွန်ုတ် စီးတော်ယာဉ် အ/ခြေရရ ဖြင့် သလွှာဝတီတစ်ကြော လူးလာ စုံဆန် အပြန်ပြန်အလှန်လှန် မွေးနောက်ခဲ့ကြသည်။ နိုင်ကမှ ရုံးထိုင်ပျင်းသူ ကျွန်ုတ်အတွက် ဟန်ကျေလေတော့သည်။ ညီအစ်ကို လုပ်ဖော်ကိုပေါက်များကလည်း စိတ်တူကိုယ်တူရှိကြသည်။ ခရီးသွားမပျင်း အလိုလောဘက်းကြသည်။ ကိုယ်ကျိုးမဖက် ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ဦးတည်ချက်တူညီတော့ ခရီးလည်းတွင်သည်။ ကျွန်ုတ်တို့ အများဆုံးရောက်သည့်ရှိယာမှာ အလောင်းတော်ကာသုပေအမျိုးသားဥယျာဉ်ရှိယာဖြစ်သည်။ ထိန်းသိမ်းထားသောရှိယာဖြစ်၍ တော့ကောင်းသည်။ သစ်တော့သစ်ပင်စုံလင်းသည်။ ဈေးကွက်ဝင် ကျွန်ုး ပိတောက် စသည့် သစ်မျိုးများပေါ်များစွာရှိသည်၏ဖြစ်လေရာ....

သစ်ခိုးသူတို့ အထူးပိတ်ဝင်တစားကျင်လည်ကျက်စားရာနေရာကြီးဖြစ်လေ၏။ သစ်ပင်ခုတ်ပြီးမှ ဖမ်းသည့်ထက်မခုတ်မိက ကြိုတင်ဟန့်တားနိုင်ရန် အလိုင်း စဉ်ဆက်မပြတ် ကင်းလှည့်စောင့်ကြပ်ခြင်းပျောကို ဥယျာဉ်ဝန်ထမ်းများနှင့် ပျော်ပေါင်းဆောင်ရွက်ကြသည်။ သတင်း

ဘဲအုပ်က တစ်ရာနှစ်ရာ မဖောက် တစ်ပင်
တည်းအဖြစ်သည် လွယ်ကူလှသည့်တော့မဟုတ်....

ထိစဉ်က အစိုးရအဖွဲ့အကြီးအက တော်ခြံရှာ
သိရောက်ရှိရှိက ကျော်သူ/သားများနှင့်တွေ့ဆုံးစဉ် တရား
မဝင်သစ်စီးမှမပြုလည်းကောင်နှင့် သစ်တော်များထိန်းသိမ်း
စောင့်ရောက်ပေးကြန်စည်းရုံးဟောပြာပြီးအကယ်၍သာ....

“တရားမဝင်သစ်နီးမှုများ မပြုလုပ်ပါဟု ကတိပြု
ပါက ရွာ၏ပညာရေး၊ ကျော်မာရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးကိစ္စ အဝေ
အတွက်သစ်တော်းစီးဌာန က တာဝန်ယူ ပုံပိုးပေးမည့်
ဘယ့်နှယ်လ” ဟု ပေးရာ ကျေးဇူးအုပ်ချုပ်ရေးမှူး အပါ
အဝင် ရွာသားတစ်ဦးတစ်ယောက်ကမူ ပြန်လည် ခွဲ့တဲ့
ပြောဆိုမပြုကြခြောင်း ကြားဖူးသိဖူးသည်။

တစ်ခါသား မနက်တောတော်းစီး အေးကျော်
ရောက်လာပြီး သစ်ဖောင်တစ်ဖောင် လင်းအား ကြီးအချိန်အနှစ်
က မုံရွာကိုကျော်သွားကြောင်း ယခုအချိန်ဆုံးလျှင် မုံရွာ
အောက်ဖက်ရောက်လောက်ပြီ ထင်ကြောင်းတီးတိုးသတင်း
ပေးလာရာသားကောင်နဲ့ရသည့် မူဆိုးသဖွယ် သွေးများဆူ
ပွက်လာကာ ဝန်ထမ်းအင်အားစုစည်း၍ ချိတ်ကြခဲ့သည်။

ချင်းတွင်းမြစ်ကို စုန်ဆင်းလျှင် သတင်းပေါက်
ကြားမည့်စိုး၍ အလုံသိုကားဖြင့်သွားကာ အလုံကမှ စုန်
ဆင်းခဲ့ကြသည်။ ချင်းတွင်းမြစ်ရီးတစ်လျှောက် လိုက်လဲ
ရှာဖွေရာ ချင်းတွင်းတံတားအောက်ဖက် မုံရွာတစ်ဖက်ကမ်း
ကမ်းပါးစွယ်တစ်ခုတွင် ကမ်းကပ်ထားသည့် သစ်ဖောင်ကို
တွေ့ပါလေသည်။ ဖောင်ပေါ်တွင် အမျိုးသားတစ်ယောက်
မျှ မတွေ့ရဘဲ အာဇာနည် အမျိုးသမီး ၁ဝ ဦးခန့်သာတွေ့
ရသည်။ အနီးအနားကမ်းပေါ်တွင်တော့ ထိုင်ကြည့် အကဲ
ခတ်နေသူ ယောက်ားများတွေ့ရသည်။

သတိကြီးစွာထား၍ ဖောင်ပေါ်တက်ပြီး ရေထဲ
စမ်းကြည့်ရာအင် သစ်/တိုင် လုံး ၁၀၀ ခန့် တွဲဖွဲ့ထား
ကြောင်းတွေ့ရသည်။ ဘိနယ်ဝန်ထမ်းများ ဆက်သွယ်
အကြောင်းကြားတော့ မကြာမီရောက်လာကြသည်။ ဖောင်
ဖျက်ရန် သစ်/တိုင်များ ဘိနယ်စခန်းသို့ သယ်ယူရန် စီစဉ်
နေခိုက် အာဇာနည်အမျိုးသမီးများ စိုင်းလာပြီး ငိုယ့်ကြ
တောင်းပန်ကြတော့သည်။ ဒါမီလေးဆောက်ဖို့ စုပေါင်း
စပ်ပေါင်း ဖောင်ဖွဲ့စုန်မျောလာခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ယောကျိုး
သားများက အားမကိုးရသဖြင့် မိန့်းမတွေချည်း စုဖွဲ့လာ
ခဲ့ကြရသည်ကို သနားငဲ့ညှာစေလိပါကြောင်း မဖြစ်မနေ
ဖမ်းမည်ဆိုပါက ဒါးမှုအိမ်မဲ့နေကြရမည်ဖြစ်ကြောင်း အတု
စုနောကာ သနားစုဖွယ်ပေါ့ပြကြလေသည်။

ဦးစီးအရာရှိ အသစ်စက်စက် ကျန်တော့ နှလုံး
သားများပိုင်လုလုအခြေအနေတွင် တော့အုပ်ကျော်ဖော်က
ဝင်ပြီး ‘ဒါဆိုလည်း ခင်ဗျားတို့ပဲ အဖမ်းခံလိုက်ပေါ့ တရား
ရုံးရောက်တဲ့အခါ အခုလိုရှင်းပြလိုက်လျှင် တရားသူ~~ကြီး~~
သဘောပေါက်ပြီး ခင်ဗျားတို့ကို သက်သွားစွာ စဉ်းစား
ပေးမှာပါ’ လို့လည်းပြောလိုက်ရော ဖောင်ပေါ်က အမျိုး
သမီးတွေ တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် ရေထဲခုန်ဆင်းကာ
ကူးပြီးလိုက်ကတာ နောက်ဆုံးဖောင်ပေါ်တွင် တစ်ယောက်
မှမကျန်တော့ အဲဒီအချိန် ကပ်းပေါ်ကြည့်လိုက်တော့ ကပ်း
ပေါ်က ထို့ကြည့်နေသည့် သကောင့်သား ယောက်ဗျားတွေ
လည်း တစ်ယောက်မျှ မတွေ့ရတော့.... ဤကား သလ္ာ
ဝတီပေါ်က မာယာလှည့်ကွက်တစ်ခုသာတည်း....

နောက်ထပ်လှည့်ကွက်တစ်ခုကတော့ ကျွန်တော်
တို့လှည့်ကွက်ပါ.. အလောင်းတော်ကသုပ တော့တွေး
ရောက်သည်နင့် စခန်းချေားလေ့ရှိသည်မှာ ကွမ်းပင်ရော
စခန်းဖြစ်ပါသည်။ ကွမ်းပင် ရေစခန်းကျော်လျှင် နတ်နန်း
တစ်ခုရှိသည်။ ခရီးသွားများ အရှိအသေပြုလေ့ရှိသည်ကို
တွေ့ရသည်။

ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့လည်း နတ်နှစ်းရောက်သည့်နှင့်
တော့အပ်ကျော်စ် (သို့) အေးကျော် က ရေသန့်တော်ဘူး
ဆက်သပါသည်။ ပြီးလျှင် ကျွန်တော်က “အမေကို ရေ
တော်များဆက်သပါတယ် အမေပိုင်တဲ့ ဒီတော့ ဒီတောင်
တွေကို ဖျက်ဆီးသူမှန်သမျှ နိမ်နှင့်ပါမယ် နတ်တို့ တန်ဖိုး
ဖြင့် ငိုက်သား သစ်သူ့များနေရာကို ပြပါအမေ” လို့
ဆိုလိုက်လျှင်ပဲ နယ်ခံဝန်ထမ်းတွေ မျက်စီမျက်နှာပျက်
ကြပြီ ‘က ဘယ်ကို အရင်သွားကြမလဲဟေ့’ လို့ အသံ
ပြုလိုက်သည်ဆိုလျှင်ပဲ နယ်ခံဝန်ထမ်းများကိုယ်တိုင် ဦး
ဆောင်ကာသစ်နှီးမှုပြစ်များရာနေရာသို့ ခေါ်သွားကြပါ
တော့သည်.... ဤကား အမေရေယာဉ်သို့ တိုင်တည်ခြင်း
မှယာလုပ်ကွက်တယ်....

ခရိုင်ရုံးအပ်ကြီးက ဦးစီးမြင့် ပုံရွာ-မန္တလေး
လမ်းပေါ်က ငင်မွန်ရွာသား နေ့စဉ်ဆိုင်ကယ်နဲ့အသွားအ
ပြန်ရုံးတက်သည်။ စမတ်ကျကျနေထိုင်တတ်သဖြင့် တော့
အပ်ကြီးဘဝ မြင်ဖူးစဉ်ကတည်းက သူ့ကို စမတ်ကျသည်
ဟု မှတ်ချက်ပေးခဲ့ဖူးသည်။ ပုံစံက အရာရှိပုံစံအပြည့် ရှေး
ရုံးစာရေးကြီးများ လက်ကျမိုးသည် ဆိုရမည်။ ရုံးကို စစ်စောင်
တကျကျပ်ကဲနိုင်သည်။ သူ့အလုပ်က ရုံးစာများ စိစစ်ရုံး
သာ.. သို့သော် ထောင့်စွေ့သည်။ ထိုင်သည်ကိုက ရုံးအဖွဲ့
၏ ထိပ်တည်တည်တွင်ထိုင်ပြီး အားလုံးကိုစီးမြင်နိုင်သည့်
နေရာယုတားသည်။ လုပ်ငန်းသဘောကျမ်းကျင်နားလည်
သည်။ အရာရှိကို လက်မှတ်ထိုးနိုင်သည့်အဆင့်အထိ ပြင်

ဆင်ပေးထားနိုင်သည်။ ဒေါ်နှဲ့ရီ၊ ဝါဝါတွန်း၊ ခင်သန်းတိုး၊
မန်ရီ၊ ချိုမာဝင်း၊ သစ်သတ်၊ ဂိုင်းဂိုင်း၊ ဥမ္မာ၊ ချို့ဖုံး၊
စန်းစန်းတိုး၊ မနီ စသဖြင့် တက်ညီလက်ညီ စုစုလင်လင်
ရှိလှသည်မှာ မုံရွာအတ်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ထောင်လိုဂူလောက်၏။

တော့မသွားဖြစ်၍ ရုံးထိုင်သည့်အခါ ရုံးတာတွေ
ဖတ်ရသည်။ ကျွန်ုတော်အတွက် အလွန်ပြီးငွေဖွယ်အလုပ်
ဖြစ်သည်။ သို့သော် တတ်နိုင်သမျှ ကြိုးစားဆောင်ရွက်ပါ
သည်။ အများနည်းနိုင်သမျှနည်းအောင်စိစစ်ပေးသည်။

ရုံးအပ်ကြီးက နေ့လယ် တစားပြီးလျှင် ကျွန်တော်
ရုံးခန်းထဲလာပြီး တရားတမောအိပ်လေ့ရှိသည်။ ဦးစီး တာ
တွေဖတ်ပြီးပလား ဘာညာဖောရှေ့ရိုက်ကာ နှပ်ပါလေ
တော့သည်။ တကယ်တော့လည်း သူစိစစ်ပြီးမှတက်လာ
သည့်စာများဖြစ်၍ အမှားအတော်နည်းနေအောင် စိစစ်
ထားပြီးဖြစ်ပါသည်။

‘လက်မှတ်တိုင်း... ထိုးလိုက်ပြီး.... တစ်ခါတစ်ခါရုံးအဖွဲ့ကို ခေါ်ကြပ်ပြီး....ကျေပိုက္ခတော့ အမြဲပြောနေတော့ မကြောက်ကြတော့ဘူး ထို့ပြောလေ့ရှိသည်။ သို့သော်....ကျွန်ုတ်တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည့်ကာလအတွင်း ရုံးအဖွဲ့ မည်သူတစ်ပို့တစ်ယောက်ကိုမှုမှုကြပ်ခဲ့ဖို့အားမပေးခဲ့ဟုထင်ပါသည်။ မှတ်မှတ်ရရအဖြစ်လေးတစ်ခု တပည့်တစ်ယောက် ပြန်ပြောပြတာရှိသည်။ အဲဒီနောက ရုံးအဖွဲ့တွေတာဝန်ဖွံ့ဖို့ AD နဲ့ သူအနေးက စားပွဲမှု၊ အစည်းအဝေးလုပ်ကြတော့ ချိမာဝင်းကို စာပေးစာယူမှု၊ မှာထားဖို့ပြောလိုက်သည်။ တကယ်တော့ ချိမာဝင်းက အခွန်တ်ဌာနစိတ်မှာ နေရမည့်အလှည့် အဲဒီကိုအလိုက်ကမ်းဆိုးမသိ စာပေးစာယူမှု၊ ထားဖို့ပြောတော့ ချိမာဝင်းက ပြေးတူးပြတဲ့ပြန်ကြည့်ရှာသည်။ ဒါနဲ့ကျွန်ုတ်နည်းနည်းသဘောပါက်သလိုလို ရှိသွားပြီး အဲဒီဆိုးနှင့်ရှိထားပါလား ဆိုတော့လည်း နှင့်ကုလည်း ငွေစာရင်းမှာအရေးကြီးတဲ့သူဆိုပဲ၊ စာပေးစာယူဌာနဆိုတာ အရေးကြီးတဲ့နေရာမျို့ စိတ်ချုပ်တဲ့သူထားဖို့ပြောတာပါလို့ မလျှော့သော်အဲဆိုပြောတော့ နောက်ခုံးမှာ စာပေးစာယူက သစ်သစ် ဖြစ်သွားသည်။

တစ်ခါတလေမှ ရုံးထိုင်ပြီး ဖိုးကြီးလေကြီးပြော
သည့် ကိုယ့်ကိုယ်ကိုနောက်မှ ပြန်ပြီး ကြုတ်ရယ်မိသည်။
တကယ်တော့ စာပေးစာယူဌာနနှစ်တို့သည်မှာ အလုပ်
ဝင်စဂျိနိယာများ အလုပ်သင်ရင်းလုပ်ကြသည့် အကြီးကြီး
များစိတ်မဝင်စားတော့သည့် အသေးလေးဖြစ်သည်ကို
နောက်များကျမှ သဘောပေါက်ခဲ့ရသည်။ ဦးစီးအရာရှိ
ပေါက်စ လူလည်းလုပ်ခဲ့သည့် အမှတ်တရပါပဲ။

တစ်နေ့ မြတ်တစ်ဖက်ကမ်းက ဘုန်းကြီးကျောင်း

ဖမ်းသီးရမိပစ္စည်းများကို နယ်မြေခံဝန်ထမ်းများ
အား အပ်နိုကာနေ့လယ်ပိုင်းတွင် မုံရှာဘက်ပြန်ခဲ့ကြသည်။
ရုံးပြန်ရောက်လို ညွှန်/မှူးကို သတင်းပို့တယ်ဆိုလျှင်ပဲ
'အေး မင်းတို့ ပြန်ရောက်လျှင် လူကြီးကတွေ့ချင်တယ်လို့
ပြောတယ်.. သွားတွေ့လျှင် သူ့သဘောက ဘယ်လိုလဲ
မသိနိုင်ဘူး၊ ဒီတော့ ငါပဲ သွားတွေ့လိုက်ပါမယ်၊ မင်းတို့
တော့အခြားလုပ်စရာရှိတာ လုပ်ကြပါ' ဆိုပြီး ရဲရဲ့ပုံ
တာဝန်ယူလိုက်ပါသည်။ ညွှန်မှူး ဦးရဲတင့်သည် တာဝန်
ယူမှု တာဝန်ခံမှုအပြည့်ရှိသည်ဟု ဤတစ်ချက်ဖြင့်ပင်
ကောက်ချက်ချိန်ပါ၏။ အကယ်၍ ကျွန်တော်တို့ နှစ်
ယောက် လူကြီးကိုသွားတွေ့လျှင် ဘာတွောဘယ်လိုဖြစ်
မည်မသိ။ ဤအခြေအနေကို ရိပ်စားမီသဖြင့် သူပဲ သွား
တွေ့လိုက်မည်ဟု ညွှန်မှူး ဦးရဲတင့်က တာဝန်ယူလိုက်
ခြင်းသည် တော်ရုံတာဝန်ယူမှုစိတ်ဓာတ်မဟုတ်ပါ။ လူ
တိုင်းပြနိုင်ခဲ့သည့် တာဝန်ယူမှုဟု ဆိုချင်ပါသည်။ အကြီး
အကဲဟူသည် တာဝန်ပေးပြီးလျှင် တာဝန်ယူရမည်။ သို့
မှသာ....လက်အောက်ငယ်သားတို့အတွက် မိန့်အားထား
ရာဖြစ်ပေမည်။ တရားမဝင်သစ်ဖမ်းသီးခြင်းသည် သစ်တော်
ဝန်ထမ်းများ ပြုမြေစမွှတာဖြစ်သော်လည်း အခြေအနေ
အချိန်အခါအရ ဆောင်ရွက်ရသည်များလည်း ရှိတတ်ပါ
သည်။ ထိုအချိန် ထိုကာလက ဤသို့သောဖြစ်စဉ်တွင်
ကျွန်တော်တို့လုပ်ရပ်သည် မမှားပါ။ သို့သော်.... အမှား
အယွင်းတော်ခုခုရှိခဲ့လျှင်မှ အန္တရာယ်ရှိသည်။

မုံရွာခရိုင်းဦးစီးအရာရှိအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်
စဉ်ကာလအများဆုံးလုပ်ခဲ့သည်မှာ တရားမဝင်သစ်ရှာဖွေ
ဖော်ထုတ် ဖမ်းဆောင်ရွက်ပါသည်။ ကားပေါ်တွင် အထုပ်
အပိုး စားစရာအသင့်တင်ထားပြီး နှေ့နှေ့သူသူ သတင်း
ရယူ ဖော်ထုတ်ဖမ်းဆောင်ရွက်ပါသည်။ ကျွန်ုတ်နှင့်အတူ နှေ့
သူမရေး မင်္ဂလာမြို့လိုက်ပါခဲ့သူများမှာ တော့အပ် ကျော်ဇူး

နှင့် တော့အုပ်အေးကျော်ဖြစ်သည်။ ထမင်းတံ့ဖူးသည်။
ရောင်းတံ့သည်ကတော့ အကြိမ်ကြိမ်.... သို့သော် စိတ်မပျက်
တမ်းကြီးပမ်းဆောင်ခြင်းပဲ့ကြသည်။

တော့မသွားဖြစ်သည့် အခါမျိုးဆိုလျင်တော့
အေးကျော်နဲ့ ကျော်ဇော် အပိုအပြင် အနားယူဟန်ကြွေးကြပါ
တော့သည်။ အရမ်းကြီးအထင်ကြီးမသွားပါနဲ့ပါ.. ကျွန်တော့
အိမ်မှာ ကိုယ့်ဘာသာဆင်ထားသည့် ကာရာအိုကေ စက်
ဖွင့်ပြီး အော်ကြတာကိုပြောတာပါ....(အမှန်က ကျွန်တော်
ကိုယ်တိုင်ကိုက ဆိုချင်လိုပါ) နေ့လယ်နွောင်း ထမင်းစား
နားချိန်မျိုးဆိုလျင် သူများတွေ ထမင်းစားမဝင်အောင် သံ
သေးသံကြောင်မျိုးခံဖြင့် အော်ကြပါသည်။ ဝန်ထမ်းအိမ်
ဖြစ်၍ ပတ်ဝန်းကျင်က အိမ်များ နားမခံသာကြလည်း
ဘယ်သူကမှလည်း လာပြီး တားဆီးပိတ်ပင်သည် မရှိပါ။
အသံကောင်းလို့ နားထောင်ကောင်းလို့တော့ ဟုတ်ဟန်
မတူပါ။ အားနာလို့ မပြောကြတာဆိုတာကို ကိုယ့်ဟာကို
လည်း သဘောပေါက်သည်။ သို့သော် မသိယောင်ဆောင်
ပြီး အော်ခဲ အော်မြေသာ.... မဟန့်တားသည့်အပြင် ရုံဖော်
ရုံခါ AD အစ်ကိုဦးကျော်ဝင်းက အိမ်ပေါ်ရောက်လာပြီး
'က....လုပ်ကြလော့၊ အားပေးမလို့' ဆိုပြီး စိမ်ပြန်ပြော
ထိုင်နေတတ်သည်။ တကယ်လား ခွဲတာလားဆိုတာတော့
သူပဲ သိလိမ့်မည်။ သေချာသည်ကတော့ AD ရောက်လာ
လျှင် ဟိုနှစ်ကောင်းပြိုလွှားတော့သည်။ ဒီးဆိုချင်ကျွန်တော်
သာ အရှိန်မပျက် ဆက်လက်ဖျော်ပြု၍နေသည်။

အဖြစ်အပျက်တစ်ခုကတော့ သံသရာနဲ့ခါးပြီး မှတ်
မိနေလိမ့်မည်။ ဟောစိတ်ထောင် ရပ်တော်မူရပ်ပွားတော်
ကြီးတည်ထားစဉ်ကာလအတွင်းပိုင်းတွင် ၃၁ ဘုံ ထည့်
သွင်းထားသည်။ ဌာနဆိုင်ရာများသည် မိမိတာဝန်ကျယ်ညွှေ့
ဘုံကိုပြင်ဆင်ရသည်။ မှတ်မှတ်ရရ သစ်တောက အဝိဟာ
ဘုံတာဝန်ကျယ်ည်။ ပြုဗ္ဗာဘုံဟု သိရသည်။ အချို့ဌာနများ
ငရဲဘုံ အခိုစိဘုံ စသည် တာဝန်ပေးရပြီး နောက်ကျလျှင်
ကိုယ်နေရမယ့်နေရာကို သေချာပြင်ကြဟု လူကြီးက
နောက်ပြောပြောသည်ကို ကြားဖူးသည်။

ဌာပနာပိတ်ပဲ အစမ်းအနားကျင်းပတော့ ဌာပနာ
တော်များ ပင့်ဆောင်ပူဇော်ရန်တာဝန်ပေးရာ ကျွန်တော်
အား သစ်တော်ဦးဦးဌာနကိုယ်စား တာဝန်ပေးခံရသည်။
ဖြစ်ချင်တော့ အဲဒီအခါန်က ခါးနာဝေဒနာခံစားနေရခါန်
ဖြစ်သည်။ ဌာပနာတော်များတွင် လေးလံသည်ဟု ယူဆရ
သည့် ကြေးဆင်းတုတော်တစ်ဆူပါဝင်သည်။ အဆိုပါ
ဆင်းတုတော်ကို ပင့်ဆောင်ပူဇော်ရလျှင်ဖြင့် ခါးနားနေသူ
အတွက် ဒုက္ခပဲဟု တွေးကာ အစမ်းမကြည့်ရာ ပိဿာ
.၁၀ ခန့် လေးမည်ထင်သည်။ ထိခင်းတုတော်ကြေးကိုသာ

ပင့်ဆောင်ပူဇော်ရမည် ဆိုပါက ခါးနာနေရာမှ ခါးကျိုးလေ မည်လား စိုးရိမိစိတ်များကြိုစီးလျက်.... ဒီလိုနဲ့ ဌာပနာ တော်များပင့်ဆောင်ရန် အချိန်ကျ၍ တစ်ဦးစီ ပင့်ဆောင်ကြ ရာ ဂျွန်တော့အလုညွှေ့တွင် ကြေးဆင်းတုကြီးပင့်ဆောင် ရန်တည့်တည့်ကို ကျပါလေတော့သည်။

သို့သော်.. မည်သိဖြစ်သည်မသိ စောင့်က စိုးရိမိစိတ်များ လုံးဝမှုလျောကာ စွဲ့ကနဲ့ကောက်ပွဲပြီးပင့်ဆောင်သွားခဲ့ရာ ခါးနာဝေဒနာပါအလုပ်းပျောက်ကင်းသွားလေတော့သည် ဌာပနာပိတ်ပွဲပြီးမှ ဤအဖြစ်ကို ပြန်လည် ဆင်ခြင်ဖြီး အုံသာတကြီးဖြစ်ကာ ကြက်သီးပင်ထမ့်သည်။

မည်သိပ်ဆိုစေ သလ္ာဝတီသည် ပျောစရာ ကောင်းပါသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ကောင်းသည်။ အစားအသောက်ကောင်းသည်။ ခင်မင်စရာကောင်းကြသည်။ တစ်ခု ပဲပြောစရနိုယ်။ ဘာလဲဆို သောက်ရေကိုစွဲ သောက်ရသမျှ ရေ့ပေါ့များဖြစ်သည်။ နယ်စိမ်းက ရောက်လာသူအချို့ရောက်စတွင် သောက်ရေကြောင့် ဝမ်းလျော့ကြသည့်အဖြစ်မျိုးရှိဖူးသည်။ မနက်စာ မှန့်တီတစ်ပွဲကိုကုန်အောင် အတော်စားယူရပြီး စားလိုလည်း အလွန်ကောင်းသည်ကိုအမှတ်ရမိသည်။ ကျွန်တော်က လက်ဖက်ရည်သမားဖြစ်တော့ ကျွန်တော် လက်ဖက်ရည်သောက်တိုင်းမျိုးပြုလိုက်ထိုင်ပေးသည် ဦးစီးတင့်ကို သတိရမိသည်။ ပခန်းနယ်ဖွား မိတ်ဆွေများဖြစ်ကြသည့် ဦးငြေးဝင်းပီးကြည်းတိုး (ကွယ်လွန်) တို့ ညီအစ်ကိုကို သတိရမိပါ၏။ မုံရွားဦးစီး ဦးအောင်နိုင်ဝင်း (ယခု - ကလေးခရိုင်များ) တော်အပ်ကြီး ဦးဟန်မင်းနောင်(ကွယ်လွန်) တို့ကို အမှတ်ရပါ၏။ စားချင်တာတွေကို တတ်သလောက်မှတ်သလောက်ချက်ပြုတ်ကျေးခဲ့သူတုညွှေ့ကျော် ကိုဝင်းမင်းထွန်း(ယခု - ရဟန်းဘဝ)ကိုကျေးဇူးတင်အမှတ်ရမိပါ၏။

သလ္ာဝတီတွင် ပျောသည်အလုပ်လုပ်ရသည်ကို ပင်ပန်းသည်မထင်မိ။ သလ္ာဝတီခရှင် ဦးစီးအရာရှိဘဝတစ်နှစ်ကျော်ကျော်ကာလအတွင်း တရားမဝင် သစ်တန်(၃၀၀)ကျော် ဦးဆောင်ဖမ်းဆီးနိုင်ခဲ့သည်။

လုပ်နိုင်သလောက်လုပ်ခဲ့သည်။ အကောင်းဆုံးလုပ်ခဲ့သည် မဆိုနိုင်တောင် စွမ်းသလောက် ကြီးစားခဲ့တာမှန်သောသစ္စာဖြစ်ပါသည်။

ဝန်ထမ်းဟူသည် မူလတာဝန်ဝေါယာများအပြင် လိုအပ်သဖြင့် ပေးအပ်သည့် အခြားတာဝန်များကိုလည်းထမ်းဆောင်ရမည်ဆိုသည့်အတိုင်း ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဉာဏ်တွင် အပူပိုင်းအော်သမိမ်းလန်းစီပြည်ရေးဦးစီးဌာနသို့ ပြောင်းရွှေ့တာဝန်ထမ်းဆောင်ရသည်။

နှီးတ်ဆက်ခဲ့သည် သလ္ာဝတီ....

စာမျက်နှာ (၁၅) မှအဆက်

တွင် ထည့်သွင်းထားသည့် Location Link မှ တစ်ဆင့် သစ်လုံးထုတ်ယူထွက်ရှိရာ သစ်ကွက်အား Google Map တွင် ဝင်ရောက်ကြည့်ရှုနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ QR CODE ကို Scan ဖတ်ကြည့်ပါက အောက်ပါအထောက်အထားများကိုတွေ့ရှုနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်-

- သစ်လုံးဆိုင်ရာ ယော့ယျာချက်အလက်များ(+သစ်ကွက်တည်နေရာ)
- သစ်ထုတ်ယုည်အစိအစိအား နိုင်ငံတော်သမွတ်ရုံးသို့ဝန်ကြီးရုံးမှတ်ပြုစာ (ဝန်ကြီးရုံး)
- သစ်ထုတ်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန်၊ သမွတ်ရုံးခွင့်ပြုစာ
- သစ်တော်ဦးစီးဌာန၏ နှစ်စဉ်ခွင့်ပြုတော့ထွက် AAC အရ ပင်ထောင်ရှုက်မှတ်ခွင့်ပြုစာ - ၁ (FD)။
- ပင်ထောင်ရှုက်မှတ်ခြင်းမှတ်စုစာအုပ်နှင့် မှတ်ပင်တည်နေရာပြုပြောပုံ (သစ်တော်ဦးစီးဌာန)
- သစ်ထုတ်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မည့် လုပ်ငန်းစီမံချက်
- ကွင်းဝင်ခွင့်တော်ဦးခံစာ(မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်း၊ သက်ဆိုင်ရာ သစ်ထုတ်ရေးဒေသတာဝန်ခံ)
- ကွင်းဝင်ခွင့်ပြုစာ (သစ်တော်ဦးစီးဌာနသက်ဆိုင်ရာ ခရိုင်တာဝန်ခံ)
- အသုံးပြုတဲ့ဆိုတဲ့အမှတ်အသားများပါ Form D စာအုပ်မျာ်နှုံးပုံး
- သက်ဆိုင်ရာသစ်လုံး၏ တော်ထုတ်ကားတိုက်ပြုစာ (Trucking Note)
- သက်ဆိုင်ရာသစ်လုံး၏ သယ်ယူပို့ဆောင်မှုဆိုင်ရာ အထောက်အထားသစ်ထုတ်ရေးမျောစာ၊ ကန် (AT)
- သက်ဆိုင်ရာသစ်လုံး၏အတိုင်းစာရင်းပုံးစံ ကပ(AU) လက်ရှိဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော QR CODE သည် သစ်တော်ဦးစီးဌာနနှင့် သစ်လုပ်ငန်းက ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသောအထောက်အထားများကိုသာ သိရှိနိုင်ပါသည်။ မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်း၊ ပြည်ပပောင်း၊ ပုဂ္ဂလိကက ဆောင်ရွက်မှုများကို ထည့်သွင်းနိုင်ပါက ပိုမိုပြည့်စုံလာမည် ဖြစ်ကြောင်းဖော်ပြုအပ်ပါသည်။

သမ္မတတော်ဦးဌာန

လူပေါ်မှုသား၊ အနာဂတ်ကဗ္ဗာ

ခြိုက်င်းကျွန်း၏ ရုပန္တုအင်ဒားသိုင်စာ

၂၁၁

လက်ထောက်ပျော်တေသနဘဏ္ဍာရီ

ကျွန်း၏ရှုက္ခာပေါဒအမည်မှာ (*Tectona grandis* Linn.f.) ဖြစ်ပြီး မျိုးရင်းမှာ Lamiaceae ဖြစ်သည်။ ပြန်မှာ နိုင်ငံအပါအဝ် အိန္ဒယူနိုင်တဲ့ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ လာအိုနိုင်ငံတို့တွင် သဘာဝအလျောက်ပေါက်ရောက်လျက်ရှုပါသည်။

ကျွန်းသစ်သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် စံတင်ရသည့်
သစ်မျိုးဖြစ်သည်။ မြန်မာ့သဘာဝကျွန်းသည် ကြောရည်ခံ
ခြင်း၊ တည်ဥက္ကမှုရိခြင်း၊ အင်အားကောင်းခြင်း၊ နှစ်လို
ဖွယ်ကောင်းသောအသွင်အပြင်နှင့် အရောင်အဆင်းရှိခြင်း၊
ရေထိတွေ့မှုခံနိုင်ရည်ရှိခြင်း၊ တိုက်စားမှုပွဲမှုပုံရှိခြင်း၊
ဓမ္မစားခြင်း၊ မိုးမှုတက်ခြင်း၊ လုပ်ကိုင်ရလွယ်ကူခြင်း စသည့်
ဂုဏ်သတ္တိများရှိခြင်းကြောင့် ထင်ရှားပါသည်။ ကျွန်းသစ်
တွင်အဆီပါဝင်မှုမြင့်မားသည့်အတွက် ကျွန်းဖြစ်ပြုလုပ်ထား
သော သစ်သားထည်ပစ္စည်းများသည် အခြားသစ်မျိုးများ
ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော သစ်သားထည်ပစ္စည်းများထက်
ပျက်စီးဆုံးရုံးမှုခံနိုင်စွမ်းရှိသည်။

ଗୁଣିଃ ଯତିପ୍ରଦିଃ ଯତେହାତନ୍ତିଶୋଗିପ୍ରଦିଃ ରୂପ
ଲେଖାଃ ପ୍ରାଦୟର୍ବିପ୍ରଦିଃ ଆଶୋଗିଅଭୀଧାଃ ଶୋଗିଲ୍ଲବ୍ରିପ୍ରଦିଃ
ଆଏନ୍ତିପ୍ରାଦୟର୍ବିପ୍ରଦିଃ କ୍ଷିତିତ୍ଵଦିଃ କୁଣ୍ଡ ଆପ୍ରିଦିତାଗିପଥିତୋଗିଧାଃ
ପ୍ରାଦୟର୍ବିପ୍ରଦିଃ ଆଯଦିତାଃ ଲ୍ଲୋପ୍ରାଦୟର୍ବିପ୍ରଦିଃ ଲିଙ୍ଗବ୍ୟବ୍ସଦିଃ କୁଣ୍ଡ
ପ୍ରଦିଃ ତୋର୍ଦମାପ୍ରାଦୟର୍ବିପ୍ରଦିଃ କୁଣ୍ଡ ଆପ୍ରିତାମ୍ବିତିଃ ତୋର୍ଦମା
ଧାଃ ଆତ୍ମଗିରିଲବନ୍ଦିଃ ଗୋଦିଃ ତ୍ରାତାଯୁଃ ପ୍ରକିଳିତିତବନ୍ଦି॥

ယခုအခါ သဘာဝကျွန်းသည် ရှားပါးလာပြီ ဖြစ်
သဖြင့် ကျွန်းစိက်ခင်းများကို တိုးမြှင့်တည်ထောင်လျက်ရှိ
သည်။ တို့ကြောင့် အနာဂတ်တွင် စိက်ခင်းကျွန်းများကို
ပိုမိုသုံးစွဲလာရမည်ဖြစ်ရာ သဘာဝကျွန်းကဲ့သို့ ရုပနှင့် အင်
အားဂဏ်သတ္တိများ မျှမရှိကို သိရှိရန်လိုအပ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်
၍ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းစိက်ပျိုးသော သက်တမ်းအမျိုးမျိုးရှိ
သည် စိက်ခင်းကျွန်းများ၏ ရုပနှင့်အင်အားဆိုင်ရာ ဂဏ်
သတ္တိများကို စမ်းသပ်မှုပြုလုပ်ခဲ့ပြီး တွေ့ရှိချက်များကို ဖော်
ပြုမည်ဖြစ်ပါသည်။

စမ်းသပ်ခဲ့သောစိက်ခင်းကျွန်းများ

စမ်းသပ်မှုကို ၂၀၀၈-၂၀၀၉ ခုနှစ် နှင့် ၂၀၁၉ မှ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တိအတွင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ စမ်းသပ်ရန် စိုက်ခင်းကျွန်း နမူနာရယူခဲ့သည့်ဒေသများမှာ ရေတာရည် မြှုပ်နယ်၊ အုတ်တွင်းမြှုပ်နယ်၊ လယ်ဝေးမြှုပ်နယ်၊ သံတွဲ မြှုပ်နယ်၊ ဝန်းသိမြှုပ်နယ်နှင့် ပဲခွေးမြှုပ်နယ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၈-၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ရေတာရည်မြို့နယ်မှ
သက်တမ်းသင့် နှစ်၊ အုတ်တွင်မြို့နယ်မှ သက်တမ်း ၂၀
နှစ်၊ လယ်ဝေးမြို့နယ် မှ သက်တမ်း ၂၅ နှစ် နှင့် သံတွဲမြို့
နယ်မှ သက်တမ်း ၃၀ နှစ်ရှိသော စိုက်ခင်းကွွန်းများကို
ရယူစစ်သပ်ခဲ့ပါသည်။ သစ်တော်းစီးဌာနနှင့် CFC/
ITTO တို့ ပူးပေါင်းအကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည့် Study
on Utilization of Plantation Teak Pre-Project ဖြင့်
ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၂၀၁၉ မှ ၂၀၂၁ ခုနှစ်အတွင်း စစ်ကိုင်းတိုင်း
ဒေသကြီး၊ ကသာခါရိုင်၊ ဝန်းသိမြို့နယ်ရှိ ဖီလေးကြီးပိုင်း
အတွင်းမှ သက်တမ်း ၂၀ နှစ်၊ ၃၂ နှစ်၊ ၃၇ နှစ်နှင့် ၄၀
နှစ်ရှိသော စိုက်ခင်းကျွန်း၊ ထိုအတူ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊
ပဲခူးခရိုင်၊ ပဲခူးမြို့နယ်ရှိ တောင်ဗျာများ သစ်တော်ကြီးပိုင်း
အတွင်းမှ သက်တမ်း ၂၅ နှစ်၊ ၃၀ နှစ်နှင့် ၃၄ နှစ်ရှိသော
စိုက်ခင်းကျွန်းနှင့် လက်ပံအောင်မြေကြီးပိုင်းအတွင်းမှ သက်
တမ်း ၂၀ နှစ်ရှိသော စိုက်ခင်းကျွန်းတိုကို ရယူစေးသပ်
ခဲ့ပါသည်။

သစ်နမူနာပင်အရေအတွက်နှင့် အသုံးပြုသော
နည်းလမ်းရုပ်နှင့်အင်အားဆိုင်ရာဂုဏ်သတ္တိများ စမ်းသပ်
ရန်ရေတာရှည်၊ အုတ်တွင်း၊ လယ်ဝေးနှင့် သံတွဲဖြောနယ်မှု
သက်တမ်းတစ်ခုစီအတွက် သစ်နမူနာပင် ၁၀ ပင်စီနှင့် ၀၅
ဝန်းသိမြှောနယ်နှင့် ပဲခူးဖြောနယ်အတွင်းမှ သက်တမ်းတစ်ခု
စီအတွက် သစ်နမူနာပင်တစ်ပင်စီရွေးချယ်ပြီး ASTM
D-143-52 (2007)၊ BS-373 (1957) နှင့် German
Standard (DIN 52184) နည်းတိုကို အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။

၁၂။ သယ်ယူရန် အမြတ်ဆင့်

ရုပဆိုင်ရာဂုဏ်သတ္တိများတွင် အစိတ်ပါဝင်မှာ
သိပ်သည်းမှာ သိပ်သည်းဆာ ကျော်မှာ ကြွမှုနှင့်ရေရှင်ယူ
နိုင်မှုတိုက်လည်းကောင်း၊ အင်အားဆိုင်ရာဂုဏ်သတ္တိများ
တွင် တည်ဖို့ကျွေးညွှတ်ခံနိုင်အား၊ သစ်ကြောနှင့်အပြိုင်
ဖိခံနိုင်အားနှင့် သစ်ကြောထောင့်မှုနှင့်ကျ ဖိခံနိုင်အားတိုက်
လည်းကောင်းစမ်းသပ်ခဲ့ပါသည်။

လေယာတော်ခိုက်များ

ଆଧୁନିକ ପାଠ୍ୟ

စမ်းသပ်ခဲ့သောစိုက်ခင်းကျွန်းများ၏ အစိတ်တော်ပါ
ဝင်မှုအခြေအနေကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ଫର୍ଦ୍ଦ	ବ୍ୟାପି	ତଥିଃ ସବୀଳେ ଯାଇଗଲା ଏବଂ କ୍ଷୁଣ୍ଣିଃ ବାହିତାଃ (ଫର୍ଦ୍ଦ)	ଆଧୁନିକତା (%)
୧॥	୧୦୦୩-୧୦୦୮	ରେତାରୀଲ୍ୟାଟ୍ରିଫାର୍ଡ୍ ଏବଂ ଫର୍ମିଲାର୍ଜ୍	୮୯.୫୦
୨॥	୧୦୦୩-୧୦୦୮	ଅର୍ଟିର୍କୋପ୍ଲାଟ୍ରିଫାର୍ଡ୍ ଏବଂ ଫର୍ମିଲାର୍ଜ୍	୮୭.୨୦
୩॥	୧୦୦୩-୧୦୦୮	ଲାଇଙ୍ଗେସ୍ ଏବଂ ଫର୍ମିଲାର୍ଜ୍	୮୮.୫୦
୪॥	୧୦୦୩-୧୦୦୮	ପ୍ରେଟ୍ରିଫାର୍ଡ୍ ଏବଂ ଫର୍ମିଲାର୍ଜ୍	୮୭.୫୦
୫॥	୧୦୦୩-୧୦୦୮	ପ୍ରେଟ୍ରିଫାର୍ଡ୍ ଏବଂ ଫର୍ମିଲାର୍ଜ୍	୮୮.୮୦
୬॥	୧୦୦୩-୧୦୦୮	ପ୍ରେଟ୍ରିଫାର୍ଡ୍ ଏବଂ ଫର୍ମିଲାର୍ଜ୍	୮୮.୮୦
୭॥	୧୦୦୩-୧୦୦୮	ପ୍ରେଟ୍ରିଫାର୍ଡ୍ ଏବଂ ଫର୍ମିଲାର୍ଜ୍	୮୮.୮୦
୮॥	୧୦୦୩-୧୦୦୮	ପ୍ରେଟ୍ରିଫାର୍ଡ୍ ଏବଂ ଫର୍ମିଲାର୍ଜ୍	୮୮.୮୦
୯॥	୧୦୦୩-୧୦୦୮	ପ୍ରେଟ୍ରିଫାର୍ଡ୍ ଏବଂ ଫର୍ମିଲାର୍ଜ୍	୮୮.୮୦
୧୦॥	୧୦୦୩-୧୦୦୮	ପ୍ରେଟ୍ରିଫାର୍ଡ୍ ଏବଂ ଫର୍ମିଲାର୍ଜ୍	୮୮.୮୦
୧୧॥	୧୦୦୩-୧୦୦୮	ପ୍ରେଟ୍ରିଫାର୍ଡ୍ ଏବଂ ଫର୍ମିଲାର୍ଜ୍	୮୮.୮୦
୧୨॥	୧୦୦୩-୧୦୦୮	ପ୍ରେଟ୍ରିଫାର୍ଡ୍ ଏବଂ ଫର୍ମିଲାର୍ଜ୍	୮୮.୮୦
୧୩॥	୧୦୦୩-୧୦୦୮	ପ୍ରେଟ୍ରିଫାର୍ଡ୍ ଏବଂ ଫର୍ମିଲାର୍ଜ୍	୮୮.୮୦
୧୪॥	୧୦୦୩-୧୦୦୮	ପ୍ରେଟ୍ରିଫାର୍ଡ୍ ଏବଂ ଫର୍ମିଲାର୍ଜ୍	୮୮.୮୦

စဉ်	ခုနှစ်
၁။	၂၀၀၈-၂၀၀၉
၂။	၂၀၀၈-၂၀၀၉
၃။	၂၀၀၈-၂၀၀၉
၄။	၂၀၀၈-၂၀၀၉
၅။	၂၀၁၉-၂၀၂၀
၆။	၂၀၁၉-၂၀၂၀
၇။	၂၀၁၉-၂၀၂၀
၈။	၂၀၁၉-၂၀၂၀
၉။	၂၀၁၉-၂၀၂၀
၁၀။	၂၀၁၉-၂၀၂၀
၁၁။	၂၀၁၉-၂၀၂၀
၁၂။	၂၀၁၉-၂၀၂၀
၁၃။	၂၀၁၉-၂၀၂၀
၁၄။	၂၀၁၉-၂၀၂၀

ကြောင်းတွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ ထိုပြင် ပဲခူးမြို့နယ်မှ ၂၅ နှစ်သားစိုက်ခင်းကျွန်း၏ အစိတ်တော်ပါဝင်မှု (၁၁၈.၀၂ ရာရွိနှင့်၍)သည် လယ်တေးမြို့နယ်မှ ၂၅ နှစ်သား စိုက်ခင်းကျွန်း၏ အစိတ်တော်ပါဝင်မှု (၆၁.၅၀ ရာရွိနှင့်၍) ထက်များ ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ ထိုနောက် ပဲခူးမြို့နယ်မှ ၃၀ နှစ်သားစိုက်ခင်းကျွန်း၏ အစိတ်တော်ပါဝင်မှု (၁၀၉.၀၆ ရာရွိနှင့်၍)သည် သံတွေမြို့နယ်မှ ၃၀ နှစ်သားစိုက်ခင်းကျွန်း၏အစိတ်တော်ပါဝင်မှု (၄၈.၂၀ ရာရွိနှင့်၍) ထက်များ ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။

အတောက် (%)	မြန်မာ့နိုင်ငံရှိအတွင်းကြည့်ပါသူင် ဝန်းသိမြန်မာ့နယ်မှု စိန်းခေါင်းကျွန်းများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အသက်ကြီးလာသည်နှင့်အမျှ အစိတ်တော်ပါဝင်မှုတိုးလာသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ သို့သော်လည်း ပဲရားမြန်မာ့နယ်မှ စိန်းခေါင်းကျွန်းများသည် အသက်ကြီးသည်နှင့် လျှော့နည်းသွားသည်ကို ပြောင်းပြန်တွေ့ဖြင့်နိုင်ပါသည်။
၆၂.၂၀	
၅၇.၃၀	
၆၁.၅၀	
၅၈.၂၀	

၆၈.၁၀ ထိုကြောင့် စိုက်ခင်းကျန်းများ၏ အစိုး
 ၈၇.၇၈ ဘတ်ပါဝင်မူသည် အသက်ပေါ်တွင်မူတည်၍
 ၈၉.၃၄ ပုံသေလျော့သွားခြင်း၊ တိုးသွားခြင်းမရှိထဲည်
 ၉၀.၇၂ ကိုတွေ့ရပါသည်။ အသက်၊ စိုက်ပျီးသော
 ၁၁၈.၀၂ နေရာနှင့် ခုတ်ယူသောရာသီပေါ်တွင် မူတည်ဖိုး
 ၁၀၈.၀၆ ကွဲလွှဲနိုင်သကဲ့သို့တစ်ပင်အတွင်းပင် ကွဲလွှဲနိုင်
 ၈၇.၇၁ ပါသည်။

သိပ်သည်းမှ

အစိတ်ပါဝင်မှ ၁၂ ရာခိုင်နှစ်းအခြေအနေတွင်
ရှိသော သိပ်သည်မှာအခြေအနေကို အောက်ပါအတိုင်း
ဖော်ပြုအပ်ပါသည်—

စဉ်	ခုနှစ်	စိမ်းသင်ခဲ့သောနိုက်ခင်းကျွန်းသက်တမ်း (နှစ်)	သိပ်သည်းမှု (kgm ⁻³)
၁။	၂၀၀၈-၂၀၀၉	ရေတာရည်မြို့နယ်မှ ၁၄နှစ်သား	၆၂၉
၂။	၂၀၀၈-၂၀၀၉	အုတ်တွင်းမြို့နယ်များ၏ နှစ်သား	၇၃၁
၃။	၂၀၀၈-၂၀၀၉	လယ်ဝေးမြို့နယ်များ၏ နှစ်သား	၇၁၅
၄။	၂၀၀၈-၂၀၀၉	သံတွဲမြို့နယ်မှ ၃၀ နှစ်သား	၆၆၈
၅။	၂၀၁၉-၂၀၂၀	ဝန်းသီးမြို့နယ်များ၏ နှစ်သား	၇၀၁
၆။	၂၀၁၉-၂၀၂၀	ဝန်းသီးမြို့နယ်မှ ၂၂ နှစ်သား	၇၂၆
၇။	၂၀၁၉-၂၀၂၀	ဝန်းသီးမြို့နယ်မှ ၃၇ နှစ်သား	၇၂၆
၈။	၂၀၁၉-၂၀၂၀	ဝန်းသီးမြို့နယ်မှ ၄၀ နှစ်သား	၆၈၂
၉။	၂၀၁၉-၂၀၂၀	ပဲခူးမြို့နယ်များ၏ နှစ်သား	၇၆၄
၁၀။	၂၀၁၉-၂၀၂၀	ပဲခူးမြို့နယ်များ၏ နှစ်သား	၇၇၅
၁၁။	၂၀၁၉-၂၀၂၀	ပဲခူးမြို့နယ်များ၏ ၃၀ နှစ်သား	၇၉၃
၁၂။	၂၀၁၉-၂၀၂၀	ပဲခူးမြို့နယ်များ၏ ၄၂ နှစ်သား	၇၃၈

အသက်ကြီးဆုံး ၄၀ နှစ်သား
စိုက်ခင်းကျွန်း၏ သိပ်သည်းမူမှာအ
မြင်ဆုံးမဟုတ်ဘဲ အသက်အငောင်ယုံ
၁၄ နှစ်သား စိုက်ခင်းကျွန်း၏သိပ်
သည်းမူမှာလည်း အနည်းဆုံး မဟုတ်
ကြောင်းတွေ့ရပါသည်။ ဝန်းသိမြို့၊
နယ်မှ ၃၂ နှစ်သားနှင့် ၃၇ နှစ်သား
စိုက်ခင်းကျွန်းတို့၏ သိပ်သည်းမူမှာ တူ
ညီနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထိုပြင်
ဝန်းသိမြို့နယ်မှ ၂၀ နှစ်သား စိုက်ခင်း
ကျွန်း၏ သိပ်သည်းမှု (701 kgm-3)
မှာ အုတ်တွေ့မြို့နယ်မှ ၂၀ နှစ်သား
စိုက်ခင်းကျွန်း၏ သိပ်သည်းမှု (731
kgm-3)နှင့် ပဲခူးမြို့နယ်မှ ၂၀ နှစ်သား
စိုက်ခင်းကျွန်း၏ သိပ်သည်းမှု (764
kgm-3) တို့ထက်နည်းကြောင်း တွေ့ရှိ
ပါသည်။ ပဲခူးမြို့နယ်မှ ၂၅ နှစ်သား
ကျွန်း၏ သိပ်သည်းမှု (575 kgm-3)
သည် လယ်ဝေးမြို့နယ်မှ ၂၅ နှစ်သား
ကျွန်း၏ သိပ်သည်းမှု (715 kgm-3)
ထက်နည်းကြောင်းတွေ့ရှိပါသည်။ ထို့
နောက် သံတွေ့မြို့နယ်မှ ၃၀ နှစ်သား
ကျွန်း၏ သိပ်သည်းမှု (668 kgm-3)
သည် ပဲခူးမြို့နယ်မှ ၃၀ နှစ်သားကျွန်း
၏ သိပ်သည်းမှု (593 kgm-3) ထက်
များကြောင်း တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။

သစ်သား၏ သိပ်သည်မှုသည်
သစ်ပင်၏အသက်ပေါ်တွင် သာမက
စိက်သောနေရာ၊ ဖြေအနေအထား(ဖြေ
ပြန့် သို့မဟုတ် တောင်ပေါ်)နှင့် ရာသီ
ဥတုပေါ်တွင်လည်း စိနိပါသည်။ ထို့ပြင်
ပျိုးစီတိတူသစ်တစ်မျိုးတည်းတွင်လည်း
Early wood နှင့် latewood အချိုး၊
သစ်အဂါးပေါဒလက္ခဏာ၊ အနှစ်သား
နှင့် အကာသားပါဝင်မှု၊ သစ်သားမျှင်
များပါဝင်မှုတို့ပေါ်တွင်လည်း မူတည်
ကြောင်းသိရှိရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ အ
သက်ပင်တူလင့်ကား၊ စိက်ပျိုးရာအေသာ
ကွဲလွှဲလျှင် သိပ်သည်းခြင်းလည်း ကွဲ
လွှဲမှုများရှိနိုင်ပါသည်။ ဒေသတူလျင်

လည်း သက်တမ်းမတူပါက ကွဲလွှဲနိုင်ပါသည်။ ဒေသတစ်ခုအတွင်းမှ သက်တမ်းတုဖိုက်ခင်းကျွန်းများ၌ပင်လျှင် ကွဲလွှဲမှုများရှိကြမည်ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ ကား သစ်တစ်ပင်အတွင်း၌ ပင်လျှင်ကွဲလွှဲများရှိနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

စပ်သပ်ထားသောနိုက်ခင်းကျွန်းများ၏ ရေခါ်သိပ်သည်းဆက္ဍ အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်-

କୃତିମିଳାର୍ଥ

စဉ်	ခုနှစ်	စမ်းသပ်ခဲ့သောစိတ်ကိုင်းကျွန်း သက်တစ်ဦး (နှစ်)	သိပ်သည်းဆာ
၁။	၂၀၀၈-၂၀၀၉	ရေတာရှည်မြို့နယ်မှ ၃၄ နှစ်သား	၀.၅၁၈
၂။	၂၀၀၈-၂၀၀၉	အုတေတွင်းမြို့နယ်မှ ၂၀ နှစ်သား	၀.၅၄၁
၃။	၂၀၀၈-၂၀၀၉	လယ်ဝေးမြို့နယ်များ ၁၆ နှစ်သား	၀.၅၇၈
၄။	၂၀၀၈-၂၀၀၉	သတ္တုမြို့နယ်မှ ၃၁ နှစ်သား	၀.၅၄၄
၅။	၂၀၁၉-၂၀၂၀	ဝန်းသီးမြို့နယ်မှ ၂၀ နှစ်သား	၀.၅၆၉
၆။	၂၀၁၉-၂၀၂၀	ဝန်းသီးမြို့နယ်မှ ၂၂ နှစ်သား	၀.၅၈၈
၇။	၂၀၁၉-၂၀၂၀	ဝန်းသီးမြို့နယ်မှ ၂၇ နှစ်သား	၀.၅၈၈
၈။	၂၀၁၉-၂၀၂၀	ဝန်းသီးမြို့နယ်မှ ၄၀ နှစ်သား	၀.၅၅၅
၉။	၂၀၁၉-၂၀၂၀	ပဲခူးမြို့နယ်မှ ၂၀ နှစ်သား	၀.၆၁၅
၁၀။	၂၀၁၉-၂၀၂၀	ပဲခူးမြို့နယ်မှ ၂၅ နှစ်သား	၀.၆၇၅
၁၁။	၂၀၁၉-၂၀၂၀	ပဲခူးမြို့နယ်မှ ၃၀ နှစ်သား	၀.၆၈၈
၁၂။	၂၀၁၉-၂၀၂၀	ပဲခူးမြို့နယ်မှ ၇၂ နှစ်သား	၀.၆၉၆

നിര്മ്മാണ

စမ်းသပ်တွေ့ရှုချက်များအရ ပဲခူးမြို့နယ်မှ ၂၀ နှစ်သား စိုက်ခင်းကွန်း၏ ရေချိန်သိပ်သည်းဆမှာ အုတ်တွင်းနှင့် ဝန်းသိမြို့နယ်တို့မှ ၂၀ နှစ်သားစိုက်ခင်းကွန်း၏ ရေချိန်သိပ်သည်းဆထက်များကြောင်း တွေ့ရှုပါသည်။ သို့သော်လည်း ပဲခူးမြို့နယ်မှ ၂၅ နှစ်သား စိုက်ခင်းကွန်း၏ ရေချိန်သိပ်သည်းဆမှာ လယ်ဝေးမြို့နယ်မှ ၂၅ နှစ်သား စိုက်ခင်းကွန်း၏ ရေချိန် သိပ်သည်းဆအောက်နည်းကြောင်း တွေ့ရှုပါသည်။ ထိုနည်းတူ ပဲခူးမြို့နယ်မှ ၃၀ နှစ်သား စိုက်ခင်းကွန်း၏ ရေချိန်သိပ်သည်းဆမှာ သံတွဲမြို့နယ်မှ ၃၀ နှစ်သားစိုက်ခင်းကွန်း၏ရေချိန်သိပ်သည်းဆအောက်နည်းကြောင်းတွေ့ရှုပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ယခုစမ်းသပ်ခဲ့ပြီးသော စိုက်ခင်းကွန်းများထဲတွင် ပဲခူးမြို့နယ်မှ ၂၅ နှစ်သား စိုက်ခင်းကွန်း၏ ရေချိန်သိပ်သည်းဆမှာ အနည်းဆုံးဖြစ်ပြီး ပဲခူးမြို့နယ်မှ ၂၀ နှစ်သား စိုက်ခင်းကွန်း၏ ရေချိန်သိပ်

သည်းဆမှာ အများဆုံးဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှုပါသည်။

သိမ်သားဆိုင်ရာ နည်းပညာရှင်များ၏ သုံးသပ်ချက်အရ သိမ်၏ ရေချိန်သိပ်သည်းဆမှာ သိတတ်မျိုးနှင့် တစ်မျိုးကြားတွင်သာမက သိတတ်မျိုးတည်းတွင်လည်း ပြောင်းလဲကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ပြောင်းလဲမှုများမှာ နေရာ၊ ရာသီဥတု၊ ပြေပြင်အနေအထား၊ ကြီးထွားနှင့် သိမ်အဂါပေဒသွင်ပြင်လက္ခဏာတို့ပေါ်တွင်လည်း တည်မြှို့သောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

ကျေးမှုမြှုံး

စမ်းသပ်ခဲ့သောစိုက်ခင်းကွန်းများ၏ကျေးမှုမြှုံး၊ ကြွေးမြှုံးအောက်ကို တစ်ဖက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြုအပ်ပါသည်-

ကျေးမှုမြှုံးများတွင် ဝန်းသိမြို့နယ်မှ ၂၀ နှစ်သား စိုက်ခင်းကွန်း၏ ကျေးခြင်း၊ ကြွေးခြင်းမှာ အနည်းဆုံးဖြစ်၍ ပဲခူးမြို့နယ်မှ ၃၄ နှစ်သားစိုက်ခင်းကွန်းနှင့် သံတွဲမြို့နယ်မှ ၃၀ နှစ်သား စိုက်ခင်းကွန်းတို့၏ ကျေးကြွေးခြင်း (အထူးသဖြင့်ကျေးခြင်း)နှင့်ပဲခူးမြို့နယ်မှ ၂၀ နှစ်သား စိုက်ခင်းကွန်း၏ ကျေးကြွေးခြင်း(အထူးသဖြင့် ကြွေးခြင်း)တို့သည် အများဆုံး ဖြစ်သည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ကျေးကြွေးနည်းလေ အသားဖြင့် လေဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျေးမှုမြှုံးနည်းသော သစ်ကို ပိုမိုနှစ်သက်ကြပါသည်။

သစ်များ၏ကျေးကြွေးမြှုံးခြင်းမှာ စမ်းသပ်သော သစ်အသာက်နှင့် ကြီးထွားသောနေရာ၊ သိပ်သည်းဆ၊ အနည်းဆနှစ်ပါဝင်မှု၊ စမ်းသပ်သော သစ်နမူနာတုံး၏ အရွယ်အစား၊ ပုံသဏ္ဌာန်နှင့်ခြောက်သွေ့နှင့်တို့ပေါ်တွင်

လည်းမှတည်ကြောင်း သစ်သားဆိုင်ရာနည်းပညာရှင်များ မှ ကောက်ချက်ချထားရှုပါသည်။

ရေစိမ္မာ

စမ်းသပ်ခဲ့သောစိုက်ခင်းကွန်းများ၏ရေစိမ္မာ အခြေအနေကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြုအပ်ပါသည်-

စဉ်	လုပ်စဉ်	စိမ်းသပ်ခဲ့သောစိုက်ခင်းကွန်းသက်တမ်း (နှစ်)	ရေစိမ္မာလျဉ်း(kg/m ³)
၁။	၂၀၀၈-၂၀၀၉	ရေတာ့ရှုညွှန်ပြုမြို့နယ်မှ ၁၄နှစ်သား	၆၁၈
၂။	၂၀၀၈-၂၀၀၉	အုတ်တွင်းပြုမြို့နယ်မှ ၂၀ နှစ်သား	၅၇၂
၃။	၂၀၀၈-၂၀၀၉	လယ်ဝေးပြုမြို့နယ်မှ ၂၅ နှစ်သား	၅၇၉
၄။	၂၀၀၈-၂၀၀၉	သံတွဲပြုမြို့နယ်မှ ၃၀ နှစ်သား	၆၁၇
၅။	၂၀၁၃-၂၀၁၄	ဝန်းသိမြို့နယ်မှ ၂၀ နှစ်သား	၆၂၂
၆။	၂၀၁၃-၂၀၁၄	ဝန်းသိမြို့နယ်မှ ၂၂ နှစ်သား	၅၇၁
၇။	၂၀၁၃-၂၀၁၄	ဝန်းသိမြို့နယ်မှ ၃၇ နှစ်သား	၅၃၂
၈။	၂၀၁၃-၂၀၁၄	ဝန်းသိမြို့နယ်မှ ၄၀ နှစ်သား	၆၁၃
၉။	၂၀၁၃-၂၀၁၄	ဝန်းသိမြို့နယ်မှ ၄၀ နှစ်သား	၆၁၃
၁၀။	၂၀၁၃-၂၀၁၄	ဝန်းသိမြို့နယ်မှ ၄၀ နှစ်သား	၆၁၃
၁၁။	၂၀၁၃-၂၀၁၄	ဝန်းသိမြို့နယ်မှ ၄၀ နှစ်သား	၆၁၁
၁၂။	၂၀၁၃-၂၀၁၄	ဝန်းသိမြို့နယ်မှ ၄၂ နှစ်သား	၅၆၇

ပဲခူးမြို့နယ်မှ ၂၀ နှစ်သားစိုက်ခင်းကွန်း၏ ရေစိမ္မာလျဉ်းမှာ အုတ်တွင်းမြို့နယ်မှ ၂၀ နှစ်သား စိုက်ခင်းကွန်း၏ ရေစိမ္မာလျဉ်းအောက်နည်းကြောင်း တွေ့ရှုပါသည်။ ပဲခူးမြို့နယ်မှ ၂၅ နှစ်သား စိုက်ခင်းကွန်းနှင့် ဝန်းသိမြို့နယ်မှ ၃၁ နှစ်သား စိုက်ခင်းကွန်းတို့၏ ရေစိမ္မာလျဉ်းတို့သည် တူညီကြောင်းတွေ့ရှုပြီး ဝန်းသိမြို့နယ်မှ ၂၀ နှစ်နှင့် ၄၀ နှစ်သားစိုက်ခင်းကွန်းတို့၏ ရေစိမ္မာလျဉ်းသည် တူညီမှုနှင့်ပါရိယာည်တွေ့ရှုပါသည်။ ၃၀ နှစ်သား ပဲခူးစိုက်ခင်းကွန်း၏ ရေစိမ္မာလျဉ်းမှာ အများဆုံးဖြစ်ပြီး ၃၄ နှစ်သား ပဲခူးစိုက်ခင်းကွန်းမှာ ရေစိမ္မာလျဉ်းမှာ အနည်းဆုံးဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရှုပါသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရခင်းမှာ စမ်းသပ်ခဲ့သော စိုက်ခင်းကွန်းတို့၏ သိပ်သည်းမှုကွာခြားခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ပဲခူးမြို့နယ်မှ ၃၀ နှစ်သား စိုက်ခင်းကွန်း၏သိပ်သည်းမှုမှာ နည်းသည့်အတွက် ရေစိမ္မာလျဉ်းမှာ များသည့်အတွက် ရေစိမ္မာလျဉ်းနည်းရခင်းဖြစ်ပါသည်။ သိပ်သည်းမှုများလေ ရေစိမ္မာလျဉ်းနည်းလေဖြစ်ပါသည်။

သိပ်သည်းမှုတူသော သစ်များတွင်ပင် ဆယ်လေကိုဖြစ်ပါသည်။ အနယ်အနှစ်ပါသော သစ်များထက် ရေစိမ္မာလျဉ်းနည်းသည်။ ထို အပြင် စမ်းသပ်သောသစ်၏ သစ်အဂါပေဒသွင့်ပွဲစည်းပုံပေါ်တွင်လည်း မှတည်ကြပ်၍လည်း ရေစိမ္မာလျဉ်းကွာခြားနိုင်ပါသည်။

ကျွန်တော်နှင့် အငေးပြိုကွန်ရှိခေါင်များအပဲ။

မောင်မိုးလွင်(သင်တောပညာ)

င်းမြို့နယ်များတွင် တောဆင်ရှင်းများသည်
အုပ်စုဖွဲ့သွားလာလျက်ရှိပြီး င်းတို့ရောက်ရှိသည့် ဒေသများ
တွင် ဒေသခံပြည်သူ့လူထု၏နေအိမ်များ၊ လယ်ယာတဲ့များ၊
ဥယျာဉ်ခြေများ၊ စပါးခင်းများကို ဖျက်ဆီးတတ်သည့်အပြင်
လူများနှင့်တွေ့ပါကလည်း ရန်မှုခြင်း၊ သတ်ဖြတ်ခြင်းများ
ရှိခဲ့ပါ၍ အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်းမြွားများ ပျက်စီးခုံးရှုံးမှုများ
ရှိခဲ့ပါသည်။

ရောဝတိတိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ သစ်တောက်းပိုင်းမြေနှင့် ကြီးပြင်ဖြေများအား ခုပံ့ထွင်ရှင်းလင်းကာ သစ်တော့စိုက်ခင်းများ၊ ရာဘာစိုက်ခင်းများနှင့် တောင်ယာ စိုက်ခင်းများတည်ထောင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးမြေများတိုးခဲ့ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ တိုးများလာသော လူညီးရေများပြားလာခြင်းကြောင့် သစ်တော့မြေအတွင်း အခြေခါနနေထိုင်၍ လုပ်ကိုင်ရှာဖွေစားသောက်နေထိုင်သူများပြားလာခြင်းတို့ကြောင့်လည်းကောင်း တော့ဆင်များ နေထိုင်စားသောက်ရာ စားကျက်များပောက်ဆုံးလာပြီး အစာရေစာရှာပါးလှူမှုကြောင့် တော့ဆင်များသည် အစာရေစာလှည့်လည်ရှာဖွေစားသောက်ရင်း လူတို့စိုက်ပျိုးထားသည့်စပါးခင်း၊ သီးနှံခင်းများ၊ ဥယျာဉ်ခြေနှင့်လူနေအိမ်များသို့ ရောက်ရှိစားသောက်ရာမှ လူနှင့်ဆင်ပဋိပက္ခများ ပိုမိုတိုးတက်များပြားလာခဲ့ပါသည်။

ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီးမြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်းအနေဖြင့်
တော့ ဆင်နှင့်လူတို့၏ ပဋိပက္ခဖြစ်စဉ်များအား သစ်တော့
ဦးစီးဌာနနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ဌာနဝန်ထမ်း
(၁၅)ဦးနှင့် ကွန်ဂျိဆင်(၉)ကောင်ပါဝင်သော အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့
ဖြစ်(၈-၁၀-၂၀၁၅)ရက်နေ့မှစ၍ အရေးပေါ်ကွန်ဂျိဆင်များ
အဖွဲ့(Emergency Elephant Response Unit)(E R
U)စတင်ဖွဲ့စည်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ (ကွန်ဂျိဆင်

၏အစိပ်ယိုအား ဦးတင်အောင်လျ၏ မြန်မာ့ဆင် တအုပ်
တွင် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးထားသည့် ထက်မြက်သနမှ
သော ဆင်လိမ္မာကြီးများဟုဖော်ပြထားပါသည်။

ରାଗେ:ବୁଦ୍ଧି ରେବାଠିତୀନ୍ଦ୍ରିୟରେଖାକ୍ରିୟାକ୍ଷମିତି ପରିପାଳନା କରିବାକୁ ପରିଚାରିତ କରିଛି । ଏହାରେ ବୁଦ୍ଧିର ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ବୁଦ୍ଧିର ପରିପାଳନା କରିବାକୁ ପରିଚାରିତ କରିଛି । ଏହାରେ ବୁଦ୍ଧିର ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ବୁଦ୍ଧିର ପରିପାଳନା କରିବାକୁ ପରିଚାରିତ କରିଛି ।

နောက်(၁) ရက်နေ့တွင် အရေးပေါ် ကွန်ဂျီဆင်
များအဖွဲ့ဖြင့် တောဆင်များအားစတင်ဟောင်းနှင့်ခဲ့ပြီး (၃)
ရက်မြောက်နေ့တွင် တောဆင်များအား မူလနေရာသို့
အန္တရာယ်ကင်းရှင်းစွာဖြင့် ဟောင်းနှင့်ပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ရော
ဝတီတိုင်းဒေသကြေးတွင် (၂၀၁၆)ခုနှစ်၌ လူနှင့်ဆင်ပဋိပက္
ဖြစ်မှု(၇)မှု တောဆင်သတ်ဖြတ်ခံရမှု(၄)မှု အဖိမ့်တောဆင်
ကလေးဖမ်းဆီးရမိမှု(၅)မှုဖြစ်ပွားခဲ့ပါသည်။

သိဖြစ်၍ လူနှင့်ဆင်ပဋ္ဌာကျဖြစ်မှု၊ တောဆင်သတ်ဖြတ်ခံရမှုများ လျော့နည်းပပျောက်စေရေးအတွက် ရော ဝတီတိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြှာရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီး၊ တိုင်းဒေသကြီး သစ်တော်ဦးစီး ဌာန၊ တိုင်းဒေသကြီး မန်မာရိုက်ငံရဲတပ်ဖွဲ့တိုကုန်ညုံဗိုလ်ချုပ်၊ ပေါင်းစပ်ကာ အစည်းအဝေးများပြုလုပ်ခြင်း၊ ဆွေးနွေးပွဲများပြုလုပ်ခြင်း၊ လက်တွေ့ကွင်းဆင်း အဖြော့ခြင်းများ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရပါသည်။ တောဆင်များ ဝင်ရောက်လေ့ရှိ သည့် မြို့နယ်(၃)ခုတွင် အရေးပေါ်ကွန်ရှိသင်များအဖွဲ့(၁)ဖွဲ့ ထဲဖြင့် ဆောင်ရွက်နေရမှုအား အဖွဲ့(၃)ဖွဲ့ ဖြင့်ဆောင်ရွက် ခွင့်ရရှိရေး ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၏ ရော်ဝတီတိုင်းဒေသ

ကြီးခနီးစဉ်၌ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအား တင်ပြခြင်း၊ အထွေထွေမျက်နှာမျက်နှာ (သစ်ထုတ်ရေး)ထံ တင်ပြခြင်းများဆောင် ရွက်ခဲ့ပြီး ခွင့်ပြုချက်ရရှိခဲ့မှုကြောင့်(၁-၅-၂၀၁၈) ရက်နေ့ မှစ၍ မြို့နယ်(၃)မြို့နယ်တွင် မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်းဝန်ထမ်း (၂၆)ဦးကွန်ဂျီဆင်(၉)ကောင်တို့ဖြင့် အရေးပေါ်ကွန်ဂျီဆင် များ အဖွဲ့(၇)ဖွဲ့အား အောင်မြင်စွာ ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။

သတင်းပိုစနစ်တွင်လည်း ယခင်က တောဆင် ဝင်ရောက်လျှင် ကျေးစွာ/ပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများမှ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးထံတင်ပြပြီး မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးမှ ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးထံဆက်လက်တင်ပြ၍ ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးမှ ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့ထံ တင်ပြရပါသည်။ ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြှေးရေးနှင့်သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးမှ စာရေးသူထံ ညွှန်ကြားဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ယင်းစနစ်သည် အချိန်ကြန်ကြာမှုစီမံခြင်း မလိုလား အပ်သောထိနိုက်ဆုံးရုံးမှုများရှိခြင်းတို့ကြောင့် စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြှေးရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးထံသို့ တင်ပြခွင့်ပြုချက်ရယူပြီး အစိုးရအဖွဲ့အတွင်းရေးမှူးမှတစ်ဆင့် မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်း၊ အရေးပေါ်ကွန်ဂျီဆင်များအဖွဲ့တွင် ပါဝင်သော ဒုတိယအထွေထွေမန်နေရာ၊ မန်နေရာ၊ လက်ထောက်မန်နေရာ၊ ဆင်ဆေးကု၊ ဆင်အုပ်၊ ဆင်ခေါင်းတို့၏လက်ကိုင်ဖုန်းနံပါတ်များ၊ Viber ဖုန်းနံပါတ်နှင့် Email လိပ်စာတို့ အား တပ်နယ်မှူး၊ ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၊ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် ပ်ကွက်ကျေးစွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများထံ တိုက်ရှိက်ဆက်သွယ်အကြောင်းကြားနိုင်ရန် ဖြန့်ဝေပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။

ထို့အပြင် ပုသိမ်မြှုံး၊ ပုံတော်မြို့နယ်သာပေါင်းမြို့တို့တွင်လည်း လူစည်ကားသောနေရာများ၌ အရေးပေါ်ကွန်ဂျီဆင်များအဖွဲ့တွင်ပါဝင်သော ဝန်ထမ်းများ၏ရာထူး၊ တယ်လီဖုန်းနံပါတ်များပါသော ဖီဖိုင်းဆိုင်းဘုတ်များကို စိုက်ထူးပေးခဲ့ရသောတွင်ပေးဆက်သွယ်မှုလုပ်မြန်လာ၍ ထိရောက်စွာဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်း၊ သစ်ထုတ်ရေးဌာနနှင့် Smithsonian Conservation Biology Institute တို့၏ အစီအစဉ်ဖြင့် တောဆင်များအား Radio Collar များတပ်ဆင်၍ စောင့်ကြည့်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ Friends of Wildlife အဖွဲ့မှ ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့ထံ တင်ပြခွင့်ပြုချက်ရယူ၍ ဆင်သတ်မှစိုးများကို သတင်းပေးနိုင်ပါက ဆုင့်ကျေပ်(၂၀)သိန်းထိပေးနိုင်ခဲ့၍ ဒေသခံပြည်သူများ၏ ပုံပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့်သတင်းများ စဉ်ဆက်ပြတ်ရရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် ဆင်သတ်မှစိုးများအား ကြိုတင်ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

ထို့အပြင် ပုံတော်မြို့နယ်၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးမှူး၏ပိုမ်းတို့ကြေားမှုအား မြို့နယ်ခန်းမတွင် စာရေးသူနှင့် ပုသိမ်သစ်ထုတ်ရေးဒေသတာဝန်ခံမန်နေရာတို့သည် ဌာနဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများ၊ ရုပ်ကွက်ကျေးစွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ သတင်းဂျာနယ်များမှ သတင်းထောက်များ၊ ပြည်သူများနှင့်တွေ့ဆုံးရှုံးစွဲမှုများ၊ ရုပ်ကွက်ကျေးစွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးအဖွဲ့၏အကြောင်း၊ အဖွဲ့၏လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေမှုများ၊ အဖွဲ့သို့ဆက်သွယ်သတင်းပေးနိုင်သည့် အကြောင်းအရာများအား ရှင်းလင်းဆွေးနွေး တင်ပြနိုင်ခဲ့ပါသည်။

မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်း၊ အရေးပေါ်ကွန်ဂျီဆင်များ အဖွဲ့အနေဖြင့်လည်း ကင်းလှည့်စစ်ဆေးရာမှုဆင်သတ်မှစိုးများအား သက်သေခံပစ္စည်းများဖြစ်သော တူပီးသေနတ်၊ အဆိုပိုဒုးမြှုံးမှုနှင့် လုံးများ၊ ဆင်သားရေများနှင့် အတူဖော်ရေးရပါခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် သစ်တော်ဦးစီးဌာနတို့ထံ စနစ်တကျထွေပြောင်းပေးနိုင်ခဲ့၍ ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့မှ ဂုဏ်ပြုလက်မှတ်များအား အစီးအမှုပြုခဲ့ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ စာရေးသူ ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီးတာဝန်ခံအဖြစ် ဆက်လက်တာဝန်ယူခဲ့သည့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် လူနှင့်တောဆင်ပဋိပက္ခဖြစ်မှု(၅)မှုနှင့် တောဆင်သတ်ဖြတ်ခံရမှု (၄)မှုသာဖြစ်ခဲ့ပြီး မှုခင်းဖြစ်မှုလျော့နည်းကျဆင်းခဲ့ပါသည်။

မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်း၊ အရေးပေါ်ကွန်ဂျီဆင်များအဖွဲ့သည် တောဆင်များ၊ မကြာခဏဝင်ရောက်တတ်သည့်နေရာများသို့ကြေားလှည့်ခြင်း၊ သတင်းရယူခြင်း၊ ကျေးစွာများရှိပြည်သူလူထုသို့ တောဆင်နှင့်ပါတ်သက်သည့် အသိပောပေးဟောပြော့မှုများပြုလုပ်ပေးခြင်း၊ တောဆင်များလှုပ်ရုပ်ရှုနှင့် ဥယျာဉ်ခြေမြေ၊ သီးနှံနိုက်ခင်းများသို့ ဝင်ရောက်ပါက သစ်တော်ဦးစီးဌာနနှင့်ပါဝင်ပေးနိုင်ပေးခြင်း၊ တောဆင်များအသတ်ခံရပါကစစ်ဆေးခြင်း၊ အတည်ပြုပေးခြင်းများဆောင်ရွက်ရပါသည်။

ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီး၊ မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်း၏အရေးပေါ်ကွန်ဂျီဆင်များအဖွဲ့အနေဖြင့် အထက်ဖော်ပြပါတာဝန်များကို ကျေးဇူးစွာဖြင့် ယနေ့တိုင်ထမ်းဆောင်လျက်ရှိပါကြောင့် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ စာရေးသူနှင့်အတူတာဝန်သတ်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည့် ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီး၊ မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်းအရေးပေါ်ကွန်ဂျီဆင်များအဖွဲ့၏ ဝန်ထမ်းများအား မှတ်တမ်းတင်ရေးတို့၏ပြုအပ်ပါသည်။

နာက်ကျောစုံမှုအဆက် ➤

ထိန့်သာဖြူပင်သည် ၁၉၅၇ ခုနှစ်တွင် နီးလဲခုတ် ယူခြင်းခဲ့ခဲ့သည်။ ထိအပင်မှ ကျွန်းသည့်တို့မှ ပြင်းလွှဲပြီ၊ မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောကျောင်းပြတိက်တွင်ထားရှိပြီး ထိန့်သာဖြူဝှက်တို့ ရန်ကုန်ဖြူ၊ လက်တွေ့သုတေသနနှောနတွင် စမ်းသပ်အဆိတ်ယူကြည့်ရာ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ တင်သွင်းလာသော နှုန်းသာဖြူဆိုရင့် အမျိုးအစားတူညီကြောင်းတွေ့ရှိသည်။

နောက်ပိုင်းတွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ မျိုးစွဲများ မှာယူပြီး မြန်မာနိုင်ငံ အနုံအပြားတွင် စမ်းသပ်ပိုက်ပျိုးခဲ့ရာ အောင်ပြင်မှုနည်းပါးကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၅၇ - ၅၈ ခုနှစ်တွင် ပုဂ္ဂိုးတောင်ခြေား ရှိယာတစ်ကော် အပင်ပေါင်း ၄၉၄ ပင်နှင့် ဆင်သရီယနာ တင်သည့်အခါ ရန်ကုန်ဖြူကြောအေးစေတိအနီး မဟာပါသကာလိုက်ရှု တစ်ပိုက်၌ နှုန်းသာဖြူပင် ၄၉ ပင်နှင့် ပြင်းလွှဲပြီး မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောကျောင်းဝင်းအတွင်း ဆရာကြီး ဦးဟန်ဒလ စိုက်ပျိုးထားသည့် နှုန်းသာဖြူပင် ၁၅ ပင်တိမှာ ကောင်းစွာ အောင်မြင်ဖြစ်ထွန်းနေသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

နှုန်းသာဖြူပင်သည် ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်မှ အမြင့်ပေ ၄၀၀၀ ကျော်အထိ ပေါက်ရောက်ကြသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ သို့သော် ပေ ၂၀၀၀ နှင့် ၃၀၀၀ ကြားတွင် ပေါက်ရောက်မှု အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အထက် အမြင့်ပေ ၁၂၀၀ အထိ ဆင်း၍ပေါက်နိုင်သည်။ စိုက်ပျိုးယူပါက ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင် အမြင့်ပြုပင် ပေါက်ရောက်နိုင်သည်။ စန္တကူးပင်များသည် များသောအားဖြင့် မညီညာသော ကုန်းပြင်မြင့်တွင် အများဆုံးပေါက်ရောက်ကြပြီး တစ်စီတရာ့ တောင်ကုန်းစောင်းနှင့် မြစ်နံဘေးမြေပြန်နည်းလည်း ပေါက်ရောက်ကြသည်။

မြေအမျိုးအစား:

နှုန်းသာဖြူပင်များသည် အောက်ခြေတွင် အသွင်းပြောင်း လိပ်သဲကျောက်ခံပြီး အပေါ်ရှုတွင် မြေသောထက်သန်၍ သံ့ာတ်ပိုဝင်သော မြေနှုန်းမြေမျိုးတွင် အများဆုံးပေါက်ရောက်ကြသည်။ သို့ရာတွင် အနည်းငယ် စိုစွဲပြီး မြေဆီလွှာအသင့်အတင့် ထုန်က်သော ဥယျာဉ်ခြေများ ရေးရေလာကောင်းသော မြစ်နံဘေးရှိ နှုန်းမြေဆီလွှာတွင်လည်း နှုန်းသာဖြူပင်များ ကြီးမားသန်စွမ်းစွာ ပေါက်ရောက်ကြသည်။ ကျောက်တောင်ကုန်း သို့မဟုတ် ကျောက်စရစ်ပေါ်များသော မြေမျိုးည်းလည်း နှုန်းသာဖြူပင်

များပေါက်ရောက်ကြသေးသည်။ ငါးမြေမျိုးည်းပေါက်ရောက်ကြသည့် စန္တကူးပင်များမှာ ကြံ့လျှို့ပြီး အပင်များမှာ လည်း သန်စွမ်းခြင်းမရှိသောလည်း ငါးအပင်မျိုးမှ ရရှိသော နှုန်းသာဖြူအနှစ်သားသည် ပိုမြဲ၍ ဖွေးကြိုင်ကြောင်းသိရှိရသည်။ ဆားမြေ၊ ထုံ့ာတ်ပိုသောမြေမျိုးနှင့်အ လွန်မာသည့် ဂံးမြေမျိုးကိုမကြိုက်နှစ်သက်ပေ။ ငါးအပြင် စနုယ်မြေမျိုးည်းလည်း စန္တကူးပင်များပေါက်ရောက်သည်ကို မတွေ့ရှိရပေ။

နှုန်းသာဖြူပင်များသည် ရေစီးရေလာကောင်းသော နေရာမျိုးကို ကြိုက်နှစ်သက်ပြီး ရေဝပ်သည်ကို လုံးဝ မကြိုက်နှစ်သက်ပေ။ ဆားမြေထုံးာတ်များသော မြေမျိုးနှင့် အလွန်မာသောဂံးမြေမျိုးကိုလည်း မကြိုက်ပေ။ ငါးအပြင် စနုယ်မြေမျိုးည်းလည်း နှုန်းသာဖြူပင်များ ပေါက်ရောက်သည်ကို မတွေ့ရှိရပေ။

ရာသီဥတု

နှုန်းသာဖြူပင်များသည် နှစ်စဉ်ရွာသွန်းသည့် မိုးရေချိန် ၂၅ လက်မမှ ၁၅၀ လက်မ အတွင်း ပေါက်ရောက်ကြသည်။ သို့ရာတွင် အထက်ဖော်ပြုပါ မိုးရေချိန်ထက်နည်း/များသောနေရာဒေသများရှိ ဥယျာဉ်ခြေမြေမျိုးည်း ပေါက်ရောက်သည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ နှုန်းသာဖြူပင်များ အကောင်းဆုံး ပေါက်ရောက်သည့် မိုးရေချိန်မှာ ၃၅ လက်မမှ ၄၅ လက်မ အတွင်းဖြစ်သည်။ နှုန်းသာဖြူပင်များသည် အသင့်အတင့်အော်၍ မိုးအသင့်အတင့် ရွာသွန်းပြီး နေရာဒေသများရှိကြိုက်နှစ်သက်သည်။ စန္တကူးပင်များကြိုက်တတ်သည့်ရာသီဥတုမှာ အရိပ်အာဝသတွင် အနိမ့်ဆုံး အပူချိန်မှာ ၅၀ ဖာရင်ပုံးကိုနှင့် အမြင့်ဆုံး အပူချိန်မှာ ၆၀ ဒီဂရီ ဘာရင်ဟိုက်နှင့် အမြင့်ဆုံး အပူချိန်မှာ ၆၅ ဒီဂရီ ဘာရင်ဟိုက်အတွင်းဖြစ်သည်။

စန္တကူးပင်နှင့် နှုန်းသာဖြူပင်များ:

နှုန်းသာဖြူပင်သည် အမြစ်များလန်းသည့် အပင်ငယ်မျိုးဖြစ်၍ အရှုက်အပူချိန်အသီးများ ကောင်းစွာတွက်သော အခြားအပင်များကို ပိုစိုအားထားပြုပြီးမှ ငါးအတွက် လိုအပ်သောအစာရေတွင် တတ်ဆုံးရည်များကို ရယ်သော ထူးဆန်းသည့် ငဲ့ကွက်အမြစ် ကပ်ပါးပင်မျိုးဖြစ်သည်။ ကပ်ပါးပင်ကို လက်ခံထားသည့်အပင်များကို ညျှေးပင်များဟုခေါ်သည်။ ကပ်ပါးပင်၌ သစ်ရည်စုစုအမြစ်များပါရှိသည်။ ယင်းအမြစ်တို့သည် ညျှေးပင်၏ တစ်ရှုံးထဲသို့ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်၍ အစာရေတာများကို စုစုပေါ်သည်။ နှုန်းသာဖြူပင်ပေါက်များသည် ညျှေးပင်မရှိဘဲ တစ်နှစ်ကျောက်ခန့်ပေါက်ရောက်ကြသည်။ သို့ရာတွင် နှုန်းသာဖြူ။

ပင်ငယ်များစိက်ပျိုးရာတွင် ညျှော်ခံပင်များကို တစ်ပါတည်း စိက်ပျိုးပေးရသည်။

နှဲသာဖြူပင်များသည် ညျှော်ခံပင် သို့မဟုတ် မို့မို့ ပင် အားကိုးအားထားပြုရကောင်းသိသည့်မှစ၍ မည် သည့်ညျှော်ခံပင်မျိုးအား ကြိုက်နှစ်သက်ကြောင်းကို အိန္ဒိယ နိုင်ငံတွင် လေ့လာကြရာတွင် သစ်မျိုးပေါင်း ၅၀ ကျော်ခန့် မို့မို့အားထားပြုရကြောင်းသိရှိရသည်။ မည်သည့် ညျှော်ခံပင် မျိုးအား ကြိုက်နှစ်သက်ကြောင်းကိုဆက်လက်၍ အိန္ဒိယ နိုင်ငံတွင် သုတေသနပြုပြီးလေ့လာကြရာ အပင်ပေါင်း ငါးရာကျော်ခန့်ကို မို့မို့အားထားကြောင်း စမ်းသပ်တွေ့ရှုရသည်။

နှဲသာဖြူပင်သည် ငါး၏အနီးအနားတွင် ညျှော်ခံပင်ပရှိပါက ပေါ်တစ်ရာကျော် ဝေးကွာသောနေရာရှိ ညျှော်ခံပင်ရှိရာသို့ ငါး၏သစ်ရည်စုစုပေါင်အမြစ် ရောက်အောင်သွားပြီး ညျှော်ခံပင်အမြစ်အတွင်းသို့ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက် တွယ်သွားကြောင်းကို လေ့လာတွေ့ရှုရသည်။ ပစ်ငါးငါးအပင် သည် ယာယိလက်ခံပင်အတွက် အကောင်းဆုံးအပင် ဖြစ်ပြီး မဲဇလီပင်သည် အမြဲတမ်း လက်ခံပင်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုထားကြသည်။ အကောင်းဆုံး လက်ခံပင်များမှာ ပစ်ငါးငါးပင်၊ မဲဇလီပင်၊ သင်းဝင်ဖြူပင်၊ ဝါပင်၊ မြန်မာကုလ္ပိပင်၊ ကင်ပွန်းချဉ်ပင်၊ သစ်မန်ကျော်းပင်၊ ကြာတ်ဝါးပင်၊ မြင်ဝါးပင်၊ ပိတ်သင်းခတ်ပင်၊ ပင်လယ်ကွဲ့ဗိုးပင်၊ သန်းခါးပင်၊ တော်သိတင်းပင်၊ တမာပင်၊ ခရေပင်၊ မွှေ့။ ပနိုင်၊ ကြောင်ပန်းကြီးပင်၊ နှီးပေးပင်၊ ထနောင်းပင်၊ နှုန်းလုံးကြိုင်ပင်၊ ကုလားထောက်ကြုံပင်၊ သင်းဘောပန်း တမာပင်၊ ငါးရွှေ့ပင်နှင့်တော်သီးနှံယ်ပင်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

အပင်ငါးသွေးနှုန်း

နှဲသာဖြူပင်သည် အမြဲတမ်းလန်းသော အပင်ငယ်မျိုးဖြစ်ပြီး သေးသွယ်၍ တွေ့ကျေနေသော အကိုင်းအခက်များ ပါရှိသည်။ အရွက်များသည် အဖျားလုံးစွဲပုံးချိန်၍ ဥဖျားသွယ်ပုံးပြီး အရွယ်အစားမှာ တစ်လက်မခွဲမှ သုံးလက်မ အထိရှည်သည်။ အရွက်များသည် များသောအားဖြင့် ရွှေ့ခိုင်များ ဖြစ်ကြသော်လည်း တစ်ခါတစ်ရုံ ရွှေ့ခွဲများကို လည်း တွေ့ရှုရသည်။ ရေမြေကောင်းသည့် နေရာများနှင့် ညျှော်ခံမှုခိုပင်များကို လိုက်၍ အပင်များ ကြီးထွားကြသည်။ အများအားဖြင့် နှဲသာဖြူပင်များသည် အမြဲ့ဖော် ၄၀ မှ ၅၀ အထိမြင့်ပြီး လုံးပတ်မှာ ရင်စို့လုံးပတ် ၃ - ၄ ပေ အထိကြီးသည်။

အရွက်များ၏ အပေါ်မျှက်နှာပြင်မှာ ချောမှတ်၍ ပြောင်လက်နေပြီး အောက်မျှက်နှာပြင်မှာ စိမ်းပြုရောင်ဖြစ်

သည်။ အရွက်နှုန်းမှာ တစ်နှစ်လျှင် နှစ်ကြိမ်ထွက်၍ မိုးလီးကာလ မေလတွင်တစ်ကြိမ်နှင့် မိုးကုန်ချိန် အောက်တို့ ဘာလတွင် တစ်ကြိမ်တွေ့ရတတ်သည်။ အခေါက်မှာ နှီးရောင် သို့မဟုတ် အညီရင့်ရောင်များရှိတတ်၍ အ ခေါက်အတွင်းသားမှာ အနိုင်ရောင်ဖြစ်သည်။ အပင်ငယ်ရွယ်စဉ်တွင် အပွဲ့များမှာ ချောမှတ်သော်လည်း အပင်ကြီးများ၏ အပွဲ့များကြမ်းတမ်း၍ အမြှောင်းလိုက် အက်ကဲကြောင်းများကို တွေ့ရှုရသည်။

နှဲသာဖြူသားမှာ မာ၍ အသားကျေစ်သည်။ အနှစ်သားတွင် အဆိုများပါရှိပြီး အနှဲ့ အလွန် မွေးကြိုင်သည်။ အနှစ်သားအရောင်သည် ပါညီရောင်ဖြစ်၍ အကာသားအရောင်သည် အဖြောင်ဖြစ်ပြီး အမွှေ့နှံမရှိပေါ့။ အကြီးဆုံး နှဲသာဖြူပင်ကို ၁၈၇၄ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ တော်ပိုင်း မိုင်ဆိပ်ပြည်နယ် Hassan ခရိုင်ရှိ မြစ်နှင့်ဘေးတွင် တွေ့ရှုခဲ့ရသည်။ ငါးနှဲသာဖြူပင်သည် ရင်စို့လုံးပတ် ၈ ပေ အထိ ကြီးပြီး နှဲသာဖြူအနှစ်သား အလေးချိန် ၁.၁၈ တန်အထိ ထွက်ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းများတွင် တွေ့ရှုသည်။ အသီးအပွင့်

နှဲသာဖြူပင်သည် အသီးအပွင့်စော၍ အသက် ၃ - ၄ နှစ် အရွယ်တွင် ပွင့်သီးကြသည်။ ပန်းများသည် အနိုင်လိုက်ပွင့်ပြီး ပန်းပွင့်ကလေးများမှာ သေးငယ်၍ မွေးကြိုင်ခြေးလည်းမရှိကြပေါ့။ ပန်းပွင့်ကလေးများမှာ ရေမှုံးညီးပါရှိ အဆင်းရှုသည်။ အပင်ငယ်ရွယ်စဉ်တွင် သီးပွင့်ကြသော်လည်း အောင်ဖြင့်သောမျိုးစွဲကို အသက်၂၀ ကျော်သောအပင်များမှသာ ရရှိနိုင်ပါသည်။ နှဲသာဖြူပင်များသည် နှစ်စဉ် အသီးကောင်းစွာသီးသော အပင်ဖျိုးဖြစ်သည်။

အသီးများမှာ အတွင်းခွံမာသီးမျိုးဖြစ်၍ လုံးရောင်ရောင်ရှိပြီး ရင်းမှုည်သည်အပဲ သပြောသီးမှုည်ရောင်ရှိရသည်။ အသီးမှုည်များမှာ ၀.၃ လက်မမှ ၀.၅ လက်မအထိ အချင်းရှိပြီး ပုံးလုံးရိပ်သီးနှင့်တူသည်။ အစွေးများမှာ အချင်း ၀.၂ လက်မမှ ၀.၃ လက်မရှိ၍ မာသည်။ ငရှုတောင်းစွဲထက်အနည်းငယ်ကြီးသည်။ အလေးချိန် တစ်အောင်စ လျှင် အစွေးပေါင်း ၁၂၀ မှ ၁၃၀ အထိပါဝင်သည်။ ခြောက်သွေ့သောအစွေးများကို အတော်အသင့်သီးသီးဆည်းထားဖို့ ထားနိုင်သော်လည်း စွဲတို့ပါက ပုံးရိပ်စီးရန်လွယ်သည်။ အစွေးများကို တစ်နှစ်ကျော်အောင်သီးသီးဆည်းထားပါက အပင်ပေါက်ရောက်မှု ရာခိုင်နှုန်းကျေဆင်းသွားပါသည်။

အစွေးများကို ကြောက်ရှိနှင့် အောက်များကို အသီးခံရတတ်သည်။ ငါ်များသည် ၁၉၃

ကူးသီးမှည့်များကို စားသောက်ကိုက်ချိသွားသဖြင့် နှဲသာ ဖြူစေ့များ မြေပေါ်သို့ကျရောက်ပြီး မျိုးဆက်ပြန်ပွားခြင်းကို ဖြစ်စေသည်။ နှဲသာ ဖြူစေ့များကို တစ်နှစ်လျှင်နှစ်ကိုမဲ စုဆောင်းနိုင်သည်။ အောက်တိုဘာလနှင့် နိုဝင်ဘာလတွင် တစ်ကြိမ်နှင့် မတ်လနှင့်ပြီးလတွင် တစ်ကြိမ် စုဆောင်းနိုင် ပါသည်။

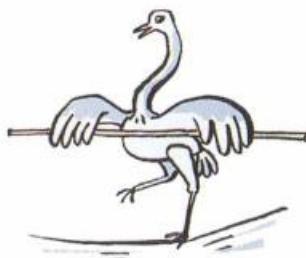
နှဲသာဖြူပို့စွဲ စဉ်ကြောင်း

နှဲသာ ဖြူပို့စွဲ Spike disease စဉ်ကြောင်းကျရောက်တတ်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် အပင် ထောင်ပေါင်းများစွာ ငြင်းရောင်ကျရောက်ပြီး ပျက်စီးဆုံးရှုံးလျက်ရှိသည်။ ရောင်းပေါ်ချိန်မှ ယနေ့အထိ နှစ်ပေါင်း တစ်ရာကျော် အတွင်းမည်သည့်အတွက် ကြောင့် စဉ်ကြောင်းကျရောက်၍ မည်ကဲ့သို့ ကာကွယ်ရမည်ကို သတေသနပြုလုပ်ဆဲ ဖြစ်သည်။ ငြင်းရောင်ကျရောက်လျှင် အပင်နှင့်အရွက်များ မှာသေးသွယ်လာပြီး တစ်နှစ်မှ သုံးနှစ်အတွင်း ပျက်စီးကုန်သည်။ အဆိုးဝါးဆုံးမှာ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ နှဲသာ ဖြူပို့စွဲ များကိုကူးပေါက်ပြီး ငြင်းရောင်ဖြစ်သော ဒေသတစ်ဦးကိုရှိ နှဲသာ ဖြူပို့စွဲများမှာ မျိုးပြုတ်သည့်အထိ ပျက်စီးဆုံးခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ စိန်နားပန်ပင်များ ပေါက်ရောက်ရာနေရာ များတွင် ငြင်းရောင်ကျရောက်လျှင် လျင်မြန်စွာ ပြန်ပွားရန် လွယ်ကူသည်။ အကောင်းဆုံးကာကွယ်နည်းမှာ စဉ်ကြောင်းကျရောက်သည့် နှဲသာ ဖြူပို့စွဲများကို အမြှတ်ပါအောင် တူးထုတ်ပြီး မီးရှိဖျက်ဆီးပြစ်ရသည်။

ဓမ္မတာမျိုးဆက်ခြင်း

ငှက်များ ကိုက်ချိသွားသော နှဲသာ ဖြူသီး အမှည် များမှ အစေ့များသည် မြေပေါ်သို့ကျရောက်ပြီး မိုးရှားသည် အခါ အပင်များပေါက်လာပါသည်။ အထူးသဖြင့် ချုပုတ် ငယ်အောက် ချုပုတ်နှင့် စည်းလိုးတစ်လျှောက်နှင့် စေးပျော် တော့များတွင် ဓမ္မတာမျိုးဆက်ကြသည်။ နှဲသာ ဖြူပို့စွဲ ပေါက်များ ကြီးထွားရန်မှာ အကာအကွယ်နှင့် မို့နိပင်များလိုအပ်ပါသည်။ နှဲသာ ဖြူပို့စွဲများသည် နေရောင်ခြည် ပြင်းထန်စွာကျရောက်ခြင်းနှင့် အလွန်ပူပြင်းခြောက်သွေ့ပါက သေကြေပျက်စီးတတ်သည်။ ငြင်းအပြင် အပင်ငယ် များကို ကြွက်များ ယုန်များ ကျွဲ့နွားသိုး ဆိတ်များစားသောက်ဖျက်ဆီးတတ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ နှဲသာ ဖြူပို့စွဲ များကို ပြင်းလွှာပြီးအနီး အနီးစခန်း ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ဓမ္မတာအလျောက် မျိုးဆက်ပြန်ပွားပေါက်ရောက်နေသည် ကို တွေ့ရှိရသည်။

ကာတွန်းကဗျာ

စိုးမျိုး: ကွဲတွေ
လျော့နည်းလာရင်
သဘာဝကြီး
ဟန်ချက်ပျက်မယ်။

ရှဲသားဟာ
ကျိုးသက်ရှိတွေနဲ့
မြတ်အရှုံးလို့စွာ
အကူတွဲနေထိုင်နဲ့
အရေးကြီးတယ်။

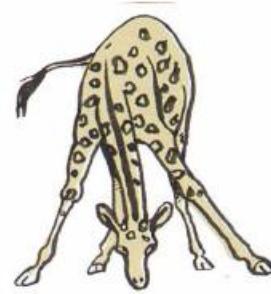
စိမ်ကိန်း: တွေဟာ
ငရာအရင်းအမြစ်ကို
အဆမတန်သုံးစွဲလို့
ကောဇာန်း
လိုယွင်းတတ်တယ်။

အင်းဆက်တွေ
ဓမ္မက်ကွယ်သွားရင်
ကောဇာန်းတွေ
လိုယွင်းပြီး
ကွားကြေးလည်း ပျက်စီးသွားမယ်။

အရင်ကလို့ အောင်းဝင်ရင်
ကော်းဝေးပင်လယ်တွေကြီး
ငါးပို့ဖော်နှင့်
စိတ်မရှုရတော့ဘူး။

စားကျက်ဓမ္မက်ရင် မျိုးသုဉ်းမယ်။

APK

An Old Forester Looks Back. (21) – Landuse Laws and Land Management in Myanmar

By

U Sein Thet, B.Sc (For), M.Sc (ANU), MIFA.

Director (Retired), Ex-Chairman, FREDA.

Natural resources in the country, including land, forests and water will be essential components of country development. Decisions on how land will be used, by whom and for what purposes could have far reaching consequences for the people of Myanmar, the majority of whom are smallholder farmers living in the countryside. In many areas of the country rural livelihoods are under threat as smallholder farmers are being displaced from their land due to granting of large-scale land concessions.

Farmers are intimately connected to the land which they farm and are best placed to make decisions over which crops are most suitable to be grown. Farmers should be supported through provision of information on sustainable cultivation techniques, crops and technologies to allow them to make informed crop choices on their own land and undue restrictions should be removed from the land Laws.

Post-independence and through the socialist era (1947-1988), the de-facto land policy was for protection of peasant farmers' right to cultivate and hold use rights to land they cultivate while the State maintained climate ownership of land. This was based on the socialist concept of centralized ownership of the means of production and co-operative management of the economy.

From 1988 onwards the government adopted a new and radically different policy that targeted economic growth through market reform. Under this policy socialist controls were relaxed and domestic and foreign investment encouraged.

Much attention is now being given to the growing issue of land conflict in Myanmar. Land conflict has had a long history in the country. Land conflict relates to how land is classified, used, and managed by Government authorities, ceasefire and

non-ceasefire administrations with overlapping responsibilities.

Unfortunately, the various classifications of land in the country are often poorly defined in the existing legal framework, which can lead to land conflict and the unsustainable management of land resources in the future.

The following is a basic overview of how rural land is classified under the existing legal framework in the country.

Reserved Forest Land

Reserved Forest lands fall under provisions found in the Forest Law (1992). It is a protected class of forestland that is intended primarily for the production of forest products. Under existing law, it may be used for various types of local village production or Community Forestry. Many areas of Reserved Forest land in the country have been converted to agricultural production by smallholder famers or village settlement without a change in the classification of the land. In many areas, land classified as Reserved Forest land on existing maps does not match current use. Rural populations that have traditionally used areas of Reserved Forest land for generations are technically in violation of the Forest Law, though local authorities have often granted permission to use these lands in the past.

Protected Public Forest Land

Protected Public Forest Lands fall under provisions found in the Forest Law (1992) and the Protection of Wildlife and Conservation of Natural Areas Law (1994). As opposed to Reserve Forest Areas, these areas of forestland are intended primarily for conservation purposes. These areas tend to be well demarcated, so the problems related to

actual use of land not matching with the official land classification is not as prevalent as with Reserve Forest land. Encroachment on these lands is an issue, and establishment of new Protected Public Forest Lands where there are already communities who have established traditional livelihoods could lead to conflict.

Public Forest Land

Public Forest lands fall under provisions found in the Forest Law (1992) and the VFV Law (2012). Areas of Public Forest land fall within the definition of virgin land under the VFV Law. The Central Committee for the Management of Vacant, Fallow and Virgin Lands, headed by the Minister of the Ministry of Agriculture and Irrigation (MoAI), may make a request from the Ministry of Natural Resources and Environmental Conservation (MONREC) that these lands be used for State economic development under the VFV Law. Currently the most common land use in public forest land is by smallholder farmers in the uplands practicing rotational fallow agriculture.

Farmland

“Farmland” is a classification of land defined in the Farmland Law. Article 3 of the Farmland Law states that “farmland is areas of land designated as paddy land, ya land, kiang land, perennial plant land, taungya land, dhani land, garden land, land for growing of vegetables and flowers, and alluvial island land.” The Law further states in this definition that farmland “does not include land situated within any town or village boundary used for dwelling, religious buildings and premises, and public owned land which is not used for agriculture purposes”.

Virgin Land

“Virgin Land” is defined in Article 2 of the Vacant, Fallow, Virgin Lands Management (VFV) Law as “new land or other woodland, in which cultivation has never been done before.” The land may or may not be covered in forest, and includes land that has been “cancelled legally from Reserved Forest land, Grazing land and Fisheries Ponds.” These areas fall outside of the land surveys

conducted by the Settlement and Land Records Department (SLRD). There are mechanisms by which Community Forestry arrangements can be secured for these areas of land. The Forestry Department of MoECaF and the MoAI currently have overlapping authority over these areas of land. The access and land use tenure claims to these areas of land generally do not appear to be very secure, due to the lack of documentation to back up land use claims.

Vacant and Fallow Land

These are areas of land defined in Article 2 of the VFV Law as “land which was cultivated by the tenant before, and then that land was abandoned by the tenant for any reason, not only the State designated land but also for agriculture or livestock breeding purposes.” The majority of these areas of land fall outside of the land surveys conducted by the SLRD. Due to the way that “vacant and fallow” land is defined, many areas of land that are under active cultivation by farmers and community groups utilizing these lands in a traditional or customary manner could be classified as “vacant and fallow”. The land tenure claims to these lands are very weak, due to the lack of documentation to back up land use claims.

Grazing Land

Classification and management of grazing lands in Myanmar is set out in the Upper Burma Land Revenue Regulations (1889). Grazing land is not mentioned in the Farmland Law, though brief mention is made of these lands in the definition of “virgin land” under the VFV Law.

The following is a brief overview of statutory Government entities directly related to Farmland and VFV Laws implementation.

Ministry of Agriculture and Irrigation

The MoAI is responsible for implementing national agriculture policy (excluding forestry), providing irrigation infrastructure for rice production, and agricultural extension services. Government line agencies established within the MoAI are responsible for implementation of both the Farmland and VFV Laws.

State Land Records Department

This Government line agency located within MoAI is responsible for updating and maintaining land records, especially for lands used by farmers for agricultural and settlement purposes. With passage of the new Farmland and VFV Laws, this Department will be responsible for recording and registering interests in farmland and VFV land, and issuing Land Use Certificates to farmers who have received approval to use farmland from the Farmland Administration Body at the appropriate level.

Ministry of Environmental Conservation and Forestry

This Ministry is responsible for issues relating to protection of the environment, implementing rules relating to Environmental and Social Impact Assessment (ESIA), and management of forestlands and forest resources in the country. MoECaF has overlapping authority over lands classified as Public Forest in the Forest Law, and Virgin Land under the VFV Law.

Forest Department

A line agency within MoECaF, the Forestry Department is the primary authority responsible for administering Reserved Forest lands. The Forestry Department also has delegated authority over areas of land classified as Protected Public Forest ad Public Forest.

Constitution (2008)

The Constitution is the supreme law of the land. All laws, rules, regulations and policies in the country must comply with the Constitution. The Constitution has several provisions that are highly relevant to recent concerns regarding land tenure security issues in the country. The most important of these are the adoption of a market economy, in which the ownership and protection of private land property rights are clearly recognized (*Articles 35, 37, 356 and 372*). In addition, it can be interpreted that the Constitution guarantees the right of citizens to appeal decisions made regarding land rights to an independent judiciary (*Articles 11 and 19*). It should also be noted that government is required to “enact necessary laws to protect the rights of the peasants”

(*Article 23*). As such, subsidiary legislation should specifically state that persons affected by administrative decisions relating to land should have the right to appeal such decisions after administrative remedies have been exhausted.

Environment Conservation Law (2012)

This Law is primarily concerned with the control of pollutants in the environment, and does not directly address land tenure security issues. The Law views land as a natural resource that should be used sustainably and protected from pollution and degradation. The Law does call for the development of an ESIA mechanism in the country, which could help to mitigate potential negative environmental or social impacts relating to loss of land tenure security as a result of any proposed development projects in the country (*Article 7*).

Protection of Wildlife and Conservation of Natural Areas Law (1994)

This Law is primarily concerned with the conservation of wildlife and their habitats, and compliance with relevant international treaties such as CITES and the Convention on Biological Diversity. It is important in that it provides a rudimentary land classification system for natural areas that are protected (*Article 7*). Natural areas fall under the classification of Public Protected Forest land found in the Forest Law (1992).

The Law provides a mechanism for designation land as a natural area. The Law also provides a mechanism for compensating individuals or businesses who have existing rights to the land under relevant land acquisition laws (*Article 8*), and allows the Director General of the Forest Department to “make provisions for reasonable rights and privileges in respect of the affected rights of the people in the region” where the natural area is established (*Article 11*). The Law also contains penalty provisions for anyone who causes damage to any ecosystems within a natural area (*Article 36*).

အောင် (သစ်တော်)

အမှန်က ရေဆင်းမြေမှာ ခြောက်နှစ်ကြာလို့ ပြော ရမှာ။ Forest Research Institute (FRI) လို့ အများသိကြ တဲ့ သောသနတောသနနှင့်မှာလေးနှစ် သစ်တောတက္ကသိုလ် မှာ နှစ် နှစ် စုစုပေါင်း ခြောက်နှစ်ကြာ နေခဲ့ဖူးပါတယ်။

သစ်တောတက္ကသိုလ်မှာနေခဲ့တာ သီးသန္တရေးဖို့ စိတ်ထဲရှိတာကြောင့် FRI မှာနေခဲ့စဉ်က....စကားမစပ် .. FRI က ဘုံဆန်တဲ့ဆရာတွေ့များပြောသလို ဆုံးရှင်တော့ When I was in FRI ပေါ့ခေါ်ပျော်။ FRI ကို အသံထွက် ရာမှာ အကိစ်၊ အာ၊ အိုင် လို့ တစ်လုံးစီ မထွက်ဘဲ အကိစ် အာ ရိုင်း လို့အသံထွက်ကြတာပျော်။

အဲဒီ လေးနှစ်တာကိုပဲ အရင်ပြောပါမယ်။ ‘မန်းမြေမှာ..လေးနှစ်တာ...ပညာ...ဆည်းပူးခဲ့တာ’ ဆိုတဲ့ သီချင်းစာသားလေး နားတဲ့မှာ ကြားယောင်ရင်းနဲ့ပေါ့။

Welcome to FRI

ပထမဦးဆုံး ကျွန်တော့ကို welcome to FRI လို့ပြောပြီး ကြိုဆိုတာကတော့ အစ်ကိုကြိုးဦးအောင်စေယူပါ။ တကယ်တော့ ဆရာတိုးမင်းကိုကိုကြိုးရဲ့ကျေးဇူးနဲ့ FRI ရောက်ခဲ့ရတာပါ။

နားမရှုပ်သွားကြပါနဲ့ပြီး။

ဆရာတိုးမင်းကိုကိုကြိုးရဲ့ကျေးဇူးနဲ့ ကျွန်တော် FRI ကိုပြောင်းခွင့်ရဲ့ပါတယ်။ ရန်ကုန်မန္တလေးအပြန်ရထားနဲ့ လာခဲ့ပါတယ်။ ရထားပေါ်တစ်တွဲတည်း ထိုင်ခုံကပ်ရက် နေရာမှာ ဦးအောင်သွေ့နဲ့တွေ့တာ။ ဘယ်အထိ သွားမှာ လဲ၊ ဘာညာမေးရင်းနဲ့ ကျွန်တော်က ရေဆင်း FRI ကို ပြောင်းလာတာဖြစ်ကြောင်းပြောပြတော့သွား FRI က လက်ထောက်ကျွန်ကြားရေးမှုး တစ်ယောက်ဖြစ်ကြောင်း ပြန်ပြောတယ်။

ဆက်ပြီးတော့သွား welcome to FRI လို့ ဘိုး ဌာနကရှိတဲ့ကျော်ပြောပါတယ်။ ပျော်မနားဘူတာရောက် တော့ FRI ရုံးက ကားလာကြိုမှာလို့ သွားပြောပြီး နှစ် ယောက်သား ရုံးကားကိုတော်ကြပါတယ်။

တော်တော်လေး စောင့်ကြည့်ပြီး ရုံးကား မရောက် လာတာနဲ့ ဂျစ်ကားလေးတစ်စီးငါးပြီး ရေဆင်းကိုချိတ်က် ခဲ့ပါတယ်။ ကားခေါ် ကျွန်တော် တစ်ဝက်မျှခံပါမယ် ပြော တာလက်မခံဘူး။ သူပဲပေးလိုက်တယ်။

ရေဆင်းရောက်တော့ ကျွန်တော်က ၃၂၀ စကေး ဝန်ထမ်းတွေနေတဲ့ ပျော်ထောင်အိမ်လေးတစ်လုံးမှာ နေခွင့်ရတယ်။ သွားတော့ ၄၅၀ စကေး အရာထမ်းအိမ်ရာ မှာနေတာ။ တစ်ထပ်တိုက်အိမ်ပူလေးတွေ။ လူက သူ တစ်ယောက်တည်း သူမွေးထားတဲ့ ခွေးတွေက တစ်အုပ် ကြီး ဆယ်ကောင်မကော်ဘူး။

နောက်မှ သိတယ်။ အဲဒီ ခွေးတွေကို သူကိုယ်တိုင် ထမင်းဆုံးတည်ပြီး ကိုယ်တိုင်ကျွေးတာ။ တပည့်တွေ ကလေးတွေကို မဆိုင်းဘူး။

ကျွန်တော်နေရတဲ့ အိမ်ဘေးနားက အိမ်မှာ ရုံး အုပ်ကြီး ဦးနေဝါဒ်းမိသားစုနေကြတယ်။ ဦးနေဝါဒ်းရဲ့အိမ် က နေရာသုပါ တံခါးတွေသာယ်တော့မှုမပိတ်ဘူး။ နောင် ဦးနေဝါဒ်းနဲ့ ခင်လာလို့ ညာရောက်ရင် တံခါးပိတ်ဖို့ ပြောပိ တယ်။ ဦးနေဝါဒ်း ပြန်ပြောတာက ကျွန်တော် အိမ်ထဲကို သူဦးဝင်လာရင်တော် သူဦးက အိမ်ထဲကြည့်ပြီး အဖိုးတန် တဲ့ပစ္စည်းဘာမှုရှိလို့ သနားပြီး သူမှာ ပါတာလေးတော် ထားခဲ့ဦးမယ်တဲ့။ ဘာမှ မရိုးရိမ်ပါနဲ့တဲ့။ အေးဆေးပဲ ပြန်ပြောတယ်။

အဲဒီတုန်းက သူ့သားသမီးတွေဖြစ်ကြတဲ့ လီလီ တို့၊ ဘီလီတို့၊ ရှိုစီတို့မောင်နှုမတွေက ကလေးလေးတွေပဲ

ရှိသေးတာ။ ကျွန်တော်တောင် ၃၀ မပြည့်သေးဘူး။ ၁၉၈၀ ခုနှစ်ကဆိုတော့ နှစ်ပေါင်းလေးဆယ် ကျော်ခဲ့ပြီလေ။ ပြောလက်စန္ဒာဆက်ပြောရရင် ဦးနေဝါဒ်ရဲ့ စကားတွေထဲက မှတ်သားထားရဲ့စကားတာချို့ကို ပြော ပြချင်လိုပါ။ အဲဒီအချိန်က ညွှန်ကြားရေးမှုးက ဦးစိန် ဟောင်ဝင့်တဲ့။ ဦးနေဝါဒ်ကပြောတယ်။ မင်းကြီးက တစ်ရက်မှာပြောတယ်ပျု။ သူမရှိတဲ့အချိန်မှာ ရုံးအုပ်ကြီးက ရုံးမှာ ရှိနေရမယ်၊ သူရှိရင်လည်း ရုံးအုပ်ကြီးက သူ့ကို ကူညီစိုးရှိနေရမယ်။ ကဲ ... ဘယ်အချိန် ရုံးအုပ်ကြီး လွတ်လွတ်လပ်လပ် နားနေခွင့်ရပါမလဲ 'လို့'။

ပြောသာပြောတာပါ။ ဉာဏ် ရုံးဆင်းရင် ကိုး ခြောက် ကိုးသုံး ကိုယ်ပိုင်ယာဉ်နဲ့ ရေဆင်းရွာထဲလိုမ့်ဆင်း သွားပြီ။ အပြန်မှာတော့ ကြော်ရောင် လရောင်အောက်မှာ ဦးနေဝါဒ်တစ်ယောက် မြင်းဖြူစီးပြီး အိမ်ကိုပြန်ကြောင်း မြင်သူတွေက ပြန်ပြောတာကြားဖူးပါတယ်။ ပကတိရုံး သားသူကြီးပါ။ လောဘနည်းပါးပြီး ရို့ရိုးသားသားဘဝကို ဖြတ်သန်းနေသူပါ။

အစ်ကိုကြီး ဦးအောင်ဇေယျ

အစ်ကိုကြီး FRI မှာ forest. entomologist ပါ England နိုင်ငံ Oxford တက္ကသိုလ် က M.Sc ရဲ့ တာလိုကြားရပါတယ်။

အဲဒီဒေါက်တာ သစ်တွေ့နှုန်း Ph.D ဒေါက်တာ ဘွဲ့ရတာ ဆရာဒေါက်တာ ကျော်တင့်နဲ့ အစ်ကိုဒေါက်တာ ဥက္ကလားတွေ့နှုန်းတို့နှင့်ယောက်ပဲရှိတယ်။ ဒါတောင် ဒေါက်တာ ဥက္ကလားတွေ့နှုန်းက ရှုံးနေပေးကနေ forest genetics နဲ့ GDR (East Germany) က Ph.D ယူခဲ့တာပါ။

ဆိုချင်တာက M.Sc ရပြီးသူတွေက ဆရာကြီး တွေလေ။ အစ်ကိုကြီး ဦးအောင်ဇေယျရဲ့ တာပည့်တစ်ယောက်နဲ့ ကျွန်တော်တို့ရင်းရင်းနှီးနှီးပေါင်းခဲ့ရတယ်။ အဲဒီ လူက လူပြောင် လူနောက်ပါ။ သူ့နာမည်ဘယ်လို့၏လေးရေးရင်အလောင်းဘုရားကျွန် မိုလ်တွေ့နှုန်းပြောလေ့ရှိတယ်။

သေချာတွေးကြည့်ရင် သူပြောတာလည်း မမှား ဘူး။ သူကလည်း ဦးအောင်ဇေယျရဲ့တာပည့်ကိုး၊ ကြားဖြတ် အစိအစဉ်အနေနဲ့ ကိုယ်အာမည် ကိုယ်ဖော် မသူတော်လုပ် လိုက်ခြုံမယ်။ FRI ကိုရောက်ကြတဲ့ B.Sc (for) ဆရာများ နောင်တော်ကြီးများနောက်မှာ B.Sc (for) လူငယ်သွေးသစ် များရောက်ခဲ့တယ်။ အဲဒီအထူး ၁၉၈၀ ခုနှစ်ကတည်းက ကျွန်တော်က ပထမဆုံးရောက်ခဲ့တာ။

ဘွဲ့ရဲ့တဲ့အချိန်ကလည်း Roll one, position one ပါ။ Silviculture ဘာသာပဲမှာ ဂုဏ်ထူးနဲ့အောင် ခဲ့တာ ကျွန်တော် ပထမဆုံးပဲ။ ကျွန်တော် နောင်တော်ကြီး

များအနက် ကျွန်တော်ထက်အများကြီးတော်တဲ့သူများ ရှိခဲ့ပေမဲ့ ဂုဏ်ထူးမရခဲ့ကြရာပါဘူး။ ဆရာတွေကအတော်ဆုံး ကျောင်းသားကိုမှုဂရိတ်ဖိုးပေးတာ။ ဂုဏ်ထူးမပေးဘူးတင်း ခံထားကြတာ။ နောက်ပိုင်းဆောင်တွေပြောင်း၊ စနစ်တွေ ပြောင်းလာတဲ့ ကျွန်တော်တို့ခဲ့အချိန်ကျတော့ ဆရာတွေက စိတ်ပျော်ပြောင်းလို့ ပေးသင့်တဲ့သူကို စပီးပေးကြတာ။

ကျွန်တော်က ဈေးဦးပေါက် ဂုဏ်ထူးရခဲ့တာပါ။ Silviculture သင်တာက ဆရာ ဦးစေဟန်ပါ။ ကျွန်တော်က လိုရင်းတို့ရှင်းနဲ့ ဆရာအကြိုက် forestry terms ဥပမာ creaming of theforests, acclimatized စတဲ့ စကားလုံးတွေကို အလျှေားသင့်သလိုသုံးပြီး ဖြတ်တာကို ဆရာ သဘောကျတယ်နဲ့တူပါပဲ။

forestry new blood များ

ကျွန်တော်ရောက်ပြီးတော့ ချင်းသောင်းလို့ သူငယ်ချင်းတွေက၏တဲ့ ဦးဇော်ဝင်း - ၃ (၁၉၇၉)၊ ဦးဘသန်း(၁၉၇၉)၊ ပုလဲလို့ သူငယ်ချင်းတွေက၏တဲ့ ဦးစိုးဝင်း(၁၉၇၈)၊ ဦးသန်းထွန်း(၁၉၇၈) ဦးခင်မောင်လှ (၁၉၇၆)တို့ရောက်လာကြတယ်။ ၁၉၇၆ ကန်တော်က ၁၉၇၈ က နှစ်ယောက်၊ ၁၉၇၉ က နှစ်ယောက် အားလုံး ခြောက်ယောက်ပါ။

အားလုံး နိုက် သေသူတွေ မဟုတ်ပါဘူး။ နောက် ပိုင်းတော့ ကံနည်းနည်းခေါ်ပါတယ်။ ဘယ်သူ့ကိုမှု အပြစ်မပြောလိုတော့ပါဘူး။ ပေးတဲ့တာဝန်တွေကိုပေးတဲ့ လစာ ၃၂၀ စကေးနဲ့ပျော်ပျော်ကြီးတာဝန်ကြခဲ့ကြပါတယ်။ ကျွန်တော်နဲ့ ကိုဇော်ဝင်းက ဆရာဦးမင်းကိုကို ကြီးရဲ့ Silviculture section မှာ ကိုသန်းထွန်းက အစ်ကိုကြီး ဦးစိန်သက်ဆိုမှာ၊ ကိုခင်မောင်လှက အစ်ကိုကြီး ဦးစိန်သက်ဆိုမှာ၊ ကိုသန်းထွန်းကတော်မူမှုး၊ ကိုဘသန်းကတော့ ညွှန်ကြားရေးမှုးရုံးမှာ အသီးသီးတာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြတယ်။

ရောက်ခါစာ ကိုဇော်ဝင်း ပိုသားစုနဲ့ပို့ အိမ်တစ်လုံးသပ်သပ်ရတယ်။ ကျွန်တဲ့သူတွေက အိမ်တစ်လုံးမှာ စုနေကြတာ။ ရုပီး ချက်စားရတယ်လေ။ အဲဒီမှာ ကိုဘသန်းက အများဆုံးချက်တယ်။ ဟင်းမျိုးစုဖွံ့ဖြိုးရာ ရာချက်တတ်တယ်လေ။ အလေအလွင့်မရှိဘူး။ သူ uchief cook ဆိုရင် ကျွန်တော်က assistant cook ပဲ့။ ဉာဏ်ပိုင်းကျတော့ ကိုဇော်ဝင်း အိမ်မှာ သူ့မိန်းမ ငြွေးငြွေးလုပ်ပြီးကျေးတဲ့ လက်ဖက်သုပ္ပါ ရှင်းသပ်နဲ့ တွေားသွားရည်စာ တွေစားခဲ့ရတာလည်း မမေ့ပါဘူး။

coffee room

ရုံးကိုသွားကြတဲ့အပါ ညွှန်ကြားရေးမှုးရုံးသန်းနားမှာ coffee room ဆိုတာရှိတယ်။ ညွှန်ကြားရေးမှုး

ကစပြီး ကျွန်တော်တို့ သုတေသနလက်ထောက်အထိ လာသောက်**ကြတယ်။** တစ်လကို သံဃာသယ်စီရုပုင်းပွဲပေးရတယ်။ ကိုယ်သောက်ချင်တဲ့အခါ သွားသောက်လို့ရတယ်။

အစောပိုင်းကတော့ လူရ စကားပြော ညွှန်ကြား
ရေးမူးကလည်း သူ မှာကြားစရာရှိရင် မှာကြားပေါ်နော်။
အရာထမ်းအချင်းချင်း ရင်းနှီးစေချင်လိုလည်းဖြစ်မယ်။
နောက်ပိုင်းကျတော့ ကျွန်တော်တို့က လူရှင်းမှသွားသောက်
တာ။ လွတ်လွတ်လပ်လပ် သောက်ချင်တာကိုး။

အဲဒီ coffee room မှာပထမဆုံး ဆုံကြတုန်း ညွှန်ကြားရေးမှူးက SO. this is FRI လို ဝင်ကြားစွာ ပြောပြီးမှ ဖြန့်မာလိုဆက်ပြီးပြောတာ။ ဘိုဆန်ကြတာ ပြော ပါတယ်။ နောက်ပိုင်းကျတော့ coffee room မရှိတော့ပါ။

ଜ୍ୟୋତିର୍ବିଦ୍ୟାକୁ ପ୍ରମାଣିତ କରିବାରେ ଏହାର ଅଧିକାରୀ

ကျွန်တော် FRI ရောက်ရောက်ချင်း ဆုံးရတယ်။
 သူ့ကိုတော့ ရေးကအခေါ်အတိုင်း မင်းကြီးလို့ခေါ်ကြတယ်။
 အသက်ငယ်ငယ် ၃၅ နှစ်လောက်ကတည်းက သစ်တော်
 မင်းကြီးဖြစ်တာလို့ ပြောတာကြားဖူးတယ်။ ဆရာလို့ခေါ်
 တဲ့သူတွေလည်းရှိတယ်။ နောက်တော့ သစ်တော့ဌာန
 ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ဖြစ်တယ်။ လူတစ်ယောက်ကို ဘယ်
 အချိန် ဘယ်နေရာမှာတွေ့တွေ့ နာမည်ခေါ်ပြီး နှုတ်ဆက်
 တယ်။ ဘာတွေလုပ်နေလဲ မေးတယ်။ ပြီးမှ တခြားစကား
 တွေပြောတာ။ အမြဲတမ်း အဲသလိုပဲ။

သခင်နဲ့ ရေးတဲ့ လူပေါ် လူဖော် လုပ်နည်း စာ
အုပ်ထဲက နည်းလိုပိတ်တယ်။ သူက သူရုံးက တံခါးမကြီး
နှစ်ချပ်ကို တစ်ချပ်ပဲ ဖွင့်ထားတယ်။ ကျေန်တစ်ဖက်ကို
ပဖွင့်ဘူး။ သူစိတ်ငြပ်ပေါ့။ အက်လိပ်စကားပြောရင် အသံ
အနှစ်အမြင်နဲ့ပြောတတ်တယ်။

တခါက မိုးစွေသူတေသနစာရင်းကို သွားကြတယ်။
 အဲဒီတုန်းက သူ့ဒရိုင်ဘာက ဘာဖြစ်လိုလဲမသိဘူး။
 ကျွန်တော်ကို ကိုအောင်ခင် ကားမောင်းတတ်သလားလို့
 မေးတယ်။ ကျွန်တော်က မမောင်းတတ်ကြောင်း ပြောတော့
 ဒါဆို ခင်ပျား ကျွန်တော်ဘေးမှာထိုင်ဆိုပြီး ပိုးစီးရောင်
 Landrover four door ကားကြီးနဲ့ မိုးစွေသူတေသန
 စခန်းကိုသွားကြတယ်။ Foest Department. DG လောင်း
 လျှော့ဖြစ်တဲ့ FRI ညွှန်ပူးကိုယ်တိုင်မောင်းတဲ့ကားကို ခံပိုး
 အအာ ခပ်ချာချာ သုတေသနလက်ထောက်က အခန့်သား
 စီးလိုက်ခဲ့ရတာ။ အားနာလိုက်တာ မပြောပါနဲ့တော့။
 တကယ့် ထူးမြားဖြစ်စဉ်ပါပဲ။ အပြန်ကျ မိုးစွေသူတေသန
 စခန်းမှာ ရောက်နေတဲ့ တွေး အရာရှိတစ်ယောက်မောင်း
 လိုတော်ပါသေးရဲ့။

ଫୋକ ଦ୍ୱାରା ମୁଣ୍ଡିଲାଙ୍କରୀ ପାଇଁ ପରିଚୟ ଦିଆଯାଇଛି । ଏହାର ଅଧିକାରୀ ପରିଚୟ ଦିଆଯାଇଛି ।

ဆရာကြီးက စကားမပိုတော့ သူပြောတာ တော်
 ရုံနှဲနားမလည်ဘူး၊ သူတေသနဆိုင်ရာ စက်ကိရိယာပစ္စည်း
 များကို စနစ်တကျထိန်းသိမ်းပြီး အကျိုးရှိအောင် သုံးစွဲဖို့
 မိန့်ခွန်းပြောရာမှာ ပစ္စည်းဆိုတဲ့ စကားက အကြိမ်ကိုမဲ့
 ပါတယ်။ သူအသံထွက်က ပစ်ခဲ့ လိုဖြစ်နေတော့ ပထမ
 သိပ်နားမလည်ဘူး၊ နောက်ပိုင်းကျမှ နားလည်တာ။

အဲဒီမိန္ဒီခွန်းပြောပြီး နောက်ပိုင်း ဆရာကြီးကို ပစ်ချိုး လိုက်နှစ်တဲ့လူတွေက နာမည်ပြောင်ပေးလိုက်ကြတယ်။ အောက်လိပ်လိုပြောရင်လည်း ပဲတယ်။ အသံကုလည်း တိုးတိုးဆိုတော့တော်တော်ကူရှိက်နားထောင်ကြရတာ။ တခါသားဆရာကြီးကတော်နဲ့တွေ့လိုက္ခာနှစ်တို့ကမေးကြည့်ပဲတယ်။

အောင်မကြီး ..ဆရာကြီးက မြန်မာလိုပတ်ဘူး၊
အင်လိပ်လိုပြောရင်လည်း မပိုဘူး ချင်းလိုတော့ မိမာ
ပြောနော်.... ဖေးတော့ ရှင်တို့ ဆရာကြီးက ချင်းလိုလည်း
မပိုတော့ဘူးတဲ့။ ကဲ....မှတ်ကရော။

ଫୋର୍ମଟାର୍କିପି FRI ଦେୟଭିର୍ବିତାମୁା ଦେୟିଲ୍ଲୟ
ଦେୟଲାଲ୍ଲି ଗୃହିତେବିତ୍ତିଆସାଃଲ୍ୟଃତାକ୍ଷଶିପ୍ରିଃ କ୍ରିୟିକ
ରତାଯି॥ ଧ୍ୟାତାତ୍ମିନ୍ଦିଃପ୍ରେଣି॥ ଦେୟିଲ୍ଲୟଦେୟକେ FRI ଗ
ଲ୍ୟକ୍ରିଃଦେୟଭିର୍ବିତାଏକିଃପଲ୍ଲିଦିନିଵ୍ୟାଃଶ୍ଵିନ୍ଦ ଗୃହିତେବିତ୍ତି
ଲ୍ୟାଚ୍ୟଦେୟଗ ଅପିନ୍ଦମାଵନ୍ଦିପିଃ ତୋଣିକେକ୍ରତାଯି॥

ခဏနေတော့? ဆရာကြီးကပြန်ထွက်လာပြီး ကျွန်တော်တိုကိုဝင်ကြပါ။ ထိုင်စရာနေရာတွေရှုပါတယ် ဆိုပြီး စွဲတ်အတင်းဝင်ခိုင်းတယ်။ ကျွန်တော်တို့ထဲက တစ်ယောက်က ‘ဆရာကြီး ကျွန်တော်တို့က ဆရာကြီး တပည့်တွေပါ။ ညွှန်သည်တွေ မဟုတ်ပါဘူးလို့ပြောမှ အော်....ဟုတ်လား၊ ဒါနိုလည်း နေကြ နေကြ လို့ပြောပြီး ရိပ်သာခန်းမထဲပါန်ဝင်သားတာ။

သူ့ကျောင်းသား FRI က သူ့တပည့်တွေကို
တောင်မမှတ်မိဘူး။ တော်တော်ဆိုးတဲ့ ဆရာကြီး။ ဆရာ
ကြီးကို ရယ်ပွဲဖွဲ့ခဲ့တဲ့ ကျွန်တော်တို့လည်း အခုတော့ ဆရာ
ကြီးလိုပဲ အမေသနလာပြီ။

ဝင်ဆိတာ လည်တတ်တဲ့သဘောရှိသတဲ့။

စာရေးဆရာမကြီး ဒေါက်တာ မတင်ဝင်း ရေးထားတာ။ ဆရာကြီးက FRI ညွှန်ကြားရေးမှုး ရုံးသစ်ကြီးမှာထိုင်တယ်။ သူ့အခန်းတံ့ခါးချက် နှစ်ချပ်စလုံးကို စေထားလေရှိတယ်။

သူအန်းထဲ ဝင်ချင်ရင် တံခါးကိုခေါက်ပြီး ခဏ စောင် သွက်ဝင်ခဲပါ လိပ်ပြာတဲ့အသံကြားမှ ဝင်ကြရတာ။

တံခါးတစ်ချင်ဖွင့် တစ်ချင်ပိတ်တဲ့ ဆရာညွှန်မှူးရယ် တံခါး နှစ်ချင်စလုံး ပိတ်ထားတဲ့ ဆရာ ညွှန်မှူးရယ် ထူးခြားတဲ့ မှတ်သားရတဲ့ ဆရာများပါပဲ။

နီနယ်လှို့အျား

အဲဒီ အချိန်က FRI မှာ ဒုတိယ ညွှန်ကြားရေးမှူး သုံးလီးရှိတယ်။ အရိန်အမည်နဲ့ချည်းပဲ။ ဦးစီးတင့်၊ ဦးစီးနဲ့ ဦးစီးဝင်းတို့ဖြစ်ပါတယ်။

ဦးစီးတင့်က သစ်တောတွက်ပစ္စည်း သုတေသန ဌာနခွဲ Forest Product Research division ဦးစီးက သစ်တောတိန်းသိမ်းပြုစုရေးသုတေသနဌာနခွဲ Forestry Research division ဦးစီးဝင်းက စီမံခန့်ခွဲရေးနဲ့ ဘဏ္ဍာရေးနဲ့အသီးသီးတာဝန်ယူကြပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ရှိနေစဉ်က အဲဒီ နောင်တော် ဆရာများ နိုင်ငံခြား သွားကြတယ်။ ပြန်လာကြတော့ ထုံးစုံအတိုင်း ညွှန်ခံပွဲလုပ်ပေးကြပါတယ်။ FRI ညွှန်ရိပ်သာမှာလုပ်တာ။ ညွှန်ရိပ်သာ လသာဆောင်လေးမှာ ထိုင်ကြတော့အစ်ကိုကြီး ဦးစီးတင့်ဘေးမှာ ကျွန်တော်က ထိုင်မိသွားတယ်။

အဲဒီ အချိန်က Red Label လောက်ပဲ အရက် ကောင်းကောင်းထားပြီး သောက်ကြရတယ်။ မျှော်လင့်ပ ထားဘဲ အစ်ကိုကြီး ဦးစီးတင့်က Red Label ပုလင်း ကိုကိုင်ပြီးတော့ ‘သူငယ်ချင်း ဘယ်လိုသောက်မလဲ’ လို ကျွန်တော်ကိုပေးတာ။ ကျွန်တော်လည်း ဘာပြန်ပြောမလဲ မသိဘူးဖြစ်တော့ အစ်ကိုကြီးက လာ လာ ခင်ဗျား ဖန်ခွက်ထဲ ရော့ သုံးတုံးလောက်ထည့်လိုက်လိုပြောတယ်။ နောက်ပြီး အဲဒီခွက်ထဲကို သူကိုယ်တိုင် Red label နှစ်ပက်လောက်ထည့်ပေးတယ်။

ရေလည်း မရောနဲ့ ဆိုဒါလည်း မရောနဲ့ ရောတွေကို လူပဲ လူပဲ ပြီး ဖြည့်ဖြည်းချင်းစုတ်သောက်။ ဒီနည်းကို On the rock လိုခွဲတယ် လိုပြောပြပါတယ်။ ကျွန်တော်ရဲ့ ပထားဆုံး အရက်သောက်နည်း ဆရာပါပဲ။ ရှေးက သစ်တောကျောင်းသား အရာရှိငယ်တွေကို ဆရာတွေ နီနယ်တွေက တောလုပ်ငန်းတွေ လက်တွေ့သင်ပေးသလို အရက်သောက်နည်းပါသင်ပေးတယ်ဆိုတာ ကြားဖူးတယ်။ အခုတော့ ကိုယ်တွေဖြစ်သွားပြီ။

အစ်ကိုကြီး ဦးစီးတင့်က မြန်မာစကားကို ကွင်းကွင်းကွက်ကွက်ပေါ်လွင်အောင်ပြောတတ်တယ်။ အင်လိုင်လိုပြောရင်လည်း အင်မတန်ချောတယ်။ အာရုံစိုက်ပြီး ကြီးစားပြောနေတဲ့ ပုံးမပေါ်ကိုဘူး။ အင်လိုင်စကားပြောနေတာပေ့ မြန်မာစကားပြောနေတာလိုပဲ အထောက်မရှိမရှိဘူး။ smooth ဖြစ်တယ်လို့ ပြောရမယ်ထင်တယ်။

စာမျက်နှာ (၃၂) မှာဆက်

Forest Law (1992)

The Forest Law covers all forest resources in the country, including those that are protected (Reserved Forest land and Protected Public Forest land) and those that exist on Public Forest lands covered by the Vacant, Fallow and Virgin Lands Management Law (2012). While the law indicated that the Minister of the Ministry of Environmental Conservation and Forestry may change the classification of any area of Reserved Forest land to Public Protected Forest Land, with approval of the Government, there is no clear procedure as to how this would be accomplished or what standards are to be applied (*Article 8*). There also appears to be no mechanism in the existing law to declassify areas of Reserved Forest land so that they may be utilized for another purpose, such as agricultural land to be allocated for smallholder farmers. In fact, the Law clearly states that any areas of Reserved Forest existing underthrew Forest Act of 1902 shall remain as Reserved Forest lands (*Article 56*).

In order to realize a holistic approach to land management, it is recommended that meetings with various Government stakeholders that the Government has embraced the concept, and is in the process of researching how best to move forward to meet the goal.

In developing a comprehensive legal framework on land for the country, Government decision makers should keep in mind that the rights of citizens and economic growth are not mutually exclusive. In the modern day realm of sustainable development, a country cannot have one without the other.

Myanmar must take steps to improving its system of land management in the country after careful consultation with relevant stakeholders, including civil society. The land rights of smallholder farmers and communities must be respected in this process in order to avoid problems with land conflict and social instability, which could negatively impact on the economic and development currently taking place in the country.

From Previous month ⇒

SOME MISCELLANEOUS NOTES OF MYINT SWE

Myint Swe (1975)

What is a Forester ?

I sincerely acknowledge that the following article was written by U Ohn Win who is Ex-Minister for Ministry of Natural Resources and Environmental Conservation. It was mentioned in Forestry Journal published by Myanmar Forest Association as in commemoration of Yangon University Centenary. I liked his article a lot, so I translated it into English as appropriately as possible.

The term “Forester” is used to refer to Forestry graduates. This term is proudly recognized and used not only in Myanmar but also around the world. Wanting to know the meaning of each basic letter of the term “Forester”, the author searched them in many books but found nothing. The author interpreted the meaning of each letter in the most appropriate way with his own idea. Each interpretation can also be interpreted by experience and general knowledge of the readers if necessary or incomplete.

1. F stands for Faithful. It is very crucial for us to be faithful to Forest Department and our occupation. We must faithfully conserve the forest resources which are valuable and useful. We must try to become the faithful staff that can perform their tasks and duties in line with the policy and targets laid down by the State, Ministry and Department.
2. O stands for Obedient. We must be those foresters who strictly follow the rules and regulations prescribed by Forest Department. Also, we must obey the orders of our senior officers.
3. R means Respectful. Since we forest staff have to deal with all sorts of people every day, we must be respectful of their religions, cultures and customs. In communication, we must communicate friendly with those people based on respect.
4. E stands for Energetic which means Active and Enthusiastic. We need to carry out forest works

actively and enthusiastically. Active movement and enthusiasm are very important for forest works. The active movement of a leader is not only the strength but also the tonic of his subordinates.

5. S stands for Systematic. The forest works are systematic and specific as well. Every forest work needs to be carried out in phases. We cannot go over each and every phase. Hence, we foresters need to be systematic staff members.
6. T stands for Tactful which means Sharp and Clever. We need to be highly sharp and clever in communicating and dealing with all sorts of people. We have to often come across natural disasters and social danger in the forest. Our sharp sense of intelligence is very crucial for us and our subordinates to be free from those disasters and danger.
7. E stands for Efficient that means Skilful. We need to be highly skilful in our occupation. Your skill can get the confidence of senior officials, officials with equal status and subordinates.
8. R stands for Resilient. It means „be resistant to shock, injury, pain, mental stress, change, and so on”. We must try to become forest personnel who are capable to expel those feelings accommodatingly. For this, we must withstand harsh works and dangerous attacks. We must always try hard to be resilient to both physical and mental sufferings.

Remark

- (1) The above translation might contain requirements and mistakes. I would highly appreciate you if you could provide me with some better amendments.
- (2) This subject matter was translated by me in honour of retired forest officials and those forest officials currently working in the Ministry.

သမ်တော်ရုံး ဘဝအစီပို့အပိုင်းယူး(၅)

ပန္တက်ရှိက်ချိန်က ဝန်ထမ်းများ နွေစဉ် နှေ့လယ်စာ စားကောင်းသောက် ကောင်းရက်များပဲဖြစ်ပါတယ်။ ယာသမားများဝလေ့က ထိုနှေ့မှာ ယာနတ်ပသ ပွဲပါ။ ပေါင်းလုပ်ပြီး ဟင်းကောင်းချက်၊ ဝန်ထမ်းများကို ဦးလီးဖျားဖျား ဟင်းထည့် ကျွေး ကျွန်းတာမှသူတို့စားကြပါတယ်။ စေတနာကပိုပါတယ်။ ကြော်သားဟင်း ပင်တိုင်ပါပြီး၊ ဝက် အမဲသားဟင်းများ ရွာထဲပေါ်ချိန်နဲ့တိုးရင် ထည့်ချက်ကျွေး ကြပါတယ်။

ကံကောင်းရင် တော်လိုက်မှုဆိုးကနေ ဝယ်ရတဲ့တော်ဝက်သား၊ ရှိသား များလည်း ပါတတ်ပါတယ်။ စခန်းမှာ ဖြစ်စေ၊ ထမင်းပိတ်ကျွေးကြလိုဖြစ်စေ ခုလို ပန္တက်ရှိက်ထမင်းကျွေးတာ ဖြစ်စေ ကြော်သားဟင်းပါတဲ့အခါ အသဲအမြစ်ကို ကြီးသူထဲ့ဦးဦးဖျားဖျား ထည့်ပေးလေ့ရှိပါတယ်။ အစ်ကိုဦးသန်းဝင်းက ဘာရယ် ကြောင့်ရယ်မသီ(ပေးမရ) အသဲအမြစ်မစားလေတော့ ကျွန်းတော် ပန်းကန်ထဲ ရောက်လာလေတော့ကာ မမျှော်လင့်ပဲအသဲစားသူ ဖြစ်သွားပါတော့တယ်။ (နိုင် ရုံးမှာတော့ ရောဂါရာရာနဲ့ မစားကြဟုတော့ ဘုတ်အုပ်များမှာ ဖတ်ရှုံးပါရဲ့)

တော်မှာနေတဲ့ရက်များလာတော့ တော်ကောင်ပျိုးစုံလည်းကြံ့ရ စားရ ပါတယ်။ တော်ထဲ ချောင်ပိတ်နေရာသံပိုက်တွေနဲ့တား၊ တော်ကောင်ကို ညာသံ ပေးဟောင်းထည့်အုပ်စုလိုက် အမဲလိုက်ဝလေ့လည်းရှုံးလေတော့ ရှိ တော်ဝက် တွေအရများ၊ ရှိရရင် ရှိချေးခါးချက်စခန်းတစ်ဖွဲ့လုံးဖိတ် ညျှော်ခံတာလည်း ရှိ လေတော့ မစားချင်အဆုံးပါပဲ့။

သစ်တော်သမားဘဝ စားရခဲ့ အရသာအကောင်းဆုံးကဆတ်သားပါ အင်မတန်ရဲပါတယ်။ တော်တွေပြန်းလာတော့ ပိုရခဲ့ပေါ့။ ဒါပေါ့ ခုဇေတ် shopping mall ကြီးတွေမှာကအစ ဆတ်သားခြောက်ရယ်လို့ ဖော်ဖော်သီးသီးဝန်လေတော့ဘာသားတွေဖြစ်လေမလဲစဉ်းစား ကြည့်ကြပါလေကုန်။ ပန္တက်ရှိက်ပြီးပြီးခြင်းမှာ ယာသမားတွေကို ကျွန်းစေထုတ်ပေးပြီး၊ ပန္တက်စေ ကျွန်းစေစိုက်စေပြီး စိုက်ပျိုးပြီးမှ ဝန်ထမ်းက လိုက်စစ်တဲ့စနစ်ကို အစ်ကို ဦးသန်းဝင်းကထိစဉ်ကကျွေး သုံးပါတယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့ ၁၉၈၁,၈၂,၈၃ လည်းအောင်မြင်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါတယ်။

ကိုယ့်အနေနဲ့ကပ်ထမဆုံးအလုပ်သင်နှစ်ဖြစ်လို့ လုပ်ရှိရှိလုပ် စဉ် လေ့လာရတဲ့အချိန်ဖြစ်ပါတယ်။ လိုက်စစ်ပြီးပန္တက်ရှိက်ပြီးလို့ ကိုယ့်သီးနှံစိုက်စို့ အရင်အားစိုက်နေသူတွေကိုကျွန်းစေအရင်စိုက် စို့ ပိအားပေးရတာတွေရှိပါတယ်။ အများစုကတော့လိုက်နာကြတာ တွေ့ရပါတယ်။

အမှန်တော့ ကျွန်းစေလို့ အလွယ်တကူ၏နေကြတာ၊ ကျွန်းသီးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်းသီးကို ကန်လန်ဖြတ်ဒီးထက်ထက်နဲ့ ခွဲလိုက်မှ အခန်းကန့် J ၂ ၃ ၄ ၅ ခုအကန့်ပါတတ်လို့ အကန့်ထဲ ကျွန်းစေလေးတွေရှိတာပါ။ ကျွန်းစေတိုင်းက အပင်မပေါက်ပါ။ ၂၀-၃၀ သာ အပင်ပေါက်(germination percent) တာပါ။

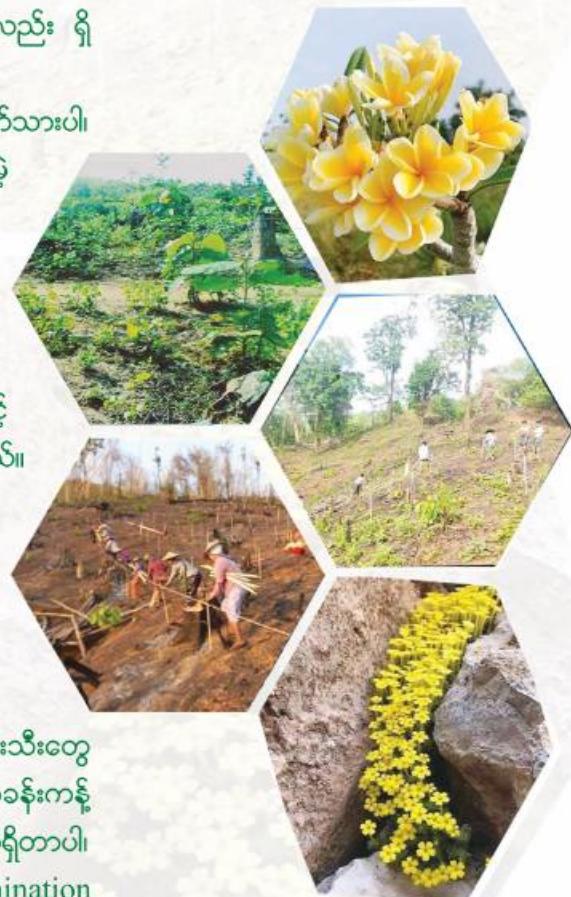
အောင်ကြော်မြို့ (၅)

‘ညီလေးတို့ ဒီမှာကြည့်စမ်း’ ရှိုးဆက်ပါတဲ့ ကျွန်းသီးတစ်ခုကိုပြင်ပေး အစ်ကိုကြီးဦးသန်းလွင်က ပြလိုက်တာပါ။

‘မင်းတို့မှတ်ထားကွဲ ကျွန်းသီးနိုးဆက်ကာ January လလယ်လောက် ကြမှ ရိုးဆက်စခြားကိုတာ ရိုးဆက်ခြောက်ပြီးမှ ကျွန်းသီးက ကြတာ’

‘ဒါကကျွန်းတော်တို့ ဦးသန်းဝင်းတို့အပေါ် အုပ်ချုပ်ရတဲ့ခရိုင်ဝန် DFO အစ်ကိုကြီးဦးသန်းလွင်ရဲ့သွားသင်မှုတစ်ခုပါ။ ရိုးဆက်ခြောက်မှ အကြောင်း (သို့) ခြောက်ချောက်မှာကြားချက်ပါ။’

ထိုစဉ်က ကျွန်းစိုက်ခင်းတွေ

မှာ Local ခေါ်တဲ့ ဒေသပျိုးရုံးကိုသာ ရယူစိုက်ပြီးကြပါတယ်။ ရပူးနိုင်လောက်အောင်လည်း သဘာဝကျွန်းပင်ပေါ်များပါတယ်။ သဘာဝတော့ အထူးသဖြင့် Home of Teak ကျွန်းပင်ရဲ့ဖော်ပြည့်အဖြစ်သတ်မှတ်ခဲ့တဲ့ ပဲခူးရုံးပဲမာအောင်လုံးသောကျွန်းမျိုးတွေ စုဆောင်းမှုအခြေအနေဖြစ်ပါတယ်။

အစ်ကိုပြီးသန်းဝင်းက ယာသမားတွေ စိုက်ပျိုးမြေပရှိမှုအပေါ်မူတည်လို့
တစ်ကောကို ကျွန်းစေမည်မှု စခန်းသို့ပေးသွေးရမယ်သတ်မှတ်လို့ ကျွန်းစေ
စုစုနှစ်ကို သုံးခဲ့ပါတယ်။ နောင်သောအခါမှာတော့ October လလောက်ကပင်
ကျွန်းစေရပြီဆိတ္တဲ့အာရပ်တွေဆီက ကျွန်းစေမှာယူ ကျွန်းပျိုးပင် ပျိုးထောင်စိုက်
ပျိုးရတဲ့ခေတ်အခြားရောက်လာလိမ့်မယ်။ ထိုစဉ်အခါက မထင်မိခဲ့ပါ။
ကျွန်းပင်တစ်ပင်က ရှင်သနဖို့သာမဟုတ် ဖြောင့်တန်းစွာကြီးထွား၊ လိုတဲ့အမြင့်
ရောက်ရင် ရောင်းတမ်းဝင် လုံးပတ်ကြီးထွားလာဖို့ ရောမြေ ရာသီဥတုမျိုးစွေ
ပျိုးရင်းတို့က မှန်ကုန်မျှတဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။

‘အကောင်းဆုံးဆိတာ မရရှိပေါ်တဲ့အချိန်တွေကြုံဟာ... အဲဒီတိန်းကအကောင်းဆုံးပါလား ဟ’ လို တမ်းတမိခဲ့ပါတယ်။

ပန္တက်ရိုက် ကျွန်းစောင့်ကို လိုက်စစ်ကာလတွေမှာ ကျွန်းတော်ကြံ့တိုင်း
လုပ်တာက ယာအစွန်ဆုံး တောင်ကမ်းပါးယံရှိတဲ့နေရာရောက်ရင် အမြင့်ဆုံးကို
တက်၊ အပေါ်စီးကနေ တော့တော်အလှကို bird eye နဲ့ကြည့်ရတာပါ။ တောင်
ဖက်မှာ ပိုလ်တွေ ရေချိုးတဲ့လေားကြီးကိုမှားကိုထုတေသန သူကတော့ တစ်ဖက်
က မြင့်ရာက တစ်ဖက်ကို ပြောပြလေးနိမ့်သွားတဲ့ တောင်ညိုတောင်၊ မြင့်တဲ့
အစွန်းမှာ ကျောက်နံရုံ တောင်ညိုဘုရင်က သေဒဏ်ပေးရာစဝ်သားတွေကို
တောင်စွန်းကနေ ချောက်ထဲတွေန်းချုတယ်။ ပါးစပ်ရာဇ်ဝောပြောကြလေရဲ့

အရှေ့မြောက်ဖက်ကြည့်စိုက်ရင် မိုးထိလားထင်ရဲ တောင်မောက်ကြီး
ဖြစ်တဲ့ စောဖြူတောင်၊ အလယ်မှာတော့ တဲ့လေးတွေနဲ့ ယာကွက်တွေစိုက်ခင်း
ဟောင်းက ကျွန်းပင်တွေ အစီအရိသဘာဝတော့အလှု သစ်တော့သမား for-
ester တစ်ယောက်ရဲ့ မြို့ကလူတွေမခံစားရတဲ့ သဘာဝပန်းချိကားချပ်ကြီး
ဖြစ်ပါတော့တယ်။

တောင်ယာထဲ ကျွန်းစွေ ဘယ်လိုဖိုက်ကြတယ်ကိုလည်း လိုက်စစ်ရင်းလေ့လာကြည့်မိပါတယ်။ စခန်းကုပ္ပါယော့ ဖို့ခနောင့်သုံးပွင့်ဆိုင် ကျင်းလေး ဂုဏ်ပိုင်း ပျောက်မ အနိုင်လောက်တူး ၃စွဲခဲ့ထဲညွှေ့ မေပြန်ဖို့ဆိုပြီး သရပ်ပြထားပါတယ်။

သို့သော်လှား သရုပ်ပြအတိုင်းလုပ်သူလုပ်သလို.. အတွေ့အကြံအရ သူတို့
အသာ modify လုပ်သူတွေရှိပါတယ်။ ကျွန်းမြေတွေကို မြေပေါ်မျှချ တူရင်းနဲ့
ဆောင့် မြေထဲဝင်အောင်လုပ်သူ တူနဲ့ရှိက်ထည့်သွုံစသည်ဖြင့်လည်း တွေ့ရပါ
တယ်။ ဒါတွေကြည့်လို့ ဘုရားမှာ အကောင်းဆုံးစနစ် စိတ်ကူးလုပ်ခဲ့တာ၊
အစွဲစိုက်စဉ် အအောင်မြင်ဆုံးဖြစ်ခဲ့တာ ထိန်စိုင်းရောက်ရင်ဖော်ပြသွားပဲမယ်။
ခုတော့ကိုယ်က လက်သင်၊ သူတို့လည်ပတ်နေတဲ့ စနစ်ထဲလေ့လာသင်ယူလဲ
ပါပဲ။ ဘယ်လိုစိုက်စိုက် အနည်းဆုံး ၉၀% အထက်အောင်ဖို့ ယာသမားများ
ကိုယ်တိုင်တာဝန်ယူရမဲ့စနစ်ဖြစ်တာကြောင့် ပန္တက်တိုင်း၊ ကျွန်းပင်ရှိရေး၊ ပိမိတို့
စိုက်သီးနှံအောင်ရေးတို့က ငြင်းတို့အာရုံထားကိစ္စဖြစ်ပါတယ်။

ယာသမားများ အစိကစီးပွားဖြစ် သီးနှံကတော့ မြပဲနှင့်နဲ့အချိုက
ဝမ်းစာပါးကို ဆေးထိုးစိတ်ကြပါတယ်။ ရေရတ ခေါင်းသား မဟုတ်ကယ်လဲ

မှာလည်း စိုက်ကြပါတယ်။ မြေပဲစိုက်
တာက ဂျွန်းရဲ့မိတ်ဖက် nitrogen
fixing spp: မြေသွေအကျွေးသလိုပေ
မို့ ဂျွန်းပင်တွေပို့ရှင်သန်ကြီးထွားမှု
ကောင်းတာမို့ နောက်လိုင်းမှာ ယာသမား
တွေနဲ့ သဘောတူစာချုပ်မှာ ယာရဲ့
၅၀% ကို မြေပဲစိုက်ပျို့ပါမယ်လို့ ထည့်
သွင်းချုပ်ဆိုရပါတယ်။

မြေပဲစိက်တာက ပါက်ပြား
ပါက်အစွဲထည့်စိုး လုပ်အားစိုက်ရသ
လို မျှီးစွဲစိုးရင်းရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့
၁။ ဆ က နေ ၁၂ ဆခန့်ထွက်လို့
အမြတ်သေချာပါတယ်။ နှစ်းကတော့
လူပျိုင်းစိုက်လို့သတ်မှတ်တာပါ။ မိုးအ
ဆင်မသင့်ရင် အသေအပျောက်အဆုံး
ရှုံးများပါတယ်။ နှစ်းအောင်မိရင်လည်း
ဝင်ငွေကောင်းတတ်တော့ နှစ်းစိုက်တာ
ထိတိုးသလိုပါ။

ယာသမားတွေမှာ မှတ်မှတ်ရရ ဖောင်အိုင်ရွာက ကိုအနီးဆိုသူဟာ နှစ်တိုင်း ၁၀၀ ကျွန်းပင်အောင်တဲ့သူ ပါ။ သူမှာလည်း သမီးခြေ တင်ဖော်

ခိုတာရှိပြီးသားဖြစ်သူ ဉာဏ်ဝင်းက ကျွတ်ဆက်ဆက်ရယ်ပါ။ အစ်မကြောင့်လားတော့ မသိ၊ ကိုယ့်အပေါ်တော့ ခင်ပါတယ်။

အဲ.. ဦးရွှေပျိုင်းကတော့ သူ့အိမ် သူ့တဲ့မှာသာ
ထမင်းစားအိမ် တည်းအိမ်ဖြစ်ပေမဲ့ ကျွန်းစိုက်ပင် အောင်
စိုကတော့ ကျွန်းတော်နဲ့တကျကိုကျကိုပါ၊ ကျွန်းတော်က
လည်း အလုပ်နဲ့ပတ်သက်ရင်မလျှော့ သူကလည်း လေ
ပျော်နဲ့ဆင်ခြေများ၊ မိသားစုက ကျွန်းတော်နဲ့အင်မတန်ရင်း
ပါတယ် ဦးရွှေပျိုင်းသမီး အကြိုးဆုံး မရင်သန်းဆိုတာက
ကျွန်းတော်တို့ရောက်တော့ အိမ်ထောင်ကျပြီးသားပါ။ သူ့
အောက် မရိသန်းဆိုတာက အေးတယ် ကျွန်းတော်တို့အဖွဲ့
ရောက်ရင် ချက်ပြုတ်ကျွေး ခုထိအပျို့ကြီးထင်တယ်၊ သူ့
အောက်က အေးသန်း၊ ကျွန်းတော်တို့ရောက်ပြီးနှစ် အောက်
ပိုင်းက ရွာသားကိုစိုးမြင့်နဲ့ အိမ်ထောင်ကျတယ်၊ ကိုစိုးမြင့်က
ကိုယ့်အပေါ်ခင်မှုခင်၊ သူ့အောက်က သမီးအငယ်ဆုံး
ငြေးသန်း ကိုယ်က ဂျက်ထော်လို့ နံမည်ပေးထားတယ်
အောက်မှာ ထွန်းဝင်း၊ ထွန်းမင်း ညီအစ်ကို နှစ်ယောက်
ရှိသေး နှိမ်သာ ထွန်းမင်းက အိမ်ရောက်ရင် ကိုယ့်အနားက
မခွာ.. ဒီလိုပဲ မိသားစုပုံစံပါ။

၁၁။ အတ်ပေါင်းတော့ ဦးအုန်း သမီး တင်ပေရိက
ကျွန်တော့တယ် တောခေါင်း တင်ထွန်းနဲ့ ဦးရွှေပျိုင်း
သမီး ဖွေးသန်းက အန်းက်နေ တယ် ထွန်းထွန်းနဲ့
အီမီထောင်ကျေပါတယ်။

ထူးခြားတာ မောက်တာသိနိနိဆိုတဲ့ အရပ် ၆ ပေ
ကျော် လူကြီးရှုပါသေးတယ်။ သူက လူမျိုးခြား Indian
ပါတယ်ထဲနေတုန်းက မောက်ကိုင်တာမို့ အဲဒီနာမည်ပေး
ကြတာပါ၊ ဒီနယ်ထဲရောက် အိမ်ထောင်ကျတော့ ကျနဲ့ခဲ့ပြီး
မွေးတဲ့ သားသမီးတွေက ဒီအရပ်ထုံးစံမို့ သူလည်းဒီအရပ်
ထုံးစံနေပြီး ဆေးလည်းကျပါတယ်။ ဆေးဆရာတွေလည်း
များလေတာ အလုပ်းသင့်ရင်ဖော်ပြပါမယ်။

နောက်ထူးခြားသူက ဆရာလေးလို့၏ကြေသူ
ဦးအေးဟန် ဖြစ်ပြီး မိန့်မက ဒေါ်ဖွားချင်။ လက်သမား
ဆရာ လွှန်စွာအပြောကောင်းသူ လူစုံပါ။ ဗက္ဗ ထဲလည်း
ပါဖူးပြီး တစ်ခါသား ဗက္ဗထဲက တိရှိပြည်ရောက်လှကြီး
တစ်ယောက်ရဲ့သမီးကို ရန်ကုန်အိမ်ကနေ နယ်စပ်အ
ရောက် သူက တာဝန်ယူပို့ပေးရပုံပြောပြတာ J နာရီကျော်
လောက်ကြာတယ်ဟုတ်တာ မဟုတ်တာအပထားတန်ဆာ
တွေဆင်ပြောလိုက်တာ နားထောင်လို့ အကောင်းသား၊
ဒါတင်မဟုတ် သူတိုကအောက်ပိုင်း၏၏တဲ့ မြို့နားကြော်
တွေ ဖက်ဆင်းသွားရင် ကျောက်သင်းဘာ ဘာဉာဏ်ဟော
ရင် သူက ဆရာကြီး တရာ့တသေလာနားထောင်ကြဆိုပဲ၊
ကျွန်းတော်နဲ့ကတော်မြို့စရာတွေပြော တော်ထဲနေရ အပန်း

ပြော မိတ်ဆွဲတွေပါ။

ပန္တက်ရှိက်ချိန် ကျွန်းစောစိုက်ချိန်တွေပြီးတဲ့အခါ
မြို့တစ်ခေါက်တက်နားချိန်လေး နောက်အခါ သွားလာချင်
စိတ်ပျောက်ဆလာက်တဲ့ ၁၂ မိန့်လောက် ပွဲက်ရှိန်လမ်းကို
နောက်ပြန်အတက်မျှပဲရေးပြပါတော့မယ်၊ ခုတော့ နတ္တလုပ်င်း
ပြန်ရောက်သွားပြီ့ မြို့ရောက်ရင်ဆိုကြားဖီးခေါက်ခွဲစား
ရှုပ်ရှင်ကြည့်လို့ foresters အချင်းချင်းနောက်ကြသလိုပါပဲ
ရဲမြင်သိန်းနဲ့တွေ့ မြို့အရသာခံစားကြပါတော့တယ်။

အနေကြာတဲ့အခါ နတ္ထလင်းမှာ လွန်စွာခင်မင်ရ^၁
 သောမိသားစုများလည်းရှိလာပါတယ်။ အဲဒီတဲက တစ်ခု
 က မဖြို့ ရွှေတံ့ဆိပ်တွေရ အဆင့်ဘက္ကာင်းဆင်း၊ အကြီး
 တန်းဆင်း (ယခု အငြင်းစား ဦးစီးအရာရှိ) ဦးထွန်းလွင်
 မိသားစုနှဲပါ၊ သူနဲ့လည်း သောက်က စားကြရင်း အပြင်
 တွေ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းဖလှယ်ရင်း မိသားစုပုံစံဆက်ဆံရေး
 ခင်မင်ရင်နှီးတာမို့ ကျွန်တော်တို့တွေငယ်စဉ် တစ်ခါတရုံ
 အပျော်လွှန်အချိန်မတော်ရောက်သွားရင်တော် ထမင်း
 ကျေး၊ အိမ်ရာခင်းသိပ်သည်ထိ ကိုယ့်အပေါ်ကောင်း
 မိသားစုခင်မင်ဆက်ဆံရေးလည်းတစ်သက်တာရဲ့ပါတယ်။

မြို့မှာရှိစဉ် ဝါဆိပန်းခွဲတွက်ချိန်နဲ့ကြောလို ပြည်
ဧရာဝတီတောင်ဖက်လိုက်သွားချိန်မှာ နတ္ထလင်းမြို့သူ
ကိုယ်ဟန်ကျော်ရှုံးလုပ်သူလေးတစ်ယောက်ကို တွေ့လိုက်
ရပါတော့တယ်။

သိပါသောလည်း သူလေးက ပိုင်ရှင်ရှိကြောင်းသိ
လာရသလို.... ကောင်လေးကလည်း နတ္ထလင်းက ပြင်ပ
လောကမှာကိုယ့်အင်မတန်ရင်းနှီး၊ မိတ်ဆွဲ တစ်ယောက်
ခဲ့ညီဖြစ်ကြောင်း သိရတော့... ညီလေး လုပ်ထား ကြေးစား
ထိမှနိတာထားအားပေးခဲ့ရပါတယ်။ အတ်သိမ်းက နောက်

ပိုင်းကာလတွေမှာ အဲဒီ ညီလေးက ငယ်ငယ်နဲ့ ကွယ်လွန် ရှာသလို သူလေးကလည်း မိဘသဘောတူသူနဲ့ အိမ် ထောင်ကျော်းပါတယ်။ ချစ်တိုင်းလည်းမညား လောက ဓမ္မတာပေါ် ခဲတော့ သူလည်း အသက် ၆၀ နီးပြီပဲ့၊ လူဘဝကတိတိလေးပါကော်။

မြို့ကိုပြန်ရောက်စဉ်ကာလမှာ နတ္ထလင်းသာမက ကျွန်ုတ်တို့ ပြည်ကိုသွားလည်သလို နောက်ပိုင်းကာလ တွေမှာ အချင်းချင်းဆက်သွယ်ခြေဆန့်တာက မီးကုန်း၊ ကြိုးပင်ကောက်၊ အုတ်ဖို့ မင်းလှ၊ လက်ပံတန်း၊ သာယာ ဝတီ ထိရောက်ပါတယ်၊ မြို့တိုင်းမှာ Forestry ညီအစ်ကို တွေ့ရှိပါတယ်၊ ကျွန်ုတ်တို့ ၈၃ ဆင်းတွေအများစုက ပဲခူးအရှေ့ရောက်ကြပါတယ်၊ မှတ်မိသမျှ မောင်မောင် လွှင်၊ သက်ပိုး၊ လျမ်မြှင့်ပိုး ဝင်းကြော် သန်းစုံ၊ တင့်ဆွဲ စိုးဝင်း၊ ကိုညီညီတို့ပါ။ ပဲခူးအနောက်ကို ကျွန်ုတ်တို့နဲ့မြင့်သိန်းက နတ္ထလင်း၊ သာယာဝတီကို စိုးလွှင်နဲ့ လက် ပံတန်းကို သစ်တော့ ဒေါက်တာလောင်း စန်းဝင်းတို့ င ယောက်တည်းပါ။ နောင်သောအော်မှ ပြည် ရွှေတော် ကို ကိုထွန်းမင်းရောက်လာပါတယ်၊ ကိုထွန်းမင်း၊ ကိုညီညီ တို့က ၈၁ ဆင်းရမဲ့ Senior တွေပါ။ ကျော်းမျော်ပြီး တော့ ၈၃ မှ ဆင်းကြတာပါ။ (နောင် ရာထူးကြီးသူများ ပါပေမဲ့ သူငယ်ချင်းအဖြစ်၏ရင်းအတိုင်း ရေးဖွဲ့ပါတယ်) ကျွန်ုတ်တို့ ထိစဉ်က Forestry ညီအစ်ကိုများဟာ တစ်ပိုင်းအတူတူထိုင်သောက်ပြီးတာနဲ့ တစ်သက်ခင်သွား ကြတာများပါတယ်၊ ဒါနေရာမှာ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် အတွေ့အကြံကဲပြားနိုင်ပြီး ကျွန်ုတ်ကတော့ ကံကောင်း စွာခင်မင်္ဂလာရို့ဖွေ့ဖွေ့ ညီအစ်ကိုများသာဆုံးတွေ့ခဲ့ရပါတယ်။

ချစ်ဆင်မှဖြင့်သာ တရေးသားလိုက်ပါ။

နောက်ပိုင်းကာလများ မြို့တက်စဉ် ဆုတွေရ သည့် မြို့အလိုက်ညီအစ်ကိုများအကြောင်း ရေးသားသွားပါ ဦးမယ်။ နောင်တွင် DGM ကြီးဖြစ်သွားတဲ့ Senior ဖြစ် သော်လည်း သူငယ်ချင်းလိုခင်မင်သူရဲ့ တာဝန်ကျောမြို့၊ မှာ TE 21 ကားကြီးနဲ့ သူကြိုက်တဲ့ ဆရာဝန်မလေးကို ပို့ပုံအပါအဝင် တစ်မြို့ချင်းသိုက အစ်ကိုတွေအကြောင်း ဖော်ပြသွားပါ ဦးမယ်။

၌။ ဌာနကလည်း စိုက်ခင်းတွေကို မြှုံနယ်မျှ။ တွေနဲ့
တွေဖက်ထားရာမှ တစ်ပြည်လုံး စိုက်ခင်းဒေသကြီး ၃၉
သတ်မှတ်လိုက်ပြီး၊ အဲဒီအောက် ခရိုင်လိုက်စိုက်ခင်းဒေသ
ခွဲသတ်မှတ်ဖွဲ့စည်းလိုက်တော့ ဦးသန်းဝင်းတို့လို Senior
အစ်ကိုတွေ့က ရာထူးတစ်ဆင့်တိုးစိုက်ကွက်မျှ။ ဖြစ်လာပြီး
ကျွန်တော်တို့ကတော့ စိုက်ကွက်လက်ထောက်အဖြစ် တာဝန်
ဆက်ယူရပါတယ်။

သို့သော်လည်း ခရိုင်အလိုက်လိုအပ်ချက်အရ စိုက်
ကွက်လက်ထောက်ထဲက Senior ကျေသူ အတန်းတူရင်
တောင် position တေသာများကို စိုက်ကွက်မှုးတာဝန်
ပေးခဲ့တာများလည်းရှုံးခဲ့ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့အရောက်ဆုံးနဲ့ စတည်းချရမြှုက္ခာ
အီးကုန်းမြှုပြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီးကုန်းက တော့မြှုလေးဆန်ပြီး
ကုလားကုလားပင်တွေနဲ့ အရိပ်ကောင်းအွဲဆိုင်းနေတဲ့မြှုပါ။
ခေတ်အဆက်ဆက် သစ်တော့ဆိုင်ဝန် DFO ရုံးစိုက်
ခဲ့ရာမြှုပြစ်လို့ ရုံးအဆောက်အအီးနဲ့ အိမ်ယာတွေများပါ
တယ်။ သစ်ထုတ်ရေးက Manager ရုံးစိုက်ရာမြှုပြုလည်း
ဖြစ်ပြီး ဆင်ပိုင် ကဲပိုင်များကို ထုတ်လုပ်ခ ငွေရှင်းပေးရာ
မြှုလည်းဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအချိန်က မို့နဲ့သိတဲ့စားသောက်
ဆိုင်ကနာမည်ကြီးပါ၊ အစားအသောက်ကောင်းလိုနတ္ထလုပ်း
ကြိုပင်ကောက်တို့ကတောင် လာစားရတဲ့ဆိုင်မို့ သစ်တော့
သစ်ထုတ်သမားတွေရဲ့ နားခိုအပန်းဖြေရာဆိုင်လည်း ဖြစ်
နေပါတွေ့တယ်။

ဒါကြာင့် နတ္ထလင်းနေရင်း ငွေပြတ်ရင် ကားခ
၁ ကျပ်အကုန်ခံ မီးကုန်းရောက်ရင် စိတ်အေးရပါပြီ
ပိုက်ဆံပြတ်နေရင်တော့ ဆိုင်က အကြွေးနဲယူတိုက်တဲ့ ကျေး
တဲ့ အစ်ကိုတွေပါ။ (စားသောက်ဆိုင်ကြွေးကတော့ For-
esters မှန်ရင်မကင်း၊ ဆိုင်တွေကလည်း ဖောက်သည်ကြီး
တွေမို့ မြှင့်မပိုင်ပေးပါတယ) အစ်ကိုးတင်မောင်သန်း
ကတော့ ထိစဉ်က သူကိုယ်တိုင် beer တောင်မသောက်
ပေမဲ့ ဘေးကလိုက်ထိုင်ပြီးတိုက်သူ ကျေးသူပါ။ အစ်ကို
ဦးသန်းဝင်းကလည်း အတူနေသူမို့ ဆိုဖွယ်ရာမလိုပါပြီ။

မြို့မှာတွေ့တဲ့အခါလည်းပျော် တော့မှာ ကိုယ်ကျ
ရာစိုက်ခင်းတွေလည်း အောင်မြင်အောင် ကြီးစားရှုနှင့်ကြ
ရတာသတိရဲ ကိုယ့်အပေါ်ကျေးဇူးရှိတဲ့သွားနှင့်လေသူ
ဖော်ပြခဲ့ပါ အစိကို င ဦးကိုလည်း လွန်စွာ သတိရနေ
မိပါတော့တယ်။ အစိကိုများ ကောင်းမွန်မြင့်မြတ်ရာ ဘုံ
ဘဝများမှာ ရှိနေကြပါစေ။ ။

ပိုးမောင် (ကျောက်ချက်ကြီးရှိုး)

ဒါတိကို လူလည်ကျတာပဲ။ ညီးက တည်းက သူတိုင်လွတ်တွေ့စိုက်ထား တာဖြစ်ပယ်၊ ဒီကောင်လူညွစ်ပဲ၊ ဒီ ကိစ္စသူနဲ့ရှင်းရမယ်၊ ဒီလိုလုပ်လို့ ဘယ် ဖြစ်မလဲကျ.... တစ်ခြားတိုင်တွေ့လည်း စစ်ကြည့်ရအောင်။

စိုးမောင်ထင်သည့်အတိုင်း ပင် မောင်ရွှေစိုက်ထားသည့်တိုင်များ တွင် ငါးစာ ပဲဖတ်ခဲ့ ညုပ်မထားပေ။ အားလုံး တိုင်အလွှာများချည်းပင်။

ငါးဖမ်းဖို့ ငါးစာတိုင်မှာ မြေပဲ ဖတ်ကို အနေတော် ဖြတ်ပြီးညုပ်ပေးရတယ်။ ပြီးရင် ငါးတက်များတဲ့ ရေ တိမ်နေရာလေးတွေမှာ စိုက်ထားရတာ။ မန်ကိုတော့အာရုဏ်တက်လို့ အလင်းရောင်မြင်ရပြီဆိုတာနဲ့ လျှန် ဗြိုင်ဗြိုင်လေးကပ်ပြီး ငါးစာတိုင်ကို ပိုက်ကွန်းပတ်ပြီး အုပ်ဖမ်းရတာ။ အစာကို အားပါးတရစားနေတဲ့ ငါးတွေ အထွေးလိုက်မိတ်တယ်။ ငါးစာက တစ်နာရီလောက်ဆိုကုန်ပြီး ငါးစာကုန်ပြီးမှ သွားဖမ်းလည်း ငါးတစ်ကောင်မှ မဖိတော့ပေး။ ဒါကြောင့်မို့ နေရာဦးချင်ပေးမဲ့လည်း ငါးစာတိုင်ကို အစောကြီးထိုက်လို့မရ။

ရတဲ့နေရာလွတ်လေးတွေ မှာ ပဲ ငါးစာတိုင်စိုက်ပြီး ကမ်းစပ်ကို ပြန်လာခဲ့ကြတယ်။ မောင်ရွှေကတော့ လျော်ပေါ်မှာအိပ်နေဆဲ။

‘မောင်ရွှေ မင်းလူလည်း မကျနဲ့၊ ငါးစာတိုင်မှာ ငါးစာ ပဲဖတ်ညုပ်မထားဘူး၊ မင်းနေရာ ဦးချင်ရင်အစာပါထည်ပြီး ဦးအောင်စိုက်လေ’

စိုးမောင် စိတ်ဆိုးဟန်ဆိုး ပြောတော့ မောင်ရွှေ မငြင်းသား။

‘သူငယ်ချင်းတို့ကို မရည် ရွယ်ပါဘူးဘွား၊ ငောကာတို့ လူလည်ကျ

အချိန်က ဝါဆိုလပြည့်နေ့၊ ချင်းတွင်းမြစ်ရေကြီးတဲ့အချိန်ဆိုတော့ စိုးမောင်တို့ရွာဘေးထိ ရေကရောက်တယ်။ ရေရွှေမ်းလွင်ပြင်ကြီးက တစ်မွှေ့ရှု တစ်ခေါ်ပင်။ စိုးမောင်တို့လိုပါးဖမ်းတဲ့ တံ့တို့တွေ့အတွက် လပြည့်နေ့ပေါ်လို့ ဥပုသ်မထောင့်အားချေ။ ရေဝပ်ရေတိမ်လေးတွေမှာ ငါးဖမ်းဖို့ မန်ကိုအတောက် ထပြီးနေရာဦးရတယ်။ ယာယိရေရွှေမ်းလွင်ပြင်ပြစ်လို့ အင်းလေလံစနစ်မရှိပေး။ ဦးရာလူစနစ်ဖြင့် နေ့စဉ်နေရာသတ်မှတ်ပြီး ငါးဖမ်းကြပါတယ်။ စိုးမောင်နဲ့ ညွှန်မောင်နှစ်ယောက် ရေဝပ်ရောက်တော့ သမွှာစုနယ်ပေါ်မှာမောင်ရွှေကို အိပ်နေတာတွေ့ရတယ်။ ရင်းနှီးနေလို့တာ မောင်ရွှေလို့ခေါ်တာ သက်တူရွှေယူတွေ့

‘မောင်ရွှေ ငါးစာတိုင်စိုက်ကြမယ်။ မင်းဘယ်နေရာ စိုက်မလဲ’

စိုးမောင်ရဲ့အမေးကို မောင်ရွှေ အိပ်ချင်မှုးတူးနဲ့ပြန်ဖြေတယ်။

‘ငါက စိုက်ခဲ့ပြီကျ၊ မန်ကိုတော့အာရုဏ်တာလေး၊ ကုန်းတန်းပေါ်က ရေတိမ်လေးမှာ ငါ့စိုက်ခဲ့တာ၊ မင်းတို့က တစ်ခြားနေရာရွှေစိုက်ကြ’

‘ဟ....မောင်ရွှေ....ခု လင်းကြကိုတော် မတွန်သေးဘူး၊ မင်းဘယ် အချိန်ထ စိုက်တာလ’

‘ဒီည့် အိပ်မရလို့ အတောက်ကြီးနှီးနေတာဘူး၊ မင်းတို့အရင် ဦးအောင်ဆိုပြီး ငါထလာတာဘူး၊ ဒီနေ့တော့ မင်းတို့ထက် တောတော့ ငါနေရာကောင်းရတာပေါ့’

စိုးမောင်ပကျနှစ်ပေါ်လို့ ဘာမှမတတ်နိုင်၊ ကိုယ့်ထက် စိုးတို့ကောင်းတဲ့သူနဲ့တွေ့တော့ အခြားလွှာတ်တဲ့ ရေနောက်ပိုင်းကို ငါးစာတိုင်စိုက်ရတော့ပေါ်လို့။ ဒါပေမဲ့ ငါးက ရေအနောက်လေးပေ၊ ငါးပေ ရေတိမ်မှာပဲ အတက်များတာ။

‘ညွှန်မောင် ...မောင်ရွှေကို ငါ မယုံဘူးဘွား၊ သူ့ ငါးစာတိုင်တွေ့သွားကြည့်ရအောင်’

‘အေး...ကောင်းတယ်၊ သွားကြည့်မယ်’

ညွှန်မောင်က လျော်ကို ရေတိမ်ကုန်းတန်းဘက် ဦးတည်ပြီး လျော်လိုက်တယ်။ ပထမဆုံးတွေ့တဲ့ငါးစာတိုင်ကိုတို့တွေ့တော့ စိုးမောင် နဲတိကြည့်လိုက်တယ်။

‘ညွှန်မောင်ရေး...ငါးစာတိုင်မှာ ငါးစာညုပ်မထားဘူးဘွား၊ မောင်ရွှေ

နေလို့ လုပ်မိတာပါ ဖိုးမောင်ရာ '

'နောက်ဆိုရင်တော့ ဒါမျိုးလက်မခံဘူးဘုံ၊ တို့ အသမှာ ခုလိုခိုန် ငါးဖမ်းပယ်ဆို တို့အရပ်အသရဲ့ စလေ့ ထုံးစံတွေ ရှိနေတာပဲ ဒီအတိုင်းလိုက်နာပါ'

'အေးပါ ဖိုးမောင်ရာ..၊ ငါနောက်မလုပ်တော့ပါဘူး'

ဒီနေ့ လပြည့်နေမို့လားမသိပေါ် ဖိုးမောင်တို့ ငါးအစိတ်သားလောက်ပဲမိတယ်၊ နေရာကလည်း မကောင်းရောက ဌိမ်နေတော့ ကြည်လဲလဲရောပြင်မှာ ငါးဖမ်းရပို့ ခက်ပါတယ်။ အစာတိုင်နား လျေက်တာနဲ့ ငါးတွေက ပြေးကြပြီ။ ဒီနေ့တော့ ကံမကောင်းပါလား။

နေဝင်ခါနီးတော့ မောင်ရွှေတို့လျေနဲ့ တဗြား ငါးဖမ်းလျေတွေပြန်လာကြတယ်။

မောင်ရွှေက 'ဒီနေ့ ရေ က ဌိမ်ပြီး ကြည်နေတော့ ငါးက အကပ်မခံဖူးဟော၊ ဟင်းစားလောက်ပဲရတယ် ပဲပတ်ဖိုး ဆုံးတယ်ဟော '

အားလုံးပြန်ပေါ်ယူ ဖိုးမောင်နဲ့ညွှန်မောင် မပြန်နိုင်သေး။

'ညွှန်မောင်ရေ ခဏာစောင့်ဘူး.... ရေတိမ်ဘက် တစ်တိုင် နှစ်တိုင်လောက်ပြန်စိုက်ပြီး စမ်းကြည့်ကြိုးစို့ ဒီနေ့ တွေက်ချေ မကိုက်သေးဘူးဘုံ '

ဆည်းဆာရေပြင်မှာ လေနအေးလေးက ည်းည်းသာသာတိုက်ခတ်နေခဲ့။ အမှာ့အယ်တွေက တဖြည့်းဖြည့်းကျရောက်လာပြီ။

ငါးစာတိုင် နှစ်တိုင်စိုက်ပြီး ပေငါးဆယ်လောက် လျေကို နောက်ကို ဆုတ်ခိုင်းထားတယ်။ ခဏကြာတော့ ညွှန်မောင်က လျေကို အသံလုံလုံနဲ့ ရှုံးကို ထိုးပေးလိုက် တယ်။ လျှော့ဗျားက ဖိုးမောင်က ငါးစာတိုင်ကို ပိုက်ကွန်နဲ့ ကွားကွားကျင်ကျင် ပစ်ပြီးအပ်လိုက်တယ်။ တာဒ်အချိန် လေးမှာ အသက်ကိုပြင်းပြင်းမရှာပဲ။ ပိုက်ကွန်ကို အသာ ဆွဲမကြည့်တော့ အထဲက ရှုံးကန်တဲ့အတွေ့အတိကို ရ တယ်။ ဖိုးမောင်သိလိုက်ပြီး၊ အမောင်ထုအောက်မှာ ငါးအုပ် ကို အင့်ကိုဖမ်းလိုက်နိုင်ပြီ၊ လျေပေါ်ဆွဲ မ ကြည့်တော့ ငါးတစ်မျိုးတည်းမဟုတ်။ ငါလူးငါးဖန်တီးငါးဖျူး အစုံပါ လာတယ်။ ပိုက်တစ်ချက်တည်းနဲ့တစ်ပိဿာလောက်မိတာ။

အမှာ့အယ်တွေမကြိုးစိုးခင် ငါးစာတိုင် ငါးခုလောက် ထောင်ပြီးဖမ်းနိုင်ခဲ့တယ်။ ဒီနေ့တော့ ဒီမြို့ပြန်လှုခဲ့ပြီ။

ရွာထဲက အရက်ဆိုင်ရွှေဖြတ်တော့ မောင်ရွှေတို့ အရက်မှားနေကြပြီ။

'ဟော ဖိုးမောင် ငါးမရဘဲ ဘာလို့ ဖိုးချုပ်အောင် နေရတာလဲ '

'ဒီလိုပေါ့ဘူး.... မန်ကြုံအတွက် အစာတိုင်တွေ

ကြိုစိုက်ခဲ့တာလော့ မန်ကြုံဖြန့်တော့ တို့ကနေရာ ကောင်းရပို့ကဲ့ '

ဖိုးမောင် လူလည်မကျနဲ့ထံးစံအတိုင်းလုပ်ပါဘူး' မူးနေတဲ့မောင်ရွှေကို စကားမပြန်တော့။ ပလုံးတွေထဲက ငါးတွေ သူမမြှင့်ခင် ခပ်သုတ်သုတ် လျှောက်ခဲ့ကြတယ်။

'ညွှန်မောင်ရေ.... ဒီညာ ရတဲ့ ငါးတွေ ဆားနယ်ထားဘူး။ မန်ကြုံဖြန့်ကြမှ ရောင်းကြရအောင်။ နောက်နေ့လဲ ခုလို ရော်ဖြိမ်နေရင် နောင်းမထွက်တော့ဘူးဘုံ။ ညနေ နေဝင်ခါနီးမှ သွားမယ် '

'အေးပါဘူး.... မောင်ရွှေတို့ သိလိုတော့ မဖြစ်ဘူးဘုံ.... ပိုက်ချက်သိသွားလိမ့်မယ် '

ဖိုးမောင် အိမ်ပြန်ရောက်တော့ ညျှော်းကြက်တွန်သံပင် ကြားနေရပြီ။ သူငယ်အိပ်ဆိုင် ကြက်တွန်သံတွေပါလား။

သစ်တောလမ်းများ

သစ်တောလမ်း(၄) မျိုးမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်-

- လှည်းလမ်းကြီး(ကျောက်ခင်း)
- သစ်တောလှည်းလမ်း(ကျောက်မခင်း)
- ဆင်လမ်း
- စစ်ဆေးလမ်း

သစ်တောလှည်းလမ်းအကျယ်(၁၂)ပေ ရှိရမည်။ လမ်း၏လျော့စောက်မှာ J ဒီဂါရိ ၅၂ မိန့် သို့မဟုတ် ပေ ၂၀ တွင် ၁ ပေ အချိုးထက် မပို၍၏ တော့ရာတွင် ဖောက်သောမြင်းလမ်းအကျယ် (၆)ပေ နှင့် ဆင်လမ်းအကျယ်(၃)ပေဖောက်လျှင် လုံလောက်ပါသည်။ ငါးလမ်းများ၏ လျော့စောက်မှာ သာမန်တွင် ၁၀ ပေ ၁ ပေ အချိုး ခက်ခဲသော ခရီးတိများအတွက် ၅ ပေတွင် ၁ ပေအချိုးထက် မပို၍စေရပါ။

(သစ်တော့ရာနည်းချက်များ၊ ပထမတွဲ၊ စာပိုဒ် ၁၁၉၊ ၁၂၀၊ ၁၂၂)

သမ်ပင်ရုက်သည့်နှေကိစ္စ

အုပ်လုပ်ငြေ

သမ်ပင်လေးတွေ စိုက်ကြေမယ်

တိုက္ခာများလေး လူဖိုက္ခာယ်။

သမ်ပင်စိုက်ပါ တိုက္ခာ

သာယာဂျာပ စီမံခြမ်း

၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလဆန်း၊ ရုံးပိတ်ရက် တစ်ရက် နံနက်မှာ ကျွန်တော်၏ အိမ်နှီးချင်း သူငယ်တန်း ကလေးငယ်တစ်ဦးက ပိဿာကြည့်မြေအဖြတ်အတောက် မှန် မှန် မြန်မာဖတ်စာအုပ်ပါ သမ်ပင်လေးတွေ စိုက်ကြိုး ကဗျာချွဲတ်ဖတ်အသံကို ကြားမိသည့်အိုက် -

နယ်တွေမှာ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့စဉ် တော တောင်တွေထ သစ်တော်ပြုစုတိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းတွေ မှာ အတူတက္ခာများပေါင်းလုပ်ဆောင်ခဲ့တဲ့ သစ်တော်ဝန်ထမ်း တွေကို သတိတရဖြစ်မိသေး၊ အထူးသဖြင့် စိုက်ခင်းလုပ်ငန်းတွေ၊ သစ်ပင်စိုက်ပွဲတော်တွေမှာ ကျွန်တော်နှင့် အတူ ဒိုးတူပေါင်ပေါက်အလုပ်လုပ်ခဲ့သူဝန်ထမ်းတွေကို မှတ် မှတ်ထင်ထင် ပိုလိုသတိရမိတယ်၊ အင်း - ဒီလို အချိန်ဆို -

ဒီလို အချိန်ဆို အသစ်တည်ထောင်မည့် စိုက် ခင်းငော်ယာမှာ တောင်ယာခုတ်ရောည့် စိုက်ခင်းအမျိုးအစား ဆို တောင်ယာခုတ်ပြီးလုလို တောင်ယာနေလှန်း မီးကာ ကွယ်နေရပြီး ကျင်းတူးလုပ်ငန်းလုပ်မည့်စိုက်ခင်းအမျိုးအ စားဆိုလည်း ကျင်းတူးပြီးရော့မည်။ အဲသလို ပြေပြုပြင် လုပ်ငန်းတွေဆောင်ရွက်ရင်း ပျိုးဥယျာဉ်က ပျိုးပိုင်လေးများ ပျိုးထောင်ခြင်းလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရင်း တည်ထောင်ပြီး စိုက်ခင်းတွေ မီးကာကွယ်ခြင်းလုပ်ငန်းကိုလည်း ဆောင် ရွက်နေရပြီပေါ့။

သစ်တော်စိုက်ခင်း၊ ပျိုးဥယျာဉ်တွေမှာ လုပ်သက် တစ်လျှောက် လက်ပွန်းတတီးအတူ လက်တွဲ လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြတဲ့ သစ်တော်ဝန်ထမ်းတွေထ တချို့တလေ ကွယ်လွန် သွားကြသလို တချို့တလေ ပင်စင်စားဖြစ်နေပြီး တချို့

တလေ ဌာနမှ ထွက်ခွာအနားယူသွားကြလေပြီ၊ လက်ရှိတာဝန်ထမ်းဆောင်နေသူ သစ်တော်ဝန်ထမ်းများကရော -

လာမည့်ဦး သစ်ပင်စိုက်ရာသီ ကြံ့ခိုင်သန္တုံးအောင်လုံးသောပျိုးပိုင်ရရှိရေးတွက် ပျိုးဥယျာဉ်လုပ်ငန်းနှင့် ယခင်ယခင်နှစ်များ စိုက်ခဲ့သည့် စိုက်ပင်များပြုစု ထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်း၊ ဒီလိုအလုပ်တွေ ဒီလိုအချိန်မှာ အချိန်နှင့်တပြီးညီ လုပ်ဆောင်နေကြဆဲ -

သစ်တော်ဦးစီးဌာနက နှစ်စဉ် သစ်ပင်လေးတွေ ပျိုးထောင်ခဲ့တယ်၊ စိုက်ခဲ့တယ်၊ တစ်နှစ် တစ်နှစ် ပျိုးထောင်စိုက်ခဲ့သည့်အပင်များက ပမာဏမနည်းလုပါ။ ၂၀၂၃ ခုနှစ် ဦးရာသီ သစ်ပင်စိုက်ကာလမှာဆို သစ်ပင်စိုက်ခြင်းကို လျှောထားချက်ပင်ထက် ပိုမိုဆောင်ရွက်ခဲ့ပါ သေး။ (သစ်ပင်စိုက်ခြင်းလုပ်ငန်းအမျိုးအစားအလိုက် စိုက်ပျိုးထားမှုအား ဖော်ပြုအပ်ပါသည်)

များများစိုက်ရင် စိုက်ပင်တိုင်း ရှင်သန်ကြီးထွား ရေးအတွက်များများပြုစုတိန်းသိမ်းဖို့လိုအပ်ပါတယ်။ သစ်တော်ဝန်ထမ်းဆိုသည်ကား ပွင့်လင်းကာလ၊ မိုးကာလ များတွင် ရာသီအလိုက် သစ်တော်အလုပ်တွေလုပ်ရင်း သစ်ပင်စိုက်ချိန်က သစ်ပင်စိုက်ပွဲတော်၊ လူထုဖြန့် စိုက်ပင်စုသည် လူထုအားဖြင့်စိုက်ပင်များကို (စိုက်ပင်တိုင်းကို မဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည့်တိုင်) လုပ်ငန်းပမာဏ၊ ဝန်ထမ်းအင်အားအပေါ်မှတည်၍ ပြုစုတိန်းသိမ်းရပါသေး။

ဤသည်ကိုပင် -

ကျွန်တော် နယ်တစ်နယ်မှာ တာဝန်ကျေစဉ် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျှော့ချာရေးထုတ်စားအားလားလောင်စာသုံးစွဲရေး၊ အိမ်မျိုးစုံမျိုးကွဲ ထိန်းသိမ်းရေး၊ တရားမဝင်သစ်ထုတ်လုပ်မှုလျှော့ချာရေးစတဲ့ သစ်တော်ဆိုင်ရာခေါင်းစဉ်အမျိုးမျိုးနဲ့ ဒေသခံပြည်သူများ

သယ်စာတန်သဘဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန
**၂၀၂၃နှစ်ခုံးရာသီသစ်တော့စိုက်ခင်းတည်ထောင်ခြင်းနှင့်ဂုဏ်လျှပ်ရှားမှုပျိုးပင်ဖြန့်ဝေလျှပ်ရှားမှု
လျှပ်စားအပ်များအပေါ် စိုက်ပျိုးပြီးစီးမှု**

စဉ်	လုပ်နှင့်ဆွဲနှင့်သာ	လုပ်ထားသူ		ဆောင်ရွက်နှင့်စီး	
		(ကျေ/ ကြိမ်)	ငါးရေ (ငါ)	(ကျေ/ ကြိမ်)	ငါးရေ (ငါ)
၁	နိုင်ငံပိုင်သစ်တော့စိုက်ခင်း	၁၅၂၈	၁၂၆၇၈၀၀၀	၁၅၂၈	၁၂၆၇၈၀၀၀
၂	ဒီဇိုင်းလျှပ်စိုက်ခင်း	၉၆၅၅	၆၇၄၇၁၀၀	၉၆၅၅	၆၇၄၇၁၀၀
၃	ပရိုင်ရေးလျှပ်စိုက်ခင်း	၁,၀၀၀	၂၀၀,၀၀၀	၁,၀၀၀	၂၀၀,၀၀၀
၄	ဒီဇိုင်းလျှပ်စိုက်ခင်း	၂၅၅၀	၂၀၀၅၅၀၀	၂၅၅၀	၂၀၀၅၅၀၀
၅	တော်မှုပိုင်းလျှပ်စိုက်ခင်း	၁၀၀	၇၇,၀၀၀	၁၀၀	၇၇,၀၀၀
၆	တော်မှုပိုင်းလျှပ်စိုက်ခင်း	၂၅၆၀	၂၆၆၂၂၀၀	၂၅၆၀	၂၆၆၂၂၀၀
၇	အာသီလော်နှင့်အာဖြူနှင့်	၇၃၀၅	၇၇၇၇၀၀	၇၃၀၅	၇၇၇၇၀၀
၈	ပုံမှန်ပိုင်းလျှပ်စိုက်ခင်း	၅၀၇၆	၁၁၇၇၆၀	၅၀၇၆	၁၁၇၇၆၀
၉	သရုပ်ဖြူနှင့်တည်ထောက်ခြင်း	၂၀	၁၀,၀၀၀	၂၀	၁၀,၀၀၀
၁၀	သဘာဝတော်နှင့်အာဖြူနှင့်	၁၇၂၀	၂၇၇၇၀၀	၁၇၂၀	၂၇၇၇၀၀
၁၁	တော်မှုပိုင်းလျှပ်စိုက်ခင်း	၆၄၄	၇၇၄,၀၁၀	၆၄၄	၇၇၄,၀၁၀
၁၂	လုပ်မြို့နှင့်ပြန်လည်ခြင်း	၁၄၄၁၇၇	၂၄၂၄၇၇	၁၄၄၁၇၇	၂၄၂၄၇၇
	စုစုပေါင်း		၂၄၂၄၇၇		၂၄၂၄၇၇

အားဟောပြောဆွေးနွေးခဲ့ပါတယ်။ တစ်ခုသော ဟောပြောပွဲမှာတက်ရောက် နားထောင်ဆွေးနွေးတဲ့ဒေသခံးကြီးတစ်ယောက်က-

‘နှစ်စဉ်မိုးဦးကျ ဖားအော်သံကြားရပါပြီတဲ့ မောင်ရင်လေးတဲ့ သစ်တောက ဝန်ထမ်းတွေ သစ်ပင်တွေဖိုက်လိုက်ကြတာ၊ ဦးကြီးတို့တွေလည်း သစ်ပင်စို့ ဆိုင်ရာကခေါ်ရင် ကိုယ့်လုပ်လက်စအလုပ်ပစ်ထားပြီး လိုက်ရပါပြီ၊ နှစ်စဉ်းသာ သစ်ပင်စိုက်နေတယ်၊ စိုက်တဲ့အပင်တွေ ဖြစ်ထွန်းရင် မြေပြင်ဆို နေပြောက်ရာ တွေ့ရမှာ မဟုတ်ဘူး။ အခုတော့ကျယ် - လို့ ပြောဆိုလာပါရော။’

သစ်တော်ဝန်ထမ်းများအပေါ် အားမလို အားမရ ဖြစ်လေသည်လား၊ နားလည်မှုလွှာများလေသလား၊ ထင်ရာ မြင်ရာပြော ပျက်ရပါပြုချင်လေသလား၊ အပျက်သဘောနှင့်အပြစ်ဆိုချင်သည်လား၊ အားမနားပ အတင်းပြောလိုတာ လားဆိုသည်မှာ ကာယက်ရှင်းကြီး ကိုယ်တိုင်သာသိပါမည်။ ဟောပြောပွဲတက်ရောက်သူဒေသခံများကလည်း -

‘တို့ရှာသား သာအေး အိမ်စိုင်းခြေစည်းရှိုးတိုင်တွေက သစ်တော်စိုက်ခင်းက ပေါင်လုံးလောက် ကျွန်းပင်လေးခုတ်ပိုပါတယ်၊ သစ်တော့က ဖမ်းဆီးအရေးယူ တယ်၊ မှတ်ပုံး... သစ်တော့ကလူတွေ အခွင့်သာတုန်း ကြိုတ်ထား၊ ပြောပလိုက် ဦးကြီးရော့ ဆိုတဲ့ မျက်နှာတည် မျက်နှာထားတွေဖြင့် - ဟောပြောပွဲမှာ မြှို့နယ်အဆင့် တွေ့ရှာနေဆိုရာအကြီးအကဲများ ပါဝင်လေရာ သူတို့တွေက ကျွန်းတော် ဘယ်လိုများ ပြန်လည်ဆွေးနွေးလေမလဲ ဖြော်လေမလဲ ဆိုတဲ့ အကြည့်ဖြင့် -’

ကျွန်းတော် ပရိုင်သုတေသန၊ အိမ်စိုင်ရာ မတ်တော်ရုံးလိုက်တယ်၊ ဓမ္မာဂျိုလ်မီမီ ယုကြည်မှု အပြည့်ထားလိုက်တယ်၊ ပရိုင်သုတေသနလုပ်လိုလို အေးအေးဆေးဆေးပြီးပြုလိုက်တယ်၊ နောက် ရှင်းလင်းပိုသတည်ဖြင့်တဲ့အသံဖြင့် -

‘ဦးကြီးဆွေးနွေးတာလေး သဘောကျေစရာပဲများ၊ ဘာတဲ့ စိုက်တဲ့အပင် တွေဖြစ်ထွန်းရင် မြေပြင်ဆို နေပြောက်ရာ တွေ့ရမှာမဟုတ်တဲ့ မြေပေါ် စိုက်ပင်

တိုင်းရှင်သနနေရင် သစ်ပင်ချည်း နေရာယူထားလို့ သစ်ရိပ်တွေကြာ့င့် မြေပြင်မှာ နေထိုးစရာ နေပြောက်မရှိဘူး၊ အခုတော့ နှစ်တိုင်းသာ သစ်ပင်စိုက်တယ်၊ အပင်တွေ မအောင်မြင်ဘူး လို့ ဦးကြီးပြောလိုတဲ့ သဘောလား ဦးကြီးခင်များ၊ ‘ဟုတ်တယ်မျှ’ ‘ဒါတက် ဦးကြီး ပါးဟင်းတွေ စားဖြစ်ပါတယ်နော်’

‘စားပါတယ်မျှ’ ·မိုးလိုးနဲ့ မိုးလယ်ကာလ မိုးတွင်းမှာ ဥပါတဲ့ ပါးတွေရောစားဖြစ်သလားခင်များ’

‘ဒိုး.... ကျူပ်တို့ တော့သူ တောင်သားတွေဆိုတော့ ဥပါတဲ့ပါးရော ပါးပေါက်ကလေးတွေ ရော စားဖူးတာပေါ့လို့’

ဥပါတဲ့ပါး ပါးရှစ်တွေ စားတဲ့ ဦးကြီးရော - ပါးဥပါတ်းကနေ ပါးမဖြစ်ရတဲ့အကြောင်းအမျိုးမျိုးမှာ ပါးဟင်းစားတဲ့ ဦးကြီးကြာ့င့် လည်း အကြောင်းတစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်တယ်ဆိုရင် မှားလေမလားခင်များ’

‘မမှားပါဘူး’ ·ကျွန်းတော်သံလိုရာ ဦးကြီးကြိုန်မေးပြီးပြီ၊ ဦးကြီးပြောဆိုဆွေးနွေးတာကို ကျွန်းတော် ပြန်လည်ဆွေးနွေးပါမယ်၊ ပြောမဆုံးပေါင် တော့သုံး တောင် ဆိုသလို ကျွန်းတော်ပြောမည့် တော်ကြောင်းတောင်ကြောင်း သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်းအကြောင်းလေးတွေ အချိန် ယူ ဆွေးနွေးမှာ ဆို သည်းခံနားတောင် စေချင်ပါတယ်ခင်များ’

ရှင်းလင်းပြောပြုရမှာများတာ ကြာ့င့် စကားလေကြာ့ရှည်မှာကို ကြိုတင်တောင်းပန်ပြီးပြီ၊ တဆက်တော် သည်း သစ်ပင်တို့သည် လူသားတို့အ ပါအဝင် သတ္တုဝါများရှင်းသနရိပ်တည် နိုင်ရေးကို အထောက်အပံ့ပြုခြင်း၊ ရေလေ ပြောပတ်ဝန်းကျင်ကောင်းကို

ဖန်တီးပေးခြင်း၊ ခုတ်လွှဲခံနေရသည့်တိုင် ခုတ်လွှဲသူကို အရိပ်ပေးခြင်း၊ သစ်သားအဖြစ် လူမှုဝန်းကျင်ကို နောက်ဆုံးလောင်စာအဖြစ်နှင့်အကျိုးပြုကြောင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျှော့ချေရေး လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေး၊ သဘာဝရှုမှုပြုခင်းနှင့် မျက်စိပသာဒ်ဖြစ်ရေး၊ ဂေဟစန်စန်ဆောင်ရွက်မှုများ တိုးမြှုင့်ရေး၊ စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးကိုလည်း အကျိုးပြုပါကြောင်း၊ သစ်ပင်သစ်တော်များတိုးပွားစေရန် သစ်ပင်စိုက်ပြုစုစိန်းသိမ်းခြင်း သည် ထာဝရကောင်းမှုကုသိုလ်ပြုခြင်းမည်ပါကြောင်း စတင်ရှင်းပြတယ်၊ ဟောပြောပွဲလာသူများက စိတ်ဝင်တစားနားထောင်နေတယ်။

‘ကျွန်တော်တို့ သစ်တော်ဝန်ထမ်းတွေ နှစ်စဉ်တည်ထောင်တဲ့စိုက်ခင်းတွေအကြောင်းနဲ့ သစ်ပင်စိုက်ပြီးဘယ်လို့ ပြုစုစိန်းသိမ်းရကြောင်း ဆက်လက်ရှင်းပြပါရစေ’ လိုအစချိပြီး စိုက်ခင်းတည်ထောင်သည့် ပထမနှစ်ရဲ့ စိုက်ခင်းအလုပ်တွေမှုသည် ဝါးနှစ်သားအထိ ပြုစုကြောင်း နောက်ပြီး ပင်ပူးခွာကိုင်ချိပ်ခြင်း၊ ပင်ကြပ်နှစ်ခြင်းအကြောင်း အသုံးချေရမည့်အဆင့်ထိ ပြုစုစိန်းသိမ်းမှုတွေအကြောင်း စီးပွားရေးစိုက်ခင်းအမျိုးအစားဆို စီးပွားရေးတွေကြော်ခြေကို သည်ထိ ဈေးကွက်မှာဆောင်ရွက်သည့်အကြောင်းများ၊ စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေး၊ ဒေသထောက်ပံ့ရေးအတွက်ဆို သက်ဆိုင်ရာစိုက်ခင်းအမျိုးအစားအလိုက် ဘယ်လိုစိုက်ပျိုးပြုစုစိန်းသိမ်းအပြုံးဖြစ်ရေး အသုံးချပ်ကြောင်းတွေနှင့် သစ်ပင်စိုက်ပွဲတွေ ဘာကြောင့် ဆောင်ရွက်ရတဲ့အကြောင်း ကိုယ့်ဌာန၏ သစ်တော်ဆိုင်ရာအကြောင်းတွေကို ဒေသခံများနားလည် သည့်စကားလုံးများဖြင့် အကျယ်တာဝင်ရှင်းပြဖြစ်တယ်။

‘ဝါးမတစ်ကောင်ရဲ့ဝိမ်းက မရေတွေက်နိုင်တဲ့ဝါးဥ တွေ ဥတိုင်း ဝါးကလေးတွေဖြစ်မယ်၊ ရေထဲ လူပ်ရှားကူး ခတ်ကျက်စားမယ်၊ ဖမ်းဆီးခံရမှု ပျက်စီးမှုမရှိဘူး၊ ဝါးကျက်စားရာ ပြောင်လည်း တသမတတ်လည်းရှိမယ်ဆို ပြောင်မှာ ဝါးတွေအပြည့်ဖြစ်နေမှာပါ၊ လက်တွေမှာ ဝါးဥတိုင်း ဝါးမဖြစ်၊ ဝါးဖြစ်လည်း အားလုံးက ဝါးသက်တမ်းစွဲ မရှင်သန်ကြရပါဘူး၊ အဲသလိုပါပဲ- သစ်တော်သစ်ပင်တွေက လူသားတွေအပေါ် အကျိုးပြုမှုပေးရာမှာ သဘာဝကပေးတာထက်ပိုလို အသုံးချိပြီး သစ်ပင်ရှင်သန်ရာ ပြောင်ကိုပါ အသုံးချေတယ်၊ ရှင်သန်တဲ့ သစ်ပင်တွေလည်း လူအာပါအဝင်သတ္တဝါတွေရဲ့အပြုအမှု၊ ပိုးမွားရောဂါ၊ သဘာဝဘေးရာသီဥတု မိုးကြောင့်စတဲ့ အကြောင်းကြောင်းတွေကြောင့် ပျက်စီးရပြီး ပြုစုစိန်းသိမ်းမှုမရှိရင် သစ်ပင်တိုင်း စိုက်ပင်တိုင်း မရှင်သန်ကြရပါဘူး ခင်များ’

ကျွန်တော်ရဲ့ရှင်းလင်းဟောပြောမှုတွေကို လက်ခံ

သောသဘာဆောင်တဲ့ မျက်နှာသွင်ပြင်တွေနဲ့ပရိတ်သတ်လည်း မျောပါလာပြီ။

‘ရေပြင်မှာရှိတဲ့ဝါးတွေကို မျိုးမတုံးစေရေးနဲ့ ရေရှည် စားနိုင်ရေးတွေကို နှစ်စဉ် မေလနောင်းမှ ဇူလိုင်လ၊ သိဂုတ်လတိုင် ဥနှင့်ဝါးကို ပွားစေလို့ ဝါးရေးရိုး မဖမ်းနဲ့ ဝါးရေးရိုးတောင်းသန် ဘေးမဲ့ချုပ်၊ ပုံမှန်စားသုံးမျိုးမတုံးဝါးရေးရိုး တစ်ကောင် သုံးလရောင်း၊ ထောင်သောင်းတိုးမွား ရေရှည် စား စတဲ့ ဆောင်ပုံပွဲတွေနဲ့ ဒေသခံတွေကို ပညာပေးသလိုရာသီဥျှန်မှာ ဝါးမျိုးစိုက်ထည့်ကြပါတယ်’

ပြောရင်းလည်း ဟောပြောပွဲမှာပါလာတဲ့ မြို့နယ် ဝါးလုပ်ငန်းနီးစီးဌာန အကြီးအကဲဘက် လုညွှန်ကြည့်မြှင့်တော့ ကျွန်တော်ပြောတာ ဟုတ်မှန်ကြောင်းထောက်ခံသည့်အနေဖြင့် ပရိသတ်ကိုခေါင်းသိတ်ပြနေတယ်၊ ကျွန်တော်လည်း-

ကျွန်တော်တို့ သစ်တော်ဝန်ထမ်းတွေလည်း သစ်ပင်စိုက်ရတဲ့ ပည်ရွယ်ချက်ထားတယ်၊ ရေမြေရာသီဥတုနဲ့ကိုကို ညီတဲ့စိုက်မည့်သစ်မျိုးကို မျိုးကောင်းမျိုးသန့်ရွေးတယ်၊ ကြံ့ခိုင်သန်စွမ်း အောင်လုံသောပျိုးပေါင်ရအောင် ပျိုးထောင်တယ်၊ သစ်ပင်စိုက်ကာလမှာ တစ်ပင်စိုက် တစ်ပင်ရှင်သန်ရေးဆိုပြီးစိုက်တယ်၊ သစ်ပင်စိုက်ပြီး ပြီးရောဆိုပြီး မထားပါဘူး၊ သေပင်အား မမြေသာကြရေး၊ ပေါင်းရှင်းမမြေတော်ပြောက် မီးကာကွယ်ဆိုပြီး ရာသီအလိုက် အချိန်ကိုကြပါတယ်၊ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့်မပျက်စီးရေးရောရှည်ရှင်သန်အောင် ထိန်းသိမ်းကြပါတယ်၊ သစ်တော်ဦးစီးဌာနက ပညာပေးဆောင်ပုံပွဲတွေအနက် -

ရှင်အောင် စိုက်ပျိုး

ဗြို့အောင် ပြုစုံ

ပြောအောင် ထိန်းသိမ်း လို့ ပညာပေးထားပါတယ်။

ပြည်သူလူထုနဲ့ စိုက်ပျိုးတဲ့သစ်ပင်တွေကို မီးရာသီသစ်ပင်စိုက်ကာလမှာ တစ်ဦးတစ်ယောက်မှ ဌာနဆိုင်ရာမှားအဲဖြာအစည်းမှားထဲ အဆင့်ဆင့်အလိုက်အသွေးပွဲရှိရမည့်အား အမျိုးမျိုးနဲ့စိုက်ကြပါတယ်။ သစ်ပင်စိုက်ပြီး ပြီးရောလို့ ပြုစုစိမထားပဲ သစ်ပင်စိုက်သည်နောက်လည်း ပြုစုစိန်းသိမ်းပေးဖို့လိုပါတယ်။ အဲလိုလုပ်ကြရာမှာ တို့ကတော့ သစ်ပင်စိုက်သည်နောက်လည်း ပြုစုစိန်းသိမ်းပေးဖို့လိုပါတယ်။ မအားလုပ်လုပ်မှုပေးပြီးပေါ်နောက်လုပ်မှုပေးပြီး ကိုယ့်အလုပ်ကိုယ်လုပ်ကြပါလားလို့တော့ မဆိုစေချင်ပါဘူး၊ သစ်တော်ဝန်ထမ်းတွေက အချိန်ကိုက်လုပ်ရမည့် သစ်တော်အလုပ်တွေ မအားလုပ်လုပ်ရင်း ပြည်သူလူထုအားနဲ့ စိုက် တဲ့ ဥပမာ သစ်ပင်စိုက်ပွဲလိုမျိုးက အပင်တွေကိုလည်းလက်လှမ်းမိသလို ပြုစုစိန်းသိမ်းပေးပါတယ်။

စာမျက်နှာ (၄၉) အိုး ⇒

မြို့ခြံချေတာ ကျွန်းရွှေပါ

မြန်မာရာဇဝ် မြန်မာမင်း(၃)ဆက်တိုင်အောင် ထင်ရှားသော ပညာရှိသက်တော်ရည် အမတ်ကြီး ဘိုးရာဇာကဲ 'ဆီပွတ်ကျေည်ပွဲပြောနည်း' ဥပမာသည် မြန်မာစာပေတွင် လူသိများ၏။ တစ်ခါသော ဘုရင်က စေတီတော် ပိဋ္ဌတိုင်အဖြစ် မည်သည့်သစ်အား သုံးစွဲသင့်သည်ကို ဘိုးရာဇာနှင့် တိုင်ပင်လေသည်။ ဘုရင်က ဘိုးရာဇာအား 'ပျဉ်းကတိုးသား ကောင်းပါ၏ လော' ဟု မေး၏။ ဘိုးရာဇာက 'မှန်လှုပါ၊ ပျဉ်းကတိုးကောင်းပါ၏။ ကျွန်းလည်း ကောင်းပါ၏ ဘုရား' ဟုလျောက်၏။ တစ်ဖန် ဘုရင်က 'မန်းကျေည်းနှစ် မာ၏လော' ဟုမေးရာ ဘိုးရာဇာက 'မန်းကျေည်းနှစ်လည်းမာ၏။ ကျွန်းလည်း မာပါ၏ ဘုရား' ဟုမေးရာ ဘိုးရာဇာ 'မန်းကျေည်းနှစ်လည်း မာ၏။ ကျွန်းလည်း မာပါဘုရား' ဟုလျောက်ပြန်၏။ နောက် တစ်ကြိမ် ဘုရင်က 'ရှားနှစ်ကောင်းပါ၏ လော' ဟုမေးပြန်ရာ အမတ်ကြီးဘိုးရာဇာက 'ရှားနှစ်ကောင်ပါ၏။ ကျွန်းလည်း ကောင်းပါဘုရား' ဟု လျောက်ထားပြန်လေ၏။ နောက် ဆုံးတွင် ဘုရင်က စေတီ ပိဋ္ဌတိုင်ကို ကျွန်းသားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လေသည်။

ဤစာစုတွင် ဖော်ပြလိုရင်းမှာ ဆီပွတ်ကျေည်ပွဲ ပြောနည်းမဟုတ်။ ဆီပွတ်ကျေည်ပွဲ ဥပမာဖြစ်ရင်ပါ လူကြိုက်များလှသောကျွန်းကို တန်ဖိုးထားကာ ချေတာသုံးစွဲရေးပ် ဖြစ်၏။ အမတ်ကြီးဘိုးရာဇာတို့ ခေတ်ကမူ ကျွန်းသစ်သည် ယခုထက်ပို၍ ပေါများခဲ့ပေလိမ့်မည်။ ဤသို့ ပေါများလှသည့်တိုင် ဘုရင်သည် ကျွန်းကို ချက်ချင်း ရွှေးချယ်ခြင်းမရှိဘဲ အခြားသစ်များသုံးစွဲရန် သင့်မသင့်တိုင်ပင်နှီးနှောသည်ကို တွေ့ရ၏။ သို့ရာတွင် ကဗျာပေါ်ရှိ

အခြားမည်သည့်သစ်များနှင့်မျှ မနိုင်းယဉ်သာအောင် ထူးခြားကောင်းမွန်လှသော ကျွန်းသစ်၏အရည်အသေးကို အခြားသစ်နှင့်အတူထိုးခြင်းငှာ ဘိုးရာဇာခဲများ မစွမ်းသာဖြစ်ပုံရ၏။ သို့ကြောင့်လည်း ကျွန်းသစ်ကိုသာ သုံးစွဲမည့်အကြောင်း အထပ်ထပ်ရှုံးစွဲလျောက်ထားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေမည်။

မြန်မာလူများတို့သည် အဖိုးတန်သဘာဝသစ်တော်များကို ဘိုးဘွားစဉ်ဆက် ပိုင်ဆိုင်ခဲ့ကြသူများပါပီ သစ်ကောင်း၊ ဝါးကောင်းကိုသိကြ၏။ အထူးနှစ်ခြိုက်ကြ၏။ သစ်သားကို သုံးစွဲရန် လိုအပ်သောလုပ်ငန်းပေါ်လာတိုင်း ကျွန်းကိုသာသတိရ၏။ ပျဉ်းကတိုးပိတောက် စသည် သစ်ကောင်းများကိုပင် လေးသည်ထင်ကြ၏။ သယ်နှုန်းကဲသို့ သော အဖိုးတန်သစ်မာကိုပင် အခေါ်အဝေါ် အမည်နာမကြောင့်ပတ်ပိုကြပြန်၏။ စင်စစ်သောက်း ရွှေးစရာ အများအပြားရှိသဖြင့် ကြေးတန်းညီနေကြခြင်းဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာတို့သည် ကျွန်းသစ်အပေါ်အစွဲအလမ်းကြီးလှပေ၏။

ဒုတိယအချက်မှာ လွယ်လွယ်ရာသဖြင့် လွယ်လွယ်သုံးနေကြခြင်းဖြစ်၏။ မြန်မာ့သစ်တော်များ ပေါက်ရောက်မှုကိုလေ့လာသော ကျွန်းပေါက်ရောက်မှုပေမာဏာ အများဆုံးဖြစ်၏။ သစ်တော်ဗာနကထုတ်ပြန်သော ကိန်းဂဏန်းများအာရ မြန်မာ့သစ်တော်များ၏ အရင်းအမြစ်ကို မထိနိုက်စေဘဲ နှစ်စဉ်ထုတ်ယူနိုင်သော သစ်တန်ပေမာဏာမှာ ကျွန်းသစ်တစ်နှစ်လျှင် တန် (၂၁) သိန်းခန့်နှင့် အခြားသစ်မာတန် (၁၃) သိန်းခန့် ဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာ့သစ်တော်များမှာ စီးပွားဖြစ်ထုတ်လုပ်ရန် သတ်မှတ်ထားသောသစ်များ(၈၀)ကော်ရှိရာ ယင်းအနက် ကျွန်းသစ်၏ ထုတ်လုပ်နိုင်မှု တန်ပေမာဏာ အများဆုံးဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရ၏။

မြန်မာဂျာန်းကလည်း လူတိုင်းစွဲလမ်း နှစ်သက်ရလောက်အောင်ပင် အရည်အသွေး ပြည့်ဝလှ၏။ ဂျာန်း၏ အသုံးဝင်ပုံ ဆိုခဲ့ပုံ၊ ကမ္ဘာတစ်ဝန်း လူကြိုက်များပုံတိုကား ပြောမဆုံးပေါင် တောသုံးတောင်ဖြစ်၏။ ကမ္ဘာရွေးကွက် တွင်ဝယ်လိုအားမှာ တစ်နှေ့တွေးတောင်လျက်ရှိ၏။ ယခု အခါ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စွာတွင် ဂျာန်းပျဉ်(Board)ရွေး နှုန်းမှာ ပြက်ကိုလိုက်၍ တစ်ပေလျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၁၀)ဒေါ်လာမှ (၂၀)ဒေါ်လာအထိရှိကြောင်း သိရ၏။

မြန်မာစကားပုံတွင် ‘မရှိဝင်းစာ ရှိလျှင်တန်ဆာ’ ဟု ဆိုရှိရှိ၏။ ဂျာန်းသုံးမှ ပျဉ်းကတိုးသုံးမှဆိုသော အစွဲ အလမ်းများကို ဖျောက်သင့်ပြီဖြစ်၏။ တစ်နှစ် တစ်နှစ်လျှင် ပြည်တွင်း၌ ဂျာန်းသုံးစွဲမှုမှာ တရားဝင်စာရင်းများအာရ သစ်လုံး တန်(၂၀၀၀၀)မှ (၃၀၀၀၀)ခန့်ရှိ၏။ အဆိုပါ ဂျာန်းသစ်လုံးများကို ပြည်တွင်းတွင် မသုံးဘဲ ပြည်ပသို့ တင်ပိုရောင်းချမည်ဆိုပါက တစ်တန်လျှင် ပျမ်းမှု အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၅၀၀)နှုန်းတွေ့လျှင်ပင် ပြည်ပဝင်ငွေ ဒေါ်လာ (၁၀)သန်းမှ (၁၅)သန်းခန့်အထိရနိုင်၏။

ဂျာန်းကို ချွေတောသုံးစွဲကြရန်၊ နေရာတိုင်းတွင် ဂျာန်းကို အမိကထား သုံးစွဲခြင်းမပြုကြရန်နှင့် သမိုင်းဝင် ယဉ်ကျေးမှုအဆောက်အအုံများ၊ နိုင်းတော်အတွက် အထူး အရေးပါသော အဆောက်အအုံများတွင်သာ အလှုအပ၊ အပြောက်အမွမ်း(Decoration)အဖြစ် ဂျာန်းကို သုံးစွဲကြရန် အကြီးအကဲများက လမ်းညွှန်ပို့ကြားခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ သို့ ဖြစ်ရာ ဂျာန်းအစား သစ်မာများကို အစားထိုးသုံးစွဲရန် လိုအပ်လာပြီဖြစ်၏။ ဂျာန်းသစ်၏အရည်အချင်းကို ထပ်တူထပ်မျှ လိုက်မဖိုကော်မှ နေရာကိုလိုက်၍ သင့်လော် ကောင်းမွန်သော သစ်မာအမျိုးအစားများရှိ၏။ ယင်းသစ်များကို လူသိနည်းသောသစ်မျိုးများ(Lesser Known Species) ဟူ၍လည်းကောင်း၊ လူသုံးနည်းသောသစ်မျိုးများ (Lesser Used Species)ဟူ၍လည်းကောင်း၏။ အကယ်စစ်စစ် မြန်မာသစ်မာများတွင် လူသိနည်းသောသစ်မျိုးဟူ၍ မရှိသောက်ပင်ဖြစ်၏။ လူသုံးနည်းသော သစ်မျိုးများ (Lesser Used Species)သာဖြစ်သည်ဟု ယူသော်၏။

မြန်မာနိုင်းသည် တည်နေရာအရသော်လည်း ကောင်းမဖောက်နာပြင်အရသော်လည်းကောင်းသစ်တော့မျိုးစုံ။ အပင်မျိုးစုံ စိုးပိုးစုံပေါက်ရောက်ရှင်သနကြီးထွားကြရာ နယ်မေဖြစ်၏။ သို့အတွက် မြန်မာပြည်သူတို့မသိသော သစ်မျိုးမရှိဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ သစ်မျိုးကိုသာမဟုတ်၊ သစ်မျိုးအလိုက်အသုံးကိုပါ သိကြ၏။ ခက်သည်မှာ မသုံးခိုင်ဖြစ်၏။ ဂျာန်းတော်နှင့်ဆုံးသော အမေရိကန် လုမျိုးတစ်

ဦးက ငြင်းတို့နိုင်းတွင် ကျာန်းသစ်ကို ဥယျာဉ်သုံး ဖရိဘောဂ (Garden Furniture)အဖြစ် အမိက သုံးစွဲလျက်ရှိကြောင်း ပြောပါသည်။ ကျာန်းတော်တို့နိုင်းတွင်မူ အီမံတွင်းသုံး (Indoor Furniture)များကိုသာ ကျာန်းပြု့ပြုလုပ်သည်ကို တွေ့ရသဖြင့် အလွန်ချမ်းသာကြောင်းပြောပါသည်။

ငြင်းတို့၏ ရာသီဥတုမှာ အလွန်ပြင်းထန်သဖြင့် ကျာန်းသစ်ကဲသို့ အရည်အသွေးကောင်းမသာ (Outdoor Furniture)အဖြစ် သုံးစွဲနိုင်းကြောင်း(Indoor Furniture)များကိုမူ အခြားသစ်များပြု့ပြုလုပ်ကြောင်း သိရပါသည်။ ကျာန်းတော်တို့နိုင်းတွင်(Indoor Furniture) အဖြစ်သုံးစွဲနိုင်သောသစ်မာအများအပြု့ရှိပါ၏။ အချို့သစ်များမှာမှ ကျောမှုအဆင့်အတန်း၊ သိပ်သည်းဆန့်အရောင်အသွေး သွင်ပြင်လက္ခဏာများတစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး အလွန်မကွားလှသဖြင့် ရောနောသုံးစွဲနိုင်ပါ၏။ သုံးစွဲရန်သာ လို၏။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် သဘာဝအလျှောက် ကျာန်းပေါက်ရောက်သောနိုင်းပေါ်၍ လေးနိုင်းသာရှိသည့်အနက် မြန်မာနိုင်းသည် အများဆုံးပေါက်ရောက်သောနိုင်းဖြစ်၏။ အခြားနိုင်းများကိုကြည့်လျှင် အမြောက်အမြားထိတ်လုပ် နိုင်ခြင်း မရှိတော့သည်ကိုတွေ့ရ၏။ တစ်နည်းအားဖြင့် ကမ္ဘာကျာန်းသစ်လိုအပ်ချက်ကို မြန်မာနိုင်းမှု အမိက ဖြည့်ဆည်းပေးနေရသည်ဆိုလျှင် မှုးအံ့ပထင်ခြေ။ ယင်းသုံးသောအခြေအနေကြောင့် ဝယ်လိုအားနှင့် ရောင်းလိုအား မမျှတော့ ကျာန်းသစ်သေးနှင့်အလွန်ကြိုးမြင်ရကား နိုင်း ဓားတိုးပြု့ရှိမှုးတွင် အလွန်ထူးလွန်းနေပြီဖြစ်ကြောင်း ပြောကြ၏။ များသောအားဖြင့် သဘောကုန်းပတ်ပျဉ်(Decking)အဖြစ် သုံးစွဲရာတွင်သာ ထုကြီး ပြောကြီးများ အမိကထားသုံးစွဲကြ၏။ အီမံတွင်းသုံးအားဖြစ် ကြမ်းခိုင်း ခြင်း၊ အခန်းကာခံခြင်းများတွင် ပါးပါးလိုးလွှာ၍ စပ်ပျဉ် (Lamin Board)၊ လက်ယူဗြို့ပျဉ်(Finger Jointed Board) များ ပြုလုပ်သုံးစွဲကြ၏။ ယုတေသနအုံး တန်ဖိုးနည်းသော အခြားသစ်မျိုးများကို အလယ်ခံ(Core)အဖြစ်ထားကာ အပြင်မူ ကျာန်းသစ်ပါးလွှာ(Teak Benerer)အတူ ၃မိုင်းပါ တာခန့်သာကပ်ပြီး အလှဆင်သုံးစွဲကြလေ၏။

ပြည်ပမှာရောက်ကြသော ပညာရှင်များ သစ်လုပ်ငန်းရှင်များ၏အဆိုအာရ ကျာန်းတော်တို့လူမျိုးများသည် မလိုအပ်ဘဲ ထုကြီး ပြက်ကြီးကျာန်းသားများကို သုံးစွဲ နေကြကြောင်းသိရ၏။ ပြည်တွင်း၌ ထုတ်လုပ်သုံးစွဲနောင်းလိုအား ပြည့်ဆည်းပေးနေရသော ပို့ဆောင်ရေး ဝယ်လိုအား မှုးအံ့ပထင်ခြေ။ ထုကြီးလိုအား သုံးနှုန်းတွေ့ဆုံးထွားတွင် ထု(ခေ)မိုင်းမိုးတို့ လက်မခန်း ဆိုလျှင်ပင် အလွန်ထူးလွန်းနေပြီဖြစ်ကြောင်း ပြောကြ၏။ များသောအားဖြင့် သဘောကုန်းပတ်ပျဉ်(Decking)အဖြစ် သုံးစွဲရာတွင်သာ ထုကြီး ပြောကြီးများ အမိကထားသုံးစွဲကြ၏။ အီမံတွင်းသုံးအားဖြစ် ကြမ်းခိုင်း ခြင်း၊ အခန်းကာခံခြင်းများတွင် ပါးပါးလိုးလွှာ၍ စပ်ပျဉ် (Lamin Board)၊ လက်ယူဗြို့ပျဉ်(Finger Jointed Board) များ ပြုလုပ်သုံးစွဲကြ၏။ ယုတေသနအုံး တန်ဖိုးနည်းသော အခြားသစ်မျိုးများကို အလယ်ခံ(Core)အဖြစ်ထားကာ အပြင်မူ ကျာန်းသစ်ပါးလွှာ(Teak Benerer)အတူ ၃မိုင်းပါ တာခန့်သာကပ်ပြီး အလှဆင်သုံးစွဲကြလေ၏။

ဤသိသုတေသနမြင်းဖြင့် စီးပွားရေးအရ တွက်ခြေ
 ကိုက်ရုံသာမက လူအများပိုမိုသုတေသနမြင်၏။ ဥပမာအားဖြင့်
 လက်ရှိဖြစ်မှန်ငံတွင် လူကြုံကိုများလှသော (၉" ၂" ၃") အရွယ်အစားသည် ကြမ်းခင်းတုံးများအနက် အရွယ်
 အစားအကြီးဆုံးဖြစ်၏။ အဆိပ်ကြမ်းခင်းတုံးအား ထု ၁
 လက်မအစား(၇၆)လက်မ ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်ပါက လက်ရှိ
 အရေအတွက်ထက် (၂၅%)ပိုမိုထုတ်လုပ်နိုင်မည်ဖြစ်၏။
 ဤသိဖြင့် ကုန်ကြမ်းသုတေသနမှုကို မတိုးစေဘဲ ကြမ်းခင်းငောက်
 (၂၅%)ပိုမိုခင်းနိုင်မည်ဖြစ်ရာ စီးပွားရေးအရလည်းကောင်း၊
 သစ်တောသယံဇာတထိန်းသိမ်းရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်
 ထိန်းသိမ်းရေးအရလည်းကောင်း အကျိုးများလှပေ၏။ အ
 ကယ်၍ ထူ(၂၅)လက်မ ထုတ်လုပ်သုတေသနမြင်မည်ဆိုလျှင်
 လက်ရှိထုတ်လုပ်မှုအရ ခင်းနိုင်သောကြမ်းခင်း ငရိယာ
 ထက်နှစ်ဆတိုး၍ ခင်းနိုင်ပေမည်။ ကြမ်းခင်းတုံးများ၏ထု
 (Thickness)ပါးသဖြင့် ခံနိုင်ဝန်အား (Strength)နှင့် ပတ်
 သက်၍၏ထိုးမြိမ်ရန်မရှိပေ။ မလေးရှားသစ်လုပ်ငန်းရှင် အချို့
 ၏အဆိုအရ သူတိုးနိုင်တွင် ထူ(၇၅)မီလီမီတာ(-လက်မခန်း)
 သာရှိသော ကြမ်းခင်းတုံးများကိုပင် ထုတ်လုပ်သုတေသနမြင်ကြောင်း
 သိရပါသည်။ အဓိကအချက်မှာ ကြမ်းခင်းမည့်ကွန်ကရစ်
 မျက်နှာပြင်ကို ညီညာချောမွေ့စေရန် ကြိုတင်ပြင်ဆင်
 ခြင်းနှင့် သစ်ကို အသားသေအောင်ပြုပြင်ရန် လိုအပ်ခြင်း
 ပင်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြပါသည်။

အချပ်ကိုဆိုသော ကျွန်းသစ်သုံးစွဲမှုကို အတတ်နိုင်သုံးလျော့ချဉ် အခြားသစ်မာရီးများ အစားထိုးသုံးစွဲရေးကို ပြည်သူများသဘောပေါက်ဖြီး ထိထိရောက်ရောက်လိုက်နာကျင့်သုံးကြရန် အရေးကြီးလာပြီဖြစ်၏။ ကျွန်းသုံးစွဲမှုကို လိုအပ်လျှင်ထိန်းချုပ်သင့်ပြီဖြစ်၏။ ယင်းသို့ ထိန်းချုပ်ခြင်းမှာ အသစ်အဆန်းမဟုတ်၊ မြန်မာရာဝင်တွင်အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် ခရစ်သက္ကရာဇ်(၁၇၅၂)ခုနှစ်ကပင် ကျွန်းသစ်ကို အမိန့်တော်တစ်ရပ်ဆင့်ထဲတို့၍ ဘုရင်ပိုင် “တော်ဝင်ကျွန်း” အဖြစ်သတ်မှတ်ခဲ့၏။ ယခုအခါတွင်လည်း ကျွန်းသစ်ထဲတ်လုပ်မှုကို နိုင်လိုင်အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သော ဖြန့်မှုသစ်လုပ်ငန်းကသာ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး အခြားပုဂ္ဂလိက မည်သူမျှလုပ်ပိုင်ခွင့်မန်။ သို့ရာတွင် ကျွန်းသစ်သုံးစွဲမှုကို ထိန်းချုပ်ကန့်သတ်ရန် လိုနေသေး၏။ တစ်ဖက်တွင်လည်း လူသုံးနည်းသော သစ်မာအရုံးအစားများသုံးစွဲ၍ ပရီဆောဂများ၊ လူသုံးကုန်ပစ္စည်းများထုတ်လုပ်ကာ ပြည်သူလူထုကြား စမ်းသပ်ဖြန့်ဖြူးပေးရမည်ဖြစ်၏။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုသော လူသုံးနည်းသစ်မျိုးများ(Lesser Used Species)ကို လူသုံးများလာဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း

ဖြင့် အဖိုးတန်ကျွန်းသစ်သုံးခွဲမှုကို လျော့ချရမည်ဖြစ်ပေ၏။
ယခုနေ့များ ဘိုးရာဇ် အသက်ရှိထပ်ရှားရှိငြားအံ့။
ဤတစ်ရုံ၊ နိဒါန်းတွင်ဖော်ပြသကဲ့သို့ ကျွန်းသစ်ကိုသာ
ကောင်းကြောင်း၊ ကျွန်းသစ်ကိုသာ သုံးခွဲသင့်ကြောင်း
လျော်ထားလိမ့်မည်ဟုမထင်။ ဘုရင်က ‘ပျော်းကတိုးသား
ကောင်းပါ၏လော’ ဟုမေးစဉ်ကပင် “မှန်ပါ၊ ပျော်းကတိုး
သားကောင်းပါ၏။” မန်ကျေည်းနှစ်လည်းမာ၏။ ရားနှစ်
လည်းမာပါ၏။ ကျွန်းနှင့်အလားတူပါဘုရား” ဟူ၍ နား
တော်လျော်ပေလိမ့်မည်ထင်၏။

အရာ မေပါဒြောက်၏ ‘ဘဝိတ်စံများ၏ စာပွဲပေါ်များ’ တော်မှု
တရာ့သူ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့်ဖော်ပြခြင်းများ။

စာမျက်နှာ (၄၆) မအဆက်

အဲသည်မှာ လူထုအားပါရင် သို့မဟုတ် လူထုက
ပိမိအသိပိတ်စာတ်လေးနဲ့ ပါဝင်ပူးပေါင်းလုပ်ကြရင် ပိုလို
မကောင်းပေါ်လားခင်များ၊ နည်းပညာလိုအပ်ရင်သိတော်
ဝန်ထမ်းတွေနဲ့ဆွေးနွေးပါ၊ တိုင်ပင်ပါ၊ ပြည်သူလူထုက
သစ်ပင်စိုက်ပျီးပြုစုစိန်းသမီးရေးအလုပ်များကို သစ်တော်
ဌာနနဲ့ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြဖို့ နှီးဆော်ပါရမေး
ကျေန်တော်၏ ဆွေးနွေးရှင်းလင်းဟောပြောမှ အဆုံးသတ်
လိုက်ပါတယ်။

ဒါက ဟောပြောပွဲတစ်ခုက အဖြစ်အပျက်တစ်ခု
ပါ။ သစ်တော်းစီးဌာနမှ နှစ်စဉ်တည်ထောင်သော စိုက်
ခင်းများ၊ ဖြန့်ဝေသောပျီးပင်များအတွက် လူအား ငွေကြေး
ရန်ပုံငွေ၊ အချိန်၊ နေရာ၊ နည်းပညာနှင့်သွင်းအားစုများ
ရင်းနှီးဆောင်ရွက်ပါသည်။

သစ်တောသစ်ပင်များကို သစ်တောဝန်ထမ်းများမှ
ရာသီအလိုက် အချိန်ပါ ပြုစုတိန်းသိမ်းသလို ပြည့်သူများ
မှလည်း အားသွေ့နှစ်စိုက် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း၊ စိုင်းဝန်း
ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းဖြင့် သစ်တောသစ်ပင်များက
လည်း ပတ်ဝန်းကျင်ကို ရေရှည်စဉ်ဆက်မပြတ် အကျိုးပြု
နေမည်သာ—

သစ်တောသစ်ပင်များသည်-
အတိတ်ကာလ၏ အမွှအနှစ်၊
ပစ္စာ့ကာလ အကျိုးစီးပွား၊
အနာကတ်ဖြံဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ
သည့် အရင်းအနှီးကောင်းများပင်။

အက်လိုင်အမည် Sandalwood tree.

သိပ္ပါးအမည် *Santalum album*.

မျီးရင်း: Santalaceae.

မျီးစား: *Santalum*.

မျီးစိတ်: *album* တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ငှုံးမျီးရင်းတွင်ပါဝင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၌ တွေ့ရှိရသည့် သစ်မျီးမှာ

ကောင်ချမ်းပင် *Osyris wrightiana* ဖြစ်သည်။

ပေါက်ရောက်ခြင်း:

ကဗျာပေါ်တွင် စန္ဒကဗျာပင်များကို ပြောက်နှင့် တောင်လတ္ထိတွင် ၁၀ ခိုက်ရီမှ ၂၀ ခိုက်ရီ အတွင်း အများဆုံးပေါက်ရောက်သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ အထူးသဖြင့် အီနိုယ် နိုင်ငံတောင်ပိုင်း၊ ဟနိုင်ယိုဂျာန်းစား၊ မြို့ကျွန်းနှင့် မောရစ်ရုပ်ကျွန်းတို့တွင် အများဆုံးပေါက်ရောက်ကြသည်။ ငှုံးအပြင် သီရိလက်ကျွန်း၊ မြို့လစ်ပိုင်ကျွန်းနှင့် ပြစ်ကြေးလျှတိုက် ပြုလည်း နှဲသာဖြူပင်များပေါက်ရောက်ကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ကျော်လောက်က မြေတိုင်းဘက်ဆိုင်ရာ အရာရိတစ်ဦးနှင့် ဆရာဝန်တစ်ဦးတို့သည် အီနိုယ်နိုင်ငံမှ နှဲသာဖြူပါးပင်များကို ယူဆောင်လာပြီး ပြင်ဦးလွင်မြို့အနီးရှိ အနီးစခန်းနှင့် ဆင်လမ်းကျေးချာရှိ ငှုံးတို့၏ နေအိမ်ခြုံဝင်းအတွင်း၌ စိုက်ပျီးကြကြောင်း စုံစမ်း သိရှိရသည်။

အနီးစခန်းတစ်ဦးက သဘာဝအလျောက် နှဲသာဖြူပင်များ မျီးပြန်မှားပေါက်ရောက်လျက်ရှိခြင်းမှာ ငှုံးအပင်များမှတစ်ဆင့် မျီးမှားဟန်တူသည်။ ၁၉၂၇ ခုနှစ်တွင် ပြင်ဦးလွင်မြို့အို ရွှေ့ဖွေ့ဖွေ့ယျာဉ်၌ နှဲသာဖြူပင်တစ်ပင်ကို စိုက်ပျီးခဲ့ကြောင်း သိရှိရသည်။

ဓန္တုကျောင် (နှဲသာဖြူပင်)

ဦးဟူတိပါယ်

